بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب معلّم

(راهنمای تدریس)

مهارت های

اجتماعی – اقتصادی

دوره ی

راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای

۱۳۸۹

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف ، شورای برنامه‌ریزی وتألیف کتاب‌های درسی‌دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

نام کتاب ، کتاب معلّم (راهنمای تدریس) مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی دوره راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای

کد ۱۵۲/۱۸

تألیف ، جمعی از مؤلفان

مدیریت امور چاپ و تولید، سید احمد حسیني

آماده سازي و نظارت بر چاپ و توضیع ، اداره ي کل چاپ و توزیع کتاب هاي درسي

تهران ، خیابان ایرانشهر شمالي – ساختمان شماره ي ٤ آموزش و پرورش (شهید موسوي)

تلفن ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱ ، دور نگار ، ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، کد پستي ، ۱۵۸٤۷٤۷۳۵۹

وب سایت ، www.chap.sch.ir

امور فني ، زهرا محمد نظامي

حروفچین ، الهام عسکری

صفحه آرا ، مهدیه مهدویان

ناشر ، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

چاپخانه ، شرکت افست « سهامي عام »

نوبت چاپ و تاریخ انتشار ، اوّل ۱۳۸۹

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۱۹۲۷-۱

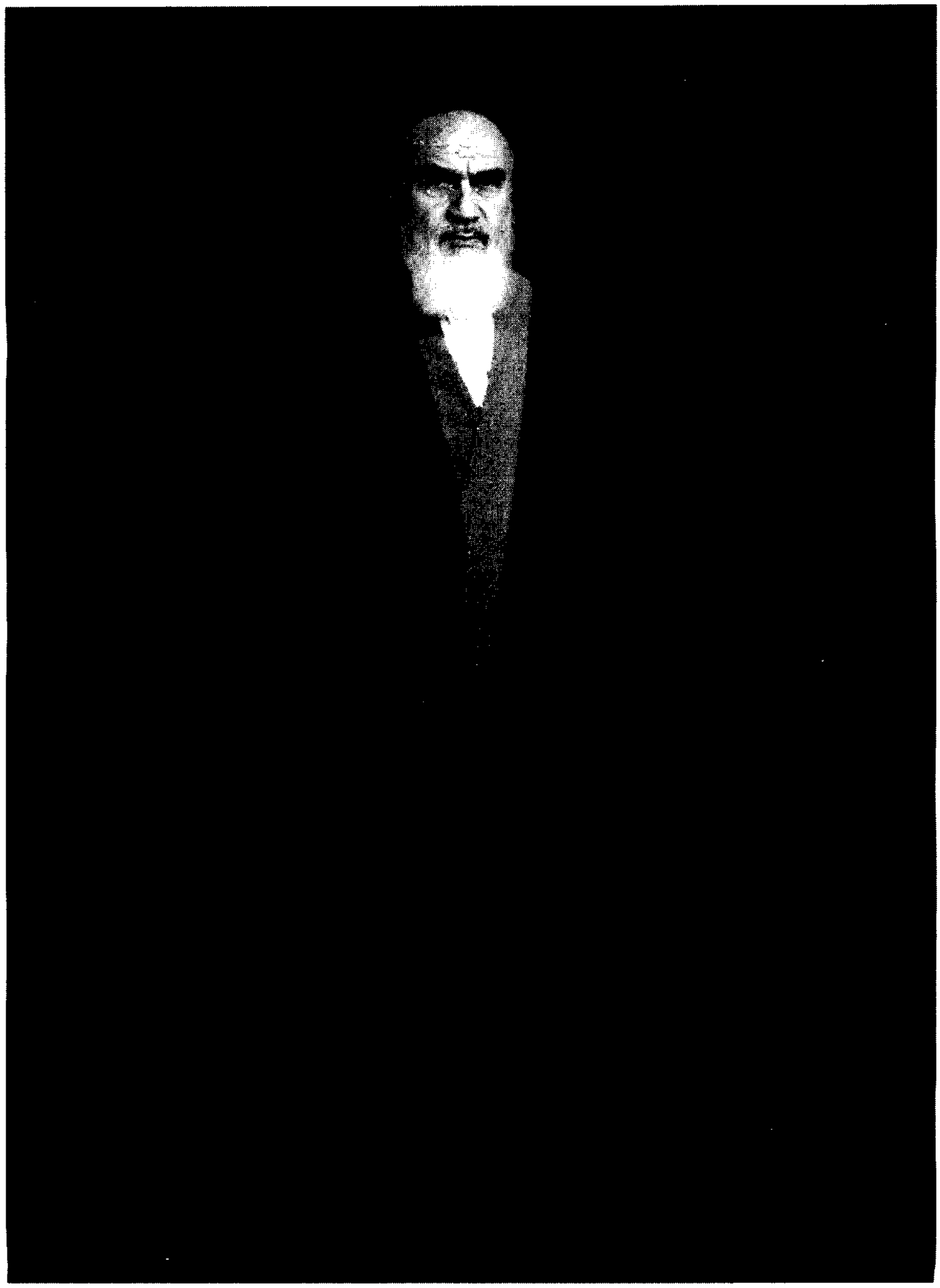

فهرست مطالب

عنوان صفحه

بخش اوّل : کلیّات

مقدمه ۲
ضرورت و اهمیت پرورش اجتماعی ۴
رویکرد حاکم بر برنامه ۴
اصول حاکم بر برنامه ی درسی ۵
ساختار کتاب ۹
اصول حاکم بر تعیین محتوای کتاب ۱۰
اهداف کلی درس مهارت های اجتماعی ـ اقتصادی ۱۱
اهداف برنامه ی درسی مهارت های اجتماعی ـ اقتصادی ۱۳
اهداف فرعی (کارکرد ثانویه) ۲۱
روش های یاددهی ـ یادگیری ۲۲
ارزش یابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۲۵
صلاحیت های حرفه ای معلمان ۲۷
پویایی معلمان علوم اجتماعی ۲۸
توصیه های مهم در تدریس کتاب مهارت های اجتماعی ـ اقتصادی ۳۰

بخش دوم : راهنمای عمل

الف ـ راهنمای عمل دروس سال اول ۳۵
ب ـ راهنمای عمل دروس سال دوم ۷۵
ج ـ راهنمای عمل دروس سال سوم..... ۱۱۵
منابع ۱۵۴

همکار گرامی

فعالیت هـای آمـوزشی ، پـرورشی و توان بخشی یک مجموعـه چند بعـدی و یکپـارچـه را تشکیل می دهد و تلاش این مجموعه منتهـی به این امر است که چه موضوعاتـی را بـا استفاده از چه روش هایـی بـه دانش آموزان آموزش داد که آن ها را در زندگی حال و آینده شان یاری نماید.

به منظور هماهنگی بیشتر بین عناصر این مجموعه کتاب راهنمـای تدریس مهارت های اجتماعی – اقتصادی تدوین شـده است که ساختار اصلی آن از دو بخش تشکیل گردیده است.

بخش اول به تبیین و تـوضیح اهـداف ، رویکرد حاکم بـر برنامه درسـی ، اصـول انتخاب محتـوا ، سازماندهـی آن شیوه های ارزشیابی و ... پرداخته است.

بخش دوم ، راهنمـای عملـی تـدریس است که در آن بـه شمـا ی کلی اهـداف آمـوزشـی ، مـواد و وسایل مـورد نیـاز و توصیه های آموزشی هر درس پرداخته است. شما می توانید قبل از تدریس با مطالعـه ی این مـوارد ، مفاهیم مورد نظر هر درس را بیـابید و مواد و وسایل مـورد نیـاز را فراهم نموده و برای اجرای تـدریس آماده شوید. هم چنین به دانش آموزان نیز توصیـه هـای لازم جهت آمـاده نمودن بـرخی مطالب و وسایل را یاد آور شوید. علاوه بر ایـن ، در این بخش به ارائه نمونه هایی از اجـرای تدریس دو درس از هر پـایه پرداخته شده است تا همکـاران به شکل عملی و کاربردی با اجرای برخی از روش های یاددهی ـ یادگیری در فرآیند آموزش این درس آشنا شوند.

امیـد است همکاران گـرامی بـا اجـرای روش هـای فعـال در تدریس موضوعات مختلف این کتاب ، تا حد امکان دانش آموزان را بـرای یک زندگی مفید و پویا در جامعه کنونی آماده نمایند.

از همکـاران گرامـی تقاضا می شـود تا پس از اجـرای کامل کتـاب و نقـد و تحلیل مطالب آن ، با همکـاری ، راهنمایـی و پیشنهادهای اصلاحی خود ، گروه حرفه آموزی سازمان را در جهت اصلاح کتاب یاری نمایند.

بخش اوّل :
کلیّات

مقدمه

با توجه به پیشرفت علم و تکنولوژی و نظریه‌های جدید در آموزش و پرورش و تغییراتی که با این نوع پیشرفت‌های جدید در روند رشد جامعه به وجود می‌آید، نیازهای افراد نیز در جامعه متحول می‌گردد.

بنابراین ضروری است نظام آموزشی با اندیشیدن تدابیر جدید همواره در جهت رشد و توسعه اجتماع گام بردارند. یکی از مهمترین ضروریات نظام آموزشی توجه به پرورش اجتماعی افراد است.

پرورش اجتماعی فرآیندی است که در طی آن ارزش‌ها ، مهارت‌ها ، انگیزه‌ها و رفتارهای شخص شکل می گیرد تا فرد با آن چه برای نقش فعلی یا آتی او در جامعه مطلوب تشخیص داده می‌شود هماهنگ شود. پرورش اجتماعی را می‌توان به منزله فرایندی دانست که از طریق آن به اعضای جدید جامعه «قوانین شرکت» در آن آموخته شود.

وظیفه اساسی هر فرهنگ در زمینه پرورش اجتماعی، تفهیم معیارهای اخلاقی واجتماعی و شکل‌دهی و تقویت کاربرد رفتارهای شایسته در دانش‌آموزان در حال رشد است و از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که این قواعد را بیاموزند و هنگام تخطی از آن‌ها احساس عدم رضایت کنند و هنگام پیروی از آن‌ها احساس رضایت و خرسندی به آن‌ها دست دهد.

با پیشرفت دانش و اختراعات، جامعه باید خود را با آن ها تطبیق دهد، از آن گذشته مراحل مختلف زندگی نقش فردی و اجتماعی شخص را تغییر می‌دهد و هر یک از این مراحل به یادگیری‌های تازه‌ای نیاز دارد. در این میان مدرسه که در مسیر اجتماعی ساختن افراد، دو وظیفه اساسی دارد: نخست وظیفه آموزش فکری و تعلیم بعضی از مهارت‌های مورد نیاز زندگی تا فرد یک رفتار سازشی مناسب جهت ورود به اجتماع را کسب کند. وظیفه دوم مدرسه، تکمیل کار نهادهای دیگری است که در اجتماعی ساختن افراد نقشی به عهده دارند، به طور مثال، می‌توانند نابسندگی‌های خانوادگی را جبران کند. بدون شک برنامه آموزشی مناسب به دانش

آموزان کمک می‌کند تا درک بهتری از هنجارها، ارزش‌ها و فرهنگ هر جامعه داشته باشند تا بتوانند نقش مناسبی ایفا نمایند.

با توجه به ویژگی‌های کودکان و نوجوانان که در هر مرحله مجموعه‌ای از ضوابط را درست یا نادرست می‌آموزند، وظایف نهادها و مؤسسات آموزشی تجلی پیدا می‌کند تا در طی مراحل رشد قابلیت‌ها و توانایی‌های دانش‌آموزان را به هر اندازه که باشد در نظر داشته و به پرورش و شکوفایی آن‌ها همت گمارند. این مهم زمانی تحقق پیدا می‌کند که برنامه‌های آموزشی و درسی به صورتی تنظیم شود تا دانش‌آموزان فرصت‌هایی را برای کسب رشد مهارت‌های شخصی، اجتماعی و شغلی در اختیار داشته باشند.

ضرورت و اهمیت پرورش اجتماعی

اجتماعی شدن کار سراسر زندگی است و آن را نمی‌توان محدود به فعالیتی دانست که در نخستین مراحل زندگی برای آماده ساختن شخص جهت روزهای آینده صورت می‌گیرد. اگر چه بیشتر درس های لازم برای بهتر زیستن در کودکی و جوانی آموخته می‌شود، اجتماعی شدن تا پایان عمر ادامه دارد به خصوص که جامعه دستخوش تغییر می‌شود و یادگیری‌های تازه‌ای را ایجاب می‌کند.

دانش‌آموزان با طی دوره‌های مختلف تحصیلی تدریجاً صاحب مهارت ها و تخصص‌هایی می‌گردند که حاصل این تخصص‌ها از طرفی در خدمت شخص و از طرف دیگر در خدمت جامعه قرار می‌گیرد و موجب تعالی زندگی اجتماعی می‌گردد. همان‌گونه که هر جامعه به کمک نهادهای مختلف اجتماعی مانند نهاد آموزش و پرورش و با صرف هزینه‌های زیاد می‌کوشد که انتقال معلومات به کودکان، نوجوانان و جوانان در سطحی گسترده‌تر و با عمقی بیشتر صورت گیرد، در عین حال انتظار دارد که افراد علاوه بر دانش و مهارت تخصصی خود، از نظر اجتماعی نیز مطلوب باشند، رفتار خود را با الگوهای رفتاری و ارزش‌های مورد احترام جامعه وفق دهند. بایدها و نبایدهای اجتماعی را رعایت نمایند. از دست زدن به اعمالی که ممکنست موجب مخاطره زندگی اجتماعی گردد پرهیز کنند. این جریان تدریجی تربیت اجتماعی، یادگیری راه و رسم جامعه، فرا گرفتن ارزش‌ها و هنجارها، ایفای نقش‌هـای گـوناگون و چگونگی تبعیت از نهادهای اجتماعی را جامعه‌پذیری می‌گویند.

بدیهی است که کمک به جامعه‌پذیری به عنوان یکی از وظایف مراکز آموزشی، اگر نگوییم بسیار مهمتر از انتقال معلومات و دانش‌هاست، حداقل در همان درجه از اهمیت قرار دارد. بنابراین آموزش و پرورش و مدارس به موازات وظایف تخصصی خود، تربیت اجتماعی یا جامعه‌پذیری دانش‌آموزان را نیز به عهده دارند.

رویکرد حاکم بر برنامه

نظام آموزشی به دنبال پرورش اجتماعی دانش‌آموزان با ایجاد تمهیدات و تسهیلات ویژه برای آنان است. دانش‌آموزان در سایه یک برنامه آموزشی که مطابق با نیازها و استعدادهایشان است می‌توانند زندگی رضایت‌بخشی داشته باشند و با شناخت بهتر از محیط اطراف خود سازگاری بیشتری از خود نشان دهند. هم‌چنین این شناخت منجر به پیشرفت آنان در امور اجتماعی و اقتصادی می‌گردد.

به طور کلی درس‌هایی با رویکرد اجتماعی کردن دانش‌آموزان به شناخت جامعه، قوانین، نهادها و روابط حاکم بر آن نگاه ویژه‌ای دارد. منظور از این دو شناخت یکی این که فرد بتواند بعد از شناخت جامعه خود، هر چه بهتر با آن رابطه برقرار کند و به عنوان عضوی از جامعه وظیفه‌ی خود را به نحو احسن انجام دهد. دوم این که با شناخت جامعه و امکانات آن بتواند هر چه بیشتر به خودسازی و پرورش استعدادهای خود بپردازد. بنابراین در برنامه‌ی درسی، رویکرد مهم پرورش اجتماعی افراد است. به گونه‌ای که منجر به ارتقاء کیفیت زندگی اجتماعی در مسیر ارتقاء شخصیت فردی گردد.

اصول حاکم بر برنامه ی درسی

با توجه به این که نوجوانی و جوانی آغاز واگذاری مسئولیت‌های اجتماعی است و دانش‌آموزان در دورانی قراردارند که در آینده‌ای نزدیک به عنوان اعضاء جامعه، هویت اجتماعی و رسمی پیدا می‌کنند و مسئولیت‌هایی را برعهده می‌گیرند از این رو اهمیت فراوان دارد که این برنامه دانش‌آموزان را بیدار و هشیار سازد تا به مسائل اجتماعی توجه کنند و از این که در این مسائل اظهار نظر کنند به خود ببالند و در عین حال بتواند در شخص این اعتماد را پرورش دهد که او نیز قادر است در تصمیمات مهم مؤثر باشد.

اصول حاکم در این برنامه درسی به شرح زیراست :

الف: توجه به روش‌های فعال آموزشی

امروزه در فعالیت‌های آموزشی با توجه به پیشرفت علوم و فنون به این باور رسیده‌ایم که وظیفه‌ی ما در فرآیند یاددهی ـ یادگیری تنها انتقال واقعیت‌های علمی نیست، ما باید موقعیت مطلوب یادگیری را فراهم نموده و چگونه اندیشیدن و چگونه آموختن را به شاگردان بیاموزیم. اگر ما روش آموختن را به آنان یاد بدهیم، آنان خود خواهند آموخت. اگر ما بتوانیم هدف‌های آموزشی را به وضوح مشخص کنیم و با سازماندهی درست محیط آموزشی، زمینه‌ی تجارب و فعالیت های یادگیری را فراهم سازیم، یادگیری خود به خود صورت خواهد گرفت برای رسیدن به این نتیجه استفاده از روش‌های جدید و فعال که مبتنی بر فعالیت دانش‌آموز است، اجتناب-ناپذیر می‌باشد و زمانی دانش‌آموزان موفق می‌شوند که درگیر با مسائل شوند و راه‌حل‌ها توسط خودشان کشف گردد.

ب : توجه به توانایی‌ها، محدودیت‌ها و ویژگیهای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در مقایسه با همسالان خود دارای ویژگی‌های متفاوتی در زمینه‌های ذهنی، توانایی‌های حسی ـ ارتباطی، رفتار اجتماعی و خصوصیات جسمی می باشند و این تفاوت‌ها به اندازه‌ای است که

آن‌ها برای شکوفا ساختن هر چه بیشتر استعداد خویش به برنامه‌های درسی مختلف و خدمات آموزشی ویژه‌ای نیازمند هستند.

در آموزش مهارت‌های اجتماعی نیز دانش‌آموزان با نیازهای ویژه اغلب دچار نقایصی در مهارت‌های اجتماعی‌اند (گرشام، الیوت ۱۹۸۹) آن‌ها ممکن است فـاقد مهارت‌های اجتماعی لازم جهت تعامل مناسب با دیگران بوده و مرحله اساسی در کاربست مهارت‌ها را ندانند یا شاید توانایی لازم برای مهارت‌های اجتماعی را داشته باشند ولی آن را در سطوح قابل قبول یا موقعیت مناسب انجام ندهند. لذا برای دانش‌آموزانی که به چنین مشکلاتی دچـارند، از آموزش صریح و تلفیق شیوه‌های مختلف تدریس در محتوای آمـوزشی مهارت‌های اجتماعی استفاده شده است.

ج : توجه به پویایی دروس اجتماعی

برخلاف سایر علوم، بعضی از مفاهیم و موضوعات علوم اجتماعی را معمولاً نمی‌توان به عنوان یک اصل نسبتاً ثابت عرضه کرد. سرعت تغییرات اجتماعی، جا به جایی اولویت‌ها و حساسیت مسائل اجتماعی به گونه‌ای است که برنامه‌ریزان و معلمان باید در جریان تازه‌ترین تغییرات و پدیده‌های اجتماعی باشند تا بتوانند برنامه‌ریزی یا تدریس خود را بر واقعیات منطبق سازند. کتاب‌های مربوط به دروس اجتماعی گاه ممکن است از وقایع و حوادث روز عقب باشد یا بین مسائلی که در کتاب مطرح می‌شود، با زمان تدریس، فاصله می‌افتد. در این فاصله زمانی ممکن است بسیاری از قوانین و مقررات تغییر یافته باشد، نهادهای جدیدی تأسیس و یا حذف شده باشند و یا تقسیمات کشوری تغییر یافته باشد. در این جاست که برنامه‌ریزان و معلمان با اطلاع از آخرین تغییرات و دگرگونی‌ها خواهند توانست پویایی این درس را همچنان حفظ نمایند.

د : توجه به گروه‌های اجتماعی

زندگی گروهی و کارگروهی چه در سرگرمی‌ها و چه در انجام دادن کارهای روزمره در موجودیت فرد جایگاه بسیار مهمی دارد. همه در درون گروهی متولد می‌شویم که خانواده می‌نامیم. به تدریج که زمان رفتن به مدرسه می‌رسد به گروه‌هایی وارد می‌شویم که از همسالان تشکیل می‌شوند، بعدها تقریباً کل زندگی خود را به این ترتیب اداره می‌کنیم که در سازمان‌های دولتی و غیردولتی و یا در مشاغل آزاد به صورت گروهی کار می‌کنیم. بنابراین گروه عامل بسیار مهم اجتماعی شدن است. در گروه است که یاد می‌گیریم و هنجارهای اجتماعی را تمرین می‌کنیم. در گروه است که همرنگی، مقاومت، اطاعت و عدم اطاعت، استقلال فکری، همیاری و ایثار را تجربه می‌کنیم و با معیار قرار دادن یک یا چند گروه است که بخش عظیمی از ادراک درباره خودمان شکل می-

گیرد و به همین دلیل گروه و فعالیت‌های گروهی مبحث بسیار مهمی از برنامه‌ی پرورش اجتماعی را به خود اختصاص داده است.

هـ: توجه به مدرسه از بُعد پرورش اجتماعی در محتوای دروس

محیط اجتماعی شامل: خانواده، مدرسه و اجتماع است برای این که دانش‌آموز در هر یک از این نهادها به تکامل اجتماعی برسد، توجه به هدف‌های زیر در درس مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی ضروری است:

۱- پرورش توانایی حل مسئله

بعضی از مسایل زندگی ساده و برخی دیگر بسیار دشوارند. مدرسه نمی‌تواند همه‌ی این ها را پیش‌بینی کـــرده و راه‌حل همه‌ی آن‌هـــا را بیاموزد، بلکه ضمن تعلیم راه‌حـــل چند مسئله به نـــوعی قدرت تعمیم در دانش-آموزان را افزایش می‌دهد تا آن‌ها را برای حل مسائل بیشمار آینده که بحث آن‌ها در مدرسه پیش نخواهد آمد آماده سازد.

۲- تقویت اعتماد و احترام به نفس

مدرسه می‌تواند در شخص این اعتماد را پرورش دهد که کوشش‌هایش وی را به هدف خواهد رساند و اگر شخص شکست بخورد، شکست پایان راه نیست بلکه آغاز یک مرحله ی جدید در زندگی وی می‌باشد. دانش-آموز با موفقیت در کار می‌فهمد که از توانایـی غلبه بـر مشکلات درسی و غیره بهره‌مند است. علاوه بر این ایمان پیدا می‌کند که از عهده‌ی اجرای تکالیف نیز برمی‌آید.

۳- پرورش مهارت ارتباط مؤثر با دیگران

کسی که در ارتباط با دیگران کارآمد است، به آنان اعتماد دارد و احترام می‌گذارد. این گونه افراد به ساختن هدف‌های گروه یاری می‌دهند و در صورت لزوم در راه تحقق این هدف‌ها با اندیشه دیگران به مخالفت برمی‌خیزند.

۴- شناخت ارزش‌های حاکم بر اجتماع

ممکن‌است جامعه با مسائل خاصی مانند انبوهی جمعیت، مصرف موادمخدر، قانون‌شکنی، آلودگی‌های زیست محیطی، کاهش منابع و یا مخاطرات محیطی رو به‌رو باشد، محتوای درس مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی یادگیرنده را با این مشکلات آشنا می‌کند و او را برای یافتن راه‌حل‌هایی جهت برخورد با این مسائل از طریق شناسایی ارزش‌های حاکم بر اجتماع آماده می‌سازد. زیرا اهمیت ارزش‌ها بیش‌تر بدان سبب است که بسیاری از مشکلاتی که جامعه با آن مواجه است منحصراً از طریق کاربرد و پای‌بندی به ارزش‌ها قابل حل است.

و : توجه به اهمیت و ضرورت شغل

بنا بر نظر داگلاس (Dauglas) که آموزش شغلی را به عنوان آموزشی تعریف می‌کند که با عوامل مشترک مربوط به یافتن و نگه داشتن شغل و نیز پیشرفت در آن سر و کار دارد ـ موارد زیر در برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی برای رسیدن به هدف‌های آموزش حرفه‌ای در نظر گرفته خواهد شد:

۱- انتخاب موضوعاتی که در آن گرفتن حقوق به عنوان امتیازی که مستلزم پذیرفتن مسئولیت‌ها و تعهدات خاصی است (نظیر انجام دقیق و مداوم کار) مورد تأکید است. در این باره کوشش می شود که دختر و پسر مسئولیت فردی در یک شغل را قبول کرده و نسبت به آن آگاه باشند و از این که در کاری شرکت می‌کنند و با نهایت توانایی‌هایشان آن را انجام می‌دهند، مفتخر و مغرور باشند ودر واقع برای کار کردن ارزشی قایل شوند.

۲- اشاره به این نکته که بین کارفرما و کارکنان رابطه خاصی وجود دارد که حقوق و امتیازات هر یک را مشخص می‌کند و برای هر شغل تعهداتی وضع شده است.

۳- مطرح کردن موضوعاتی که بر مدیریت و استقلال مالی تأکید دارند، نظیر هزینه شخصی، پس‌انداز، وام و سایر هزینه‌های زندگی.

توجه به مناطق جغرافیایی:

هدف، آشنایی و آموزش دانش‌آموزان با جغرافیای طبیعی و جغرافیای انسانی در حد توانایی آنان است و بیشتر به جغرافیای بومی ومنطقه محل زندگی آنان از بُعد انتخاب شغل و استفاده صحیح از منابع و امکانات موجود تأکید می شود.

ساختار کتاب

ساختار کتاب مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی براساس موارد زیر طراحی شده است.

۱- پیش‌زمینه‌ها

در ابتدای بعضی از دروس به منظور ایجاد انگیزه، درگیری ذهنی دانش‌آموزان و برانگیختن حس کنجکاوی آنان پیش زمینه‌هایی در نظر گرفته شده که به صورت چند تصویر یا متن داستانی ارائه شده است.

۲- متن اصلی درس

متن‌ها با انشایی روان و متناسب با توانایی ذهنی و سن دانش‌آموزان نوشته شده است و سعی گردیده موضوع-های مطرح شده در درس‌ها متنوع بوده و با واقعیات زندگی و نیازهای روزمره دانش‌آموزان هم خوانی داشته باشد.

۳- آیا می‌دانید که

در پایان بعضی از درس‌ها مفاهیم پیچیده آن درس تحت عنوان « آیا می‌دانید که » مطرح گردیده و هدف از آن بیان مفهوم یا مطلب مورد نظر به صورت ساده و قابل فهم است.

۴- فکر کنید و پاسخ دهید

برای ارزش یابی نظری در پایان هر درس پرسش‌هایی تحت عنوان « فکر کنید و پاسخ دهید» مطرح شده است.

۵- تمرینات

جهت ارزش یابی تئوری و عملی دروس تمرینات متنوعی در نظر گرفته شده است که انجام این تمرینات باعث تثبیت و تعمیم یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود.

۶-کارهای عملی

برای کاربردی کردن بعضی از موضوعات درسی انجام کارهایی به صورت عملی از دانش‌آموزان (فعالیت تکمیلی ، تحقیق کنید و...) خواسته شده است که با راهنمایی و نظارت مربیان انجام می‌شود.

۷- تصاویر

جهت نزدیک‌تر کردن موضوعات درسی به واقعیت های زندگی و کمک به یادگیری دانش‌آموزان و شناخت بهتر مطالب درسی از نقاشی و یا عکس استفاده شده است.

اصول حاکم بر تعیین محتوای کتاب

برای تدوین کتاب حاضر اصولی به شرح زیر در نظر گرفته شده است:

- محتوای کتاب از آسان به مشکل تدوین شده است.
- سعی شده است مطالب به صورت روان مطرح شود.
- در محتوای کتاب ارتباطات افقی و عمودی در نظر گرفته شده است.
- تازگی موضوعات با توجه به شرایط و نیازهای دانش‌آموزان در تدوین محتوا لحاظ گردیده است.
- در تدوین محتوا سعی شده است تا ارتباط با مسائل روز حفظ گردد.
- محتوای کتاب تکیه بر کاربردی بودن موضوعات ارائه شده دارد.
- تلاش شده است محتوا در قالبی جذاب ارائه شود تا انگیزه یادگیری در دانش‌آموزان افزایش یابد.
- محتوای کتاب با تکیه بر تجارب قبلی دانش‌آموزان پی‌ریزی شده است.
- با توجه به سن دانش‌آموزان سعی شده تصاویر و نقاشی‌های کتاب واقعی و دور از فانتزی باشد.
- محتوای کتاب با هدف پرورش فکر و ایجاد یک مفهوم قابل تعمیم در دانش آموزان تدوین شده است.
- محتوای آموزشی بر انواع فعالیت‌های یادگیری اعم از فعالیت‌های کلاس درس یا خارج از آن تأکید دارد و به صورتی طراحی شده است که دانش‌آموزان را به فعالیت‌های مختلف مانند مشاهده کردن، تجزیه و تحلیل موضوعات، تجزیه و تحلیل تصاویر و مفاهیم و فعالیت‌های یادگیری که در آن از حواس مختلف استفاده شود ترغیب نماید تا باعث افزایش انگیزه یادگیری در آنان شود.
- محتوای کتاب در تقویت مهارت‌های عملی دانش آموزان موثر باشد.

اهداف کلی درس مهارت های اجتماعی ــ اقتصادی

اصلی‌ترین هدف‌های آموزش و پرورش در آموزش مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی دانش‌آموزان در سه حیطه‌ی اصلی و اساسی به شرح ذیل عبارتست از :

حیطه‌ی شناختی

- آشنایی با رفتارهای سازشی در محیط زندگی (خانه، مدرسه، اجتماع)
- آشنایی با بروز رفتار مناسب در مکان‌های مختلف
- شناخت قوانین و مقررات اجتماعی
- شناخت ، توسعه و تثبیت ارزش‌های اخلاقی، فردی و اجتماعی و تعمیم آن‌ها
- شناخت دین، کشور، انقلاب اسلامی، حکومت و ملت
- شناخت ویژگی‌های جغرافیای کشور و منطقه محل زندگی از بُعد طبیعی و انسانی با توجه به ابعاد اقتصادی آن منطقه
- آشنایی با فرهنگ و تمدن ایران و اسلام

حیطه‌ی روانی ـ حرکتی

- انجام رفتارهای سازشی در محیط زندگی (خانه ، مدرسه ، اجتماع)
- انجام رفتارهای مناسب در مکان‌ها و موقعیت‌های مختلف
- رعایت قوانین و مقررات
- استفاده از فرصت‌های شغلی و اقتصادی در منطقه محل زندگی خود
- حفظ میراث فرهنگی

حیطه‌ی عاطفی

- تمایل به بروز رفتار مناسب در مکان‌های مختلف
- اشتیاق برای حفظ ارزش‌های اخلاقی، فردی و اجتماعی
- علاقه‌مندی به دین، کشور و انقلاب اسلامی
- علاقه‌مندی به کسب استقلال اجتماعی و اقتصادی
- اهمیت به منطقه محل زندگی از بُعد ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، انسانی، فرهنگی و اقتصادی)
- علاقه‌مندی به آشنایی بیشتر با فرهنگ و تمدن ایران و اسلام

اهداف برنامه ی درسی

اهداف برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ــ اقتصادی (حیطه‌ی شناختی)

پایه‌ها / مفاهیم اساسی	اول	دوم	سوم
خانواده	- آشنایی با نحوه احترام و قدرشناسی و کمک به اعضای خانواده - آشنایی با نحوه‌ی تقسیم کارها بین اعضای خانواده	-آشنایی با مفهوم‌مسئولیت ومسئولیت‌پذیری در خانواده - آشنایی با ویژگی‌های خانواده پرجمعیت و کم‌جمعیت	- آشنایی با مفهوم همیاری در خانواده
تدبیر منزل	- آشنایی با نحوه برنامه‌ریزی برای انجام امور خانه - آشنایی با نحوه‌ی خرید - آشنایی با لوازم خانگی، نحوه نگهداری و نکات ایمنی آن - آشنایی با نظافت منزل - آشنایی با نحوه پذیرایی از مهمان - آشنایی با نحوه پختن حداقل ۶ نوع غذای ساده	- آشنایی با نحوه مراقبت از کودکان ۴ تا ۵ ساله در ارتباط با وسایل خطرناک و حوادث و رعایت نکات ایمنی -آشنایی با تعمیرات ساده وسایل منزل - آشنایی با نظافت - آشنایی با نحوه تهیه مواد اولیه جهت پختن حداقل ۶ نوع غذای ساده - آشنایی با مفهوم پس‌انداز - آشنایی با نحوه پست کردن - آشنایی‌با پذیرایی درمراسم سوگواری ائمه	- آشنایی با مراقبت از کودک ۲ تا ۳ ساله در منزل در جهت برآوردن نیازهای او - آشنایی با مفهوم تغذیه و اهمیت آن در آشپزی -آشنایی با نحوه پختن حداقل ۶ نوع غذا - آشنایی با نظافت منزل - آشنایی با نحوه پذیرایی در مراسم و جشن های بزرگ (عروسی) - آشنایی با مفهوم وام و قسط
مدرسه	- آشنایی با وظایف دانش‌آموزان در مدرسه - آشنایی با نحوه کنترل احساسات و تصمیم‌گیری درست - آشنایی با نحوه‌ی درست درس خواندن و خاطره‌نویسی	- آشنایی با وظایف کارکنان مدرسه (مدیر، معاون، ناظم، مشاور، مربی بهداشت، مربی پرورشی، دفتردار، خدمتگزار) - آشنایی با وظایف فردی و جمعی دانش‌آموزان - آشنایی با نحوه کار مشاور، مربی بهداشت و پرورشی در مدرسه	- آشنایی با گروه و رهبری گروه - آشنایی با همکاری و از خودگذشتگی در گروه و برنامه‌ریزی‌های گروه - آشنایی با نحوه‌ی برنامه‌ریزی برای کارگروهی - آشنایی با مفهوم اوقات فراغت و نحوه‌ی برنامه ریزی برای آن
اجتماع	ــــــ	ــــــ	- آشنایی با رفتارهای خوب و شایسته در اجتماع - آشنایی با رفتارهای ناپسند در اجتماع (رفتارهای انحرافی ـ اعتیاد) - آشنایی با رفتارهای مناسب و نامناسب در محیط کارگاه‌ها - آشنایی با وسایل‌ایمنی درمحیط کارگاه - آشنایی با مراحل روش حل مسئله به صورت ساده

رسانه‌هـــای جمعی	- آشنایی با مفهوم اطلاع رسانی - آشنایی با چگونگی کسب خبر از وسایل اطلاع رسانی - آشنایی با رسانه‌های اطلاع رسانی مانند روزنامه، رادیو، تلویزیون، مجله، تلفن، تلفن همراه و رایانه - آشنایی با تفاوت روزنامه و مجله، تلفن ثابت و تلفن همراه	- آشنایی با یکی از رسانه‌های جمعی (شبکه پیام) - آشنایی با چگونگی کسب اطلاعات از شبکه پیام	- آشنایی با رسانه‌های جمعی رادیو، تلویزیون، فاکس و رایانه - آشنایی با کاربرد رادیو، تلویزیون، فاکس و رایانه

اهداف برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی (حیطه‌ی شناختی)

پایه‌ها / مفاهیم اساسی	اول	دوم	سوم
حفظ و بهداشت محیط زیست	- آشنایی با چگونگی ایجاد فضای سبز (باغچه) - آشنایی با وسایل و ابزار مورد نیاز برای ایجاد باغچه - آشنایی مقدمـاتی بـا مراحل کاشت، داشت، برداشت - آشنایی با فواید اقتصادی ایجاد باغچه در منزل یا مدرسه - آشنایی باچند نوع سبزی وصیفی‌جات - آشنایی با رعایت نکات بهداشتی هنگام کار	- آشنایی با مفاهیم اماکن و اموال عمومی - آشنایی با رفتارهای مناسب در یک مکان عمومی - آشنایی با رفتارهای مناسب در حفظ اماکن و اموال عمومی (از بُعد حفظ محیط زیست)	- آشنایی با مفهوم محیط زیست - آشنایی با علل آلوده شدن محیط زیست - آشنایی با راه‌های پیشگیری از آلوده شدن محیط زیست
مشاغل	- آشنایی با ضرورت وجود مشاغل در جامعه - آشنایی با برخی از مشاغل - آشنایی با مقدمات ورود به مشاغل مختلف - آشنایی با تأمین هزینه‌های زندگی از طریق کسب مهارت و بـه دست آوردن شغل	- آشنایی با حرفه کارگری - آشنایی‌با وظایف و مسئولیت‌های کارگران در محیط کار - آشنایی با مراحل انجام کار در یک کارخانه	- آشنایی با مفهوم کار - آشنایی با دلایل داشتن شغل - آشنایی بـا چـگونگی انتخـاب شغل مناسب

جغرافیای بومی و اقتصادی	- آشنایی با مناطق آب و هوایی ایران - آشنایی با نقشه خوانی - آشنایی با ویژگی‌های مناطق سه‌گانه آب‌و هوایی (از بُعد آداب و رسوم، لباس، خانه، نوع زندگی مردم، لهجه و زبان) - آشنایی با محصولات کشاورزی در مناطق ۳ گانه آب و هوایی ایران - آشنایی با حبوبات، مرکبات و دام ها	- آشنایی با محصولات کشاورزی و دام‌پروری مناطق آب و هوایی ایران - آشنایی با تأثیر آب و هوا در نوع کشاورزی، دام‌پروری و صنعت - آشنایی با انواع معادن در مناطق مختلف آب و هوایی - آشنایی با ایل و ویژگی‌های آن - آشنایی با صنایع دستی هر منطقه - آشنایی با کارخانه‌ها با توجه به مناطق آب و هوایی	- آشنایی با صنایع بزرگ در مناطق مختلف آب و هوایی ایران - آشنایی با جغرافیای بومی شامل صنایع دستی، مشاغل و کارخانه‌ها
مدنی، اجتماعی و فرهنگی	- آشنایی بامفاهیم ملت، قانون، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و تصویب قوانین - آشنایی با لزوم اجرای قوانین و تأثیر مثبت آن بر زندگی انسان - آشنایی با نحوه‌ی انتخاب نمایندگان مجلس شورای اسلامی	- آشنایی با مسئولیت مانسبت به شهدا - آشنایی با مسئولیت مانسبت به رهبر کبیر انقلاب - آشنایی با مسئولیت و وظایف خویش در آبادانی کشور	- آشنایی با نحوه ی ارج گذاشتن به انقلاب اسلامی، شهدا، جانبازان و اسرا - آشنایی با نحوه ی قدردانی از فداکاری شهدا، اسرا و جانبازان - آشنایی با مسئولیت و وظایف خود در مقابل دولت

اهداف برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی (حیطه‌ی عاطفی)

پایه‌ها / مفاهیم اساسی	اول	دوم	سوم
خانواده	- احساس احترام و قدرشناسی نسبت به اعضاء خانواده - تمایل و اشتیاق برای کمک کردن به اعضای خانواده - توجه به چگونگی تقسیم کارها بین اعضای خانواده	- توجه کردن به مفهوم مسئولیت و مسئولیت‌پذیری در خانواده - توجه به مشکلات موجود در خانواده‌های پرجمعیت و مقایسه آن با خانواده‌های کم-جمعیت‌و ویژگی‌های این دو نوع خانواده	- اشتیاق به همیاری با اعضاء خانواده
تدبیر منزل	- تمایل به برنامه‌ریزی برای انجام امور خانه - اشتیاق برای خرید روزانه - توجه به نحوه نگهداری لوازم خانگی و نظافت و ایمنی آن - علاقه به نظافت منزل - توجه به نحوه پذیرایی از مهمان - اشتیاق برای آشپزی	- علاقه به مراقبت از کودک و توجه به خطرات احتمالی در منزل هنگام مراقبت از کودکان و پیشگیری از آن - تمایل به انجام تعمیرات ساده منزل - تمایل به انجام نظافت منزل - اشتیاق برای انجام آشپزی - تمایل به پس‌انداز کردن - کنجکاوی در مورد نحوه‌ی پست کردن - تمایل به‌پذیرایی در مراسم سوگواری ائمه	- علاقه به مراقبت از کودکان و توجه به نیازهای آنها در منزل - توجه به تغذیه صحیح - علاقه به آشپزی - علاقه به نظافت منزل - توجه به نحوه‌ی پذیرایی از مهمان در مراسم و جشن‌های بزرگ (عروسی) - کنجکاوی در مورد وام گرفتن و پرداخت اقساط آن

مدرسه	- تمایل به انجام وظایف دانش‌آموزی در مدرسه - تمایل به کنترل احساسات و تصمیم-گیری های صحیح - علاقه‌مندی به نحوه ی درست درس خواندن و خاطره‌نویسی	- توجه به وظایف کارکنان و مسئولین مدرسه (مدیر، معاون، ناظم، مشاور، مربی بهداشت، - مربی پرورشی، دفتردار و خدمتگزار) - تمایل به انجام وظایف فردی و جمعی در مدرسه - توجه به نحوه‌ی کار مشاور و مربی بهداشت و پرورشی در مدرسه	- علاقمندی به تشکیل گروه ،عضویت در آن و رهبری گروه - تمایل به از خودگذشتگی و یاری رساندن به سایر اعضای گروه - توجه به برنامه‌ریزی‌های مختلف برای گروه - نوجه به استفاده ی مناسب از اوقات فراغت
اجتماع	—	—	- تمایل به داشتن رفتار شایسته در اجتماع - پرهیز از رفتارهای ناپسند در اجتماع (رفتارهای انحرافی اعتیاد) - تمایل به داشتن رفتار شایسته در محیط-های‌کاری مانند: کارگاه،کارخانه و عدم-تمایل به‌رفتارنامناسب‌درآن محیط - تمایل به استفاده از وسایل ایمنی در محیط کارگاه (کلاه، دستکش، لباس کار، ماسک، عینک، کفش) - تمایل به حل مسئله با استفاده از بهترین راه حل
رسانه‌های جمعی	- توجه به نقش رسانه های اطلاع رسانی در کسب اطلاعات وخبر در زندگی روزمره (روزنامه، رادیو، تلویزیون، مجله، تلفن ثابت ، تلفن همراه ورایانه) - علاقه به کسب خبر واطلاعات از طریق روزنامه، رادیو، تلویزیون، مجله، تلفن ثابت، تلفن همراه و رایانه	- توجه به نقش رسانه های جمعی درکسب اطلاعات در زندگی روزمره - علاقه به کسب خبر از طریق شبکه پیام	- توجه به نقش رسانه های جمعی در کسب اطلاعات در زندگی روزمره (رادیو، تلویزیون، فاکس و رایانه) - علاقه به کسب خبر و اطلاعات از طریق رسانه های جمعی فوق

اهداف برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی (حیطه‌ی عاطفی)

پایه‌ها / مفاهیم اساسی	اول	دوم	سوم
حفظ و بهداشت محیط زیست	- احساس مسئولیت درحفظ محیط زیست - علاقه به ایجاد فضای سبز و سبزی‌کاری (باغچه کاری) - توجه به رعایت نکات ایمنی در استفاده از وسایل باغبانی (بیلچه، قیچی و آبپاش) - علاقه به صرفه‌جویی هزینه‌ها از طریق کاشت سبزیجات - علاقه به رعـــایت نکات بهداشتی در باغبانی - علاقه به شناخت انواع سبزیجات	- احساس مسئولیت نسبت به نگهداری و حفظ اموال و امکان عمومی - تمایل به تشخیص رفتارهای مناسب و نامناسب در امکان عمومی در جهت حفظ محیط زیست	- اهمیت دادن به حفظ و بهداشت محیط زیست - علاقه به دانستن راه‌های آلوده شدن محیط زیست و راه‌های پیشگیری از این آلودگی‌ها
مشاغل	- توجه به اهمیت داشتن شغل در زندگی روزمره - عـــلاقه بـــه شناخت چند شغل و ویژگی‌های آنها - عـلاقـمندی نسبت به یادگیری مهارت‌های لازم یک شغل - تمایل به برآورد درآمدهای یک شغل - ارزش قایل شدن برای انجام کار	- تمایل به کسب مهارت‌های لازم برای شغل کارگری - علاقه به انجام وظایف محوله در محیط کارگاه - اشتیاق برای اجرای قانون و مقررات محیط‌های کاری - ارزش قایل شدن برای انجام کار	- توجه به اهمیت داشتن شغل - توجه به انتخاب شغل مناسب - توجه به توانمندی های خود و مهارت لازم برای انتخاب شغل مناسب - ارزش قایل شدن برای انجام کار
جغرافیای بومی و اقتصادی	- علاقه به بررسی و شناسایی ویژگی‌های اقتصادی، طبیعی وفرهنگی مناطق مختلف آب و هوایی ایران از بُعد آداب و رسوم، لباس، خانه، نوع زندگی مردم،زبان ، لهجه و محصولات - توجه به تأثیر آب و هوای مناطق مختلف بر ویژگی‌های اقتصادی آن منطقه - عـــلاقه به نقشه خوانی بـــا توجه به علامت‌های آن	- تمایل به‌تشخیص‌محصولات کشاورزی با توجه به نوع آب و هوای آن منطقه - توجه به تـــأثیر آب و هـوا در دام‌پروری و صنعت هر منطقه - علاقه به کسب اطلاعات در مـورد انواع معدن - علاقه به کسب اطلاعات در مـورد ایلات و عشایر - توجه به مشاغل موجود در هر منطقه آب و هوایی	- علاقه به کسب اطلاعات درمورد صنایع بزرگ موجود در هر منطقه آب و هوایی با توجه به ویژگی‌های آن مناطق - علاقمندی به کسب مهارت برای داشتن یک شغل بومی - علاقمندی به کسب مهارت در یکی از صنایع دستی منطقه خود
مدنی، اجتماعی و فرهنگی	- توجه به ضرورت وجود قانون در کشور - توجه به نقش نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تصویب قوانین - اشتیاق برای انتخاب نماینده مجلس و شرکت در رأی گیری - احساس مسئولیت در رعایت و اجرای قوانین در کشور	- احساس مسئولیت نسبت بـــه رهبر کبیر انقلاب، شهدا، جانبازان و اسرا - احساس مسئولیت نسبت به انجـــام وظایف در آبادانی کشور	- ارج گذاشتن به انقلاب اسلامی، شهدا، جانبازان و اسرا - احساس قدردانی از فداکاری شهدا، اسرا و جانبازان - احساس مسئولیت در مورد انجام وظایف در مقابل دولت

اهداف برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی (حیطه‌ی روانی ـ حرکتی)			
پایه‌ها / مفاهیم اساسی	اول	دوم	سوم
خانواده	- احترام گذاشتن، قدرشناسی و کمک کردن به اعضای خانواده - کمک کردن به اعضای خانواده وانجام وظایف محوله در حیطه خانواده	- انجام‌دادن مسئولیت‌های محوله در خانواده - فهرست کـــردن تفاوت‌ها و ویژگی‌های خانواده کم‌جمعیت و پر جمعیت	- همیاری کردن بـــا اعضای خانواده در مواقع لزوم برای رفع مشکلات
تدبیر منزل	- انجام برنامه‌ریزی برای امور خانه - انجام خرید روزانه - نگهداری از وسایل خانگی و رعایت کردن نکات ایمنی آن‌ها - انجام دادن وظایف - پذیرایی کردن از مهمان - انجام دادن آشپزی	- مراقبت کردن از کودکان و رعایت کردن نکات ایمنی در این رابطه - انجام دادن تعمیرات آسان در منزل - انجام دادن نظافت - تهیه مواد و پختن ۶ نوع غذا - پس‌انداز کردن - فعالیت در جهت انجام کارهای دستی - پذیرایی کردن در مراسم سوگواری	- مراقبت کردن از کودکان و رعایت کردن نکات ایمنی آن - رعایت کردن تغذیه صحیح و آشپزی کردن - انجام دادن نظافت - پذیرایی کردن از مهمانان در جشن‌های بزرگ (عروسی) - وام گرفتن و پرداخت آن بصورت قسطی (در مدرسه)
مدرسه	- انجـــام دادن وظایف محوله - کنترل کردن احساسات خود - تصمیم‌گیری‌هـــای درست در شرایـــط مختلف - انجام مراحل درست درس خواندن و نوشتن خاطرات	- توضیح وظایف کارکنان مدرسه - انجام وظایف فردی وجمعی در مدرسه	- تشکیل دادن گـــروه و انجام وظایف خود به عنوان عضوی از گروه - همکاری، کمک و از خودگذشتگی در مقابل سایر اعضاء گروه - برنامه‌ریزی کردن برای کار گروهی - برنامه‌ریزی کردن بـــرای استفاده از اوقات فراغت
اجتماع	—	—	- انجام رفتارهای خوب و شایسته در اجتماع - انجام ندادن رفتارهای ناپسند و دوری کردن از رفتارهای انحرافی در اجتماع - استفاده از وسایل ایمنی حین کار در محیط کارگاه - استفاده از راه حل های مختلف برای حل مسئله به صورت ساده
رسانه‌هـای جمعی	- توانایی استفاده از مجله، روزنامه، تلفن ثابت و همراه - مقایسه کاربردی بین مجله و روزنامه - مقایسه کاربردی بین تلفن ثابت و همراه	-توانایی استفاده و کسب خبر از شبکه پیام	- توانایی استفاده و کسب اطلاعات از رادیو، تلویزیون، فکس و رایانه

حفظ و بهداشت محیط زیست	- کمک در ایجاد باغچه یا فضای سبز - توانایی در کاشت، داشت و برداشت چند نوع سبزی و استفاده از ابزار مناسب باغبانی - جدا کردن انواع سبزیجات - رعایت نکات بهداشتی	- حفاظت و نگهداری از اماکن و اموال عمومی - انجام دادن رفتار مناسب در مکان‌های عمومی	- کوشش در حفظ و بهداشت‌محیط زیست د موقعیت های مختلف

اهداف برنامه‌ی درسی مهارت‌های اجتماعی ــ اقتصادی (حیطه‌ی روانی ــ حرکتی)

پایه‌ها / مفاهیم اساسی	اول	دوم	سوم
مشاغل	- جمع‌آوری اطلاعات در مورد چند شغل - برآورد درآمدهای چند شغل	- جمع‌آوری اطلاعات در مورد شغل کارگری - جمع‌آوری اطلاعات در مورد کارخانه‌های موجود در منطقه و محل زندگی - جمع‌آوری اطلاعات در مورد قوانین و مقررات حضور کارگر در کارخانه	- توضیح دادن در مورد دلیل داشتن شغل - بیان چگونگی نحوه انتخاب شغل - تکمیل کردن کاربرگ درخواست کار
جغرافیای بومی و اقتصادی	- مقایسه کردن مناطق مختلف آب و هوایی ایران - جمع‌آوری اطلاعات لازم درمورد تفاوت در آداب رسوم، لباس، خانه، نوع زندگی ، زبان و لهجه مناطق آب - دسته‌بندی کردن حبوبات، مرکبات و دام ها	- جمع‌آوری اطلاعات درباره محصولات کشاورزی و صنایع دستی هر منطقه آب و هوایی - نام بردن چند معدن با توجه به محصول آن - توانایی توضیح در موردویژگیهای ایل - کسب اطلاعات درباره کارخانه‌های موجود در منطقه محل زندگی	- تهیه فهرستی از کارخانه‌ها، معادن، مشاغل،صنایع‌دستی،محصولات کشاورزی و دام در منطقه آب و هوایی خود
مدنی، اجتماعی و فرهنگی	- احترام و اجرای قوانین و مقررات مختلف در هر حیطه - کسب اطلاعات در مورد چگونگی انتخاب نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چگونگی تنظیم و تصویب قوانین	- شرکت در مراسم بزرگداشت رهبر کبیر انقلاب - شرکت در برنامه های بزرگداشت مقام شهدا - انجام وظیفه و حفظ اموال عمومی در جهت آبادانی کشور	-بیان احترام و قدر شناسی نسبت به انقلاب اسلامی، شهدا، جانبازان و اسرا - انجام وظیفه در مقابل دولت - شرکت در مراسم مناسبت‌های اسلامی و ملی و مذهبی و گرامیداشت آن ها

اهداف فرعی (کارکرد ثانویه)

این اهداف معرف کارکردها یا ماموریت ثانوی درس مهارتهای اجتماعی ـ اقتصادی دوره‌ی راهنمایی تحصیلی پیش‌حرفه‌ای در جهت کمک به تحقق اهدافی است که مسئولیت آن در درجه نخست بر عهده‌ی این ماده‌ی درسی نمی‌باشد. اهدافی که تقریباً در تمامی پایه‌ها پیگیری می شود به شرح ذیل است.

جدول اهداف فرعی (کارکرد ثانویه)

ردیف	درس	اهداف	نسبت به مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی
۱	**ادبیات فارسی**	تقویت مهارت گوش دادن تقویت مهارت سخن گفتن تقویت مهارت خواندن تقویت مهارت نوشتن	کلیه پایه‌ها با توجه به موضوع
۲	**تعلیمات دینی و قرآن**	تلاش برای استفاده درست از نعمت‌های خداوند تلاش برای اجرای دستورات دین اسلام رعایت اصول اخلاقی	محتوای تمام پایه ها
۳	**هنر**	توانایی استفاده از ماهیچه‌ها و عضلات کوچک تقویت حس زیبایی شناسی تقویت روحیه خلاقیت و نوآوری	فعالیت‌های مربوط به‌تمرینات دروس در تمام پایه‌ها محتوای تمام پایه‌ها "
۴	**علوم تجربی و بهداشت**	توانایی انجام مشاهدات ساده توانایی پیش‌بینی نتایج عملکردها و پدیده‌ها در محیط زندگی تقویت وظایف فردی در حفظ محیط زیست تقویت روحیه کنجکاوی و جستجوگری رعایت بهداشت فردی و اجتماعی	محتوای تمام پایه ها
۵	**بین رشته‌ای (عمومی)**	تقویت مهارت‌های کار گروهی تقویت روحیه‌ی شاد و بانشاط تقویت مهارت کسب اطلاعات از راه‌های مختلف تقویت روحیه پشتکار و تلاش برای رسیدن به هدف خود تقویت مهارت‌های شناخت خود تقویت مهارت‌های دوست‌یابی تقویت مهارت‌های برنامه‌ریزی تلاش در شناخت و سازگاری‌های اجتماعی (جسمی، اجتماعی)	محتوای تمام پایه ها
۶	**ریاضی**	توانایی حل مسائل ساده تقویت چهار عمل اصلی تقویت اندازه‌گیری	محتوای تمام پایه ها
۷	**حرفه و فن**	تقویت‌مهارت‌های حرکتی و هماهنگی‌حرکات‌ظریف‌و درشت توانایی انجام برخی فعالیت‌های ساده حرفه‌ای رعایت نکات ایمنی کار	محتوای تمام پایه ها
۸	**تربیت بدنی**	تقویت مهارت در بهبود وتوسعه توانایی‌های ادراکی ـ حرکتی و فعالیت‌های اکتشافی	محتوای تمام پایه‌ها

۹	**پرورشی**	تلاش برا ی اجرای دستورات دین اسلام رعایت اصول اخلاقی تلاش برای الگو گرفتن از زندگی واخلاق پیامبر وائمه اطهار تقویت مهارت های شناخت خود تقویت مهارت ها ی بر قراری ارتباط	بر حسب موضوع در تمام پایه ها محتوای تمام پایه ها بر حسب موضوع در تمام پایه ها محتوا ی تمام پایه ها "

روش های یاددهی ــ یادگیری

امروزه در فعالیت‌های آموزشی با توجه به پیشرفت علوم و فنون به این نتیجه رسیده‌ایم که وظیفه‌ی ما در فرآیند آموزشی، تنها انتقال واقعیت‌های علمی نیست ما باید موقعیت مطلوب یادگیری را فراهم کرده و چگونه اندیشیدن و چگونه آموختن را به شاگردان بیاموزیم. اگر ما روش آموختن را به آنان یاد بدهیم، آنان خود خواهند آموخت. اگر ما بتوانیم هدف های آموزشی را به وضوح مشخص کنیم و با سازماندهی درست محیط آموزشی، زمینه تجارب و فعالیت آموزشی را فراهم سازیم یادگیری خود به خود صورت خواهد گرفت. با وجود این که تأثیر موقعیت و امکانات مناسب بر هیچ‌کس پوشیده نیست اما امکانات و تجهیزات بدون وجود معلم کارایی لازم را نخواهند داشت. معلم با شناخت امکانات به تجهیز مناسب محیط آموزشی می‌پردازد، محیط و امکانات آموزشی را سازماندهی می‌کند، موقعیت آموزشی مناسب را به وجود می‌آورد و با شناخت استعداد، علایق وتوانایی دانش‌آموزان آنان را در طریق صحیح یادگیری هدایت می‌کند.

روش‌های زیر از جمله روش‌هایی است که کاربرد آن‌ها در فرایند یاددهی ـ یادگیری درس مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی توصیه می شود.

روش حل مسئله

با توجه به تغییرات اساسی که در روش‌های جدید یاددهی ـ یادگیری به وجود آمده است بر این باوریم که جهت آموزش و یادگیری مطالب به نحوی که از سرعت بالا، کیفیت مطلوب و تثبیت مناسبی برخوردار باشد، استفاده از روش‌های جدید و فعال و دانش‌آموز محور اجتناب ناپذیر است. یکی از این روش‌ها حل مسئله است و زمانی دانش‌آموزان بـــه یادگیری و عملکرد مناسب دست می‌یابند کـــه خود درگیر با مسائل شوند و راه‌حل‌ها توسط خودشان کشف گردد. هم‌چنین بهتـر است که آنـان مسائل را در مـوقعیت‌های واقعـی تجـــربه کنند و راه-حل‌ها را نیز در شرایط واقعی به کارگیرند تا بازخورد آن نیز واقعی باشد.

روش فعال گروهی

از مزیت‌های مهم این روش استفاده از فعالیت‌های گروهی در فرایند یاددهی ـ یادگیری می‌باشد که باعث تعامل و تقسیم کار در گروه‌های مختلف کلاسی و کاهش فعالیت‌های معلم و فعالیت بیش‌تر دانش‌آموزان است. دانش‌آموزان پس از طرح مسئله شروع به فعالیت‌های مختلف مانند آزمایش، جمع‌آوری اطلاعات و... می‌کنند و با ارائه‌ی گزارش این فعالیت در کلاس باعث رسیدن به اطلاعات مشترکی در جهت موضوع اصلی می‌گردند.

روش کاوشگری

در این روش معلم با طرح یک سؤال کنجکاوی دانش‌آموزان را برانگیخته و آنان را وادار به تلاش ذهنی می‌کند. طرح سؤال‌های مختلف توسط معلم باعث جهت دادن موضوع مورد بحث می‌گردد تا عاقبت دانش‌آموزان بتوانند به کشف آگاهانه دست یابند.

روش ایفای نقش

در این روش فرد یا گروهی از دانش‌آموزان موضوعی را به صورت نمایش اجرا می‌کنند و معلم درهر مرحله گروه های کلاسی را ترغیب به اظهار نظر در رابطه با مطالب و رفتارهای مختلف نمایش می‌کند.

در این روش دانش‌آموزان، نقش‌های آینده‌ی خود را در اجتماع تمرین کرده و راه‌حل‌های مسایل اجتماعی را پیدا می‌کنند. این روش جهت بهبود مهارت‌های اجتماعی بسیار مفید است.

روش اکتشافی

در روش اکتشافی دانش‌آموز باید مسئله مورد نظر را مشخص کند و راه‌حل‌هایی را که ممکن است وجود داشته باشد، تعیین و بررسی کند. سپس با توجه به پاسخ بررسی‌ها به نتیجه‌گیری مناسبی دست یابد، آن‌ها را در موقعیت‌های جدید به کار گرفته و سرانجام به قوانین کلی و قابل تعمیم برسد. در این روش معلم نقش هدایت‌گر را ایفا می‌کند و به هیچ وجه دخالتی در پاسخ دانش‌آموز ندارد.

روش مشاهده‌ای

یکی از مهم‌ترین روش‌های یادگیری دروس اجتماعی، روش مشاهده‌ای است. در این روش انواع مهارت‌های اساسی از طریق مشاهده‌ی دیگران و تقلید رفتارهای آن‌ها آموخته می‌شود. اگر مطمئن نباشیم چگونه باید رفتارکنیم و یا در برخی موقعیت‌های شغلی و اجتماعی چگونه عمل نماییم، لازم است دیگران را مشاهده کرده و

رفتارهایی را که فکر می‌کنیم برای آن موقعیت مناسب است، تقلید کنیم. معلمان می‌توانند با توجه به گرایش دانش‌آموزان به یادگیری از طریق مشاهده با تدارک مدل و نمایش‌های مناسب، فـرایند یاددهی ـ یادگیری را طراحی نموده و مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان در محیط واقعی آن را اجرا کنند.

روش تجربی

در علوم اجتماعی، جامعه و تمام روابط، هنجارها و نهادهای موجود در آن را می‌توان آزمایشگاه این درس دانست که دانش‌آموزان با بی‌نهایت وسـایل کمک آموزشی مـواجه هستند و مصـداق هر مفهوم اجتماعی را می‌توانند در جامعه بیابند. دانش‌آموزان را باید تشویق کرد تا سعی نمایند مطالبی را که درکلاس فرا می‌گیرند در آزمایشگاه جامعه محک بزنند و آن را با واقعیات اجتماعی تطبیق دهند و موارد صدق و خلاف آن را دریابند. در این راه رسانه‌های جمعی کمک مؤثری می‌توانند باشند.

عوامل تعیین کننده روش‌های یاددهی ـ یادگیری

برای انتخاب روش یاددهی ـ یادگیری مناسب به عوامل زیر بایدتوجه کرد :

- شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان
- موضوع درس
- توانایی دست‌یابی به وسایل کمک آموزشی
- شرایط اقلیمی و جغرافیایی
- توانایی جسمی، ذهنی و روانی دانش‌آموزان

با توجه به ویژگی‌های این درس و با توجه به امکانات و واقعیات نمی‌توان صرفاً یک روش یاددهی ـ یادگیری مشخص را به کار گرفت و موفق هم بود. واقعاً هدف این نیست که معلم به دلخواه خود و با صرف نظر از واقعیات یکی از شیوه‌ها را برگزیند و دقیقاً آن را با تمام جزئیات درکلاس پیاده نماید. حال اگر یک روش یاددهی ـ یادگیری به تنهایی قادر نیست این ویژگی‌ها یا حداقل تعدادی از آن‌ها را منعکس نماید، می‌توان تلفیقی از چند روش را به کار گرفت. روش‌های یاددهی ـ یادگیری که در این جا معرفی شدند، صرفاً الگویی برای تدریس بهتر هستند و همیشه می‌توان عناصر یا بخش‌هایی به آن‌ها افزود یا از آن ها کاست. به هر حال غرض این است که فرایند یاددهی ـ یادگیری موضوعات درسی به نحوی انجام شود که بهترین بازده را داشته باشد.

نهایت این که ازآن نوع روش های یاددهی ـ یادگیری که نقش منفعلی برای دانش‌آموزدر نظر می‌گیرد و وظیفه‌ی اورا صرفاً گوش کردن، دیدن، به خاطر سپردن و تکرار می‌داند باید شدیداً پرهیز کرد و عوامل کسل‌کننده و نامطلوب را کاهش داد.

ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

ارزش‌یابی یکی از ارکان برنامه درسی است و باید در راستای رویکرد و اهداف برنامه درسی طراحی شود. همان طور که می‌دانیم در رویکرد آموزش مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی اهداف در سه حیطه‌ی «دانش، مهارت، نگرش» مطرح می‌شوند. از این رو باید ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نیز به صورتی طراحی شود که ناظر به هر سه زمینه فوق باشد.

تأکید بر این نکته ضروری است که طرح جدید آموزش مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی به فرآیند یاددهی ـ یادگیری بیشتر نظر دارد تا فرآورده‌های آن، یعنی اعتقاد دارد که اگر یاددهی ـ یادگیری حقایق و مفاهیم از مسیر پرورش مهارت‌ها و نگرش‌های ضروری بگذرد، پایدار می‌ماند و تنها در این صورت است که دانش‌آموزان برای حل مسائل توانا می‌شوند. به همین دلیل شیوه ارزش‌یابی باید پشتیبان این نوع نگرش برای یاددهی ـ یادگیری مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی باشد.

انواع ارزش‌یابی

با توجه به زمان ارزش‌یابی و اهداف آن، ارزش‌یابی را می‌توان به سه دسته‌ی تشخیصی، تکوینی (مستمر/مرحله‌ای) و پایانی تقسیم کرد.

الف) ارزش‌یابی تشخیصی

این ارزش‌یابی به منظور تشخیص آموخته‌ها و مهارت‌های ورودی دانش‌آموزان در شروع هر مرحله‌ی جدید آموزش انجام می‌شود.

ب) ارزش‌یابی تکوینی

این ارزش‌یابی به منظور کشف مشکلات یادگیری دانش‌آموزان و نواقص آموزش معلم انجام می‌شود تا با اقدام به موقع معلم رو به رو گردد. این ارزش‌یابی در طول دوره‌ی آموزش، یعنی زمانی که فعالیت آموزشی معلم در جریان و یادگیری دانش‌آموزان در حال تکوین یا شکل‌گیری است انجام می‌شود. در این نوع ارزش یابی علاوه بر ارزش یابی انفرادی دانش‌آموز در حین فعالیت‌ها و فرآیندهای یادگیری، می‌توان او را در گروه نیز ارزش یابی کرد.

ج) ارزش‌یابی پایانی

ارزش‌یابی پایانی معمولاً در پایان هر دوره‌ی آموزشی انجام می‌شود و معلم با استفاده از آن، آن چه را دانش-آموزان طی دوره آموخته‌اند، ارزیابی می‌کند. این ارزش‌یابی به منظور سنجش دانش‌آموز به هدف نمره دادن، اتخاذ تصمیم‌های مختلف در مورد ارتقای او به کلاس بالاتر و ارزیابی میزان تحقق اهداف کلی درس انجام می-شود.

نظام نمره‌دهی

ارزش‌یابی درس مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی به شیوه مستمر و پایانی انجام می پذیرد.

الف) ارزش‌یابی مستمر: این ارزش‌یابی براساس مشاهدات معلم و تعامل بین معلم و دانش‌آموز در هنگام انجام هر فعالیت یا براساس پرسش‌های کتبی، شفاهی و... در طی هر نوبت صورت می‌پذیرد. لازم است معلم در ارزش‌یابی هر دانش‌آموز به توانایی‌های آنان در دست‌یابی به اهداف برنامه درسی توجه کند. نمره ارزش‌یابی مستمر بر مبنای ۲۰ می‌باشد.

ب) ارزش‌یابی پایانی : در طراحی ارزش‌یابی پایانی که به طور معمول در پایان هر نوبت صورت می‌پذیرد ۱۰ نمره به بخش نظری (کتبی) و ۱۰ نمره به بخش عملی اختصاص می‌یابد که میانگین نمرات مستمر و پایانی در هر نوبت نمره نهایی دانش‌آموز در این درس خواهد شد.

صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان

در آموزش درس مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی نباید این توهم ایجاد شود که صرفاً حفظ مطالب کتاب و بازگویی طوطی‌وار آن و قبولی در امتحانات، غایت و نهایت این ماده درسی است. زیرا هدف از تدریس این درس این است که دانش‌آموزان ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را یادبگیرند، نه این که بتوانند آن را خوب بازگو کنند، بلکه باید قادر باشند همیشه به آن عمل کنند و رفتار اجتماعی خود را با توجه به آن شکل دهند و به عبارت دیگر این ارزش‌ها با وجود آنان عجین شود. به عنوان مثال دانش‌آموز مفهوم مسئولیت‌پذیری را به گونه‌ای بیاموزد که درخانه، مدرسه، محیط کار و گروههای مختلف به آن عمل کند. برای چنین یادگیری عمیق و مداومی توجه به دو نکته ضروری است:

اولاً باید کتاب را به عنوان وسیله و نه هدف دانست. کتاب و موضوعات مطرح شده در آن به ما می‌گویند که این موضوعات دارای اولویت هستند، اما چگونگی فراگیری این مطالب موضوع نکته دوم‌است که حساسیت و اهمیت فوق‌العاده زیاد نقش معلم را نشان می‌دهد. یک معلم خوب اگر از شیوه یاددهی مناسب استفاده کند، می‌تواند بسیاری از روندهای جامعه‌پذیری را به دانش‌آموزان بیاموزد و مطمئن باشد که این مفاهیم را عمیقاً فراگرفته‌اند و تغییرات نسبتاً دایمی را در رفتار آن‌ها به وجود آورده است.

بدیهی است معلمان باید جهت یاددهی این درس مجهز به دانش و مهارت در حیطه‌های زیر باشند :

۱- ایجاد انگیزه و علاقه در دانش‌آموزان و آماده ساختن آن‌ها برای شناخت مسائل اجتماعی

۲- ایجاد توانایی‌های لازم در دانش‌آموزان برای تجزیه و تحلیل موضوعات ساده اجتماعی

۳- آشنا نمودن هر چه بیشتر دانش‌آموزان با محیط اجتماعی خاص خود و نوع روابط افراد با یکدیگر در زمینه‌های مختلف اجتماعی به عبارت دیگر هر دانش‌آموز با توجه به خانواده، محل سکونت و شرایط اجتماعی ـ اقتصادی ویژه همان محیط، روابط اجتماعی آن را بهتر بشناسد.

۴- معرفی نهادهای انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، به خصوص با توجه به نوع عملکرد آن نهادها در همان محیط

۵- شناخت تشکیلات حکومت جمهوری اسلامی، روابط اجزا و ارزش‌های حاکم برآن با توجه به ارائه نمونه‌های موجود منطقه‌ی زندگی دانش آموزان.

از آنجایی که کتاب برای دانش‌آموزان سراسر کشور با وجود تفاوت‌های اجتماعی، اقتصادی، مذهبی و فرهنگی به صورت یکسان تألیف می‌شود، لزوماً دارای محدودیت‌هایی از نظر ارائه مطالب می‌باشد در حالی که

معلمان باید قادر باشند از این نقطه نظر، موضوعات مطرح شده در کتاب را براساس واقعیت‌های هر منطقه به دانش‌آموزان ارائه نمایند.

پویایی معلمان علوم اجتماعی

برخلاف سایر علوم، بعضی از مفاهیم و موضوعات علوم اجتماعی را معمولاً نمی‌توان به عنوان یک اصل نسبتاً ثابت عرضه کرد. سرعت تغییرات اجتماعی، جابه‌جایی اولویت‌ها و حساسیت مسائل اجتماعی به گونه‌ای است که معلمان باید در جریان تازه‌ترین تغییرات و پدیده‌های اجتماعی باشندتا بتوانند تدریس خود را بر واقعیات منطبق سازند. گاهی محتوای کتاب ممکن است از وقایع و حوادث روز عقب باشد یا مسائلی که در کتاب مطرح می‌شود، حداقل یک سال با زمان آموزش فاصله داشته باشد که در این فاصله زمانی ممکن است بسیاری از مقررات و قوانین تغییر یافته، نهادهای جدیدی تأسیس و یا حذف شده باشند، آمارها عوض شده و یا تحولاتی در سطوح مختلف رخ داده باشد. در این جا معلمین با اطلاع از آخرین تغییرات و دگرگونی‌ها خواهند توانست این نقص کتاب را جبران نمایند.

ویژگی‌های شخصیتی معلم، عاملی به مراتب مهم‌تر از انتخاب بهترین روش‌های یاددهی ـ یادگیری است. اگر یک معلم از این نظر صلاحیت کافی نداشته باشد حتی پیشرفته‌ترین روش‌های یاددهی و اطلاع کافی از اصول یادگیری نیز کمکی به او نخواهد کرد.

یک معلم موفق معلمی است که :

- خود به عنوان یک الگو تمامی قوانین و مقررات را رعایت کند و آن‌ها را در زندگی روزمره به کار بندد.
- خلاق، پرنشاط و سرشار از انرژی باشد و این نشاط و انرژی را به دانش‌آموزان انتقال دهد.
- از تجربیات دانش‌آموزان در کلاس استفاده کند.
- رشد و ظرفیت یادگیری دانش‌آموزان و تفاوت‌های فردی آنان را در نظر بگیرد.
- پرسش‌های دانش‌آموزان را پیش بینی کند.
- صبور باشد و سعه‌ی صدر داشته باشد و از پرخاشگری و توهین دوری نماید.
- علاقمند به هنر، ادبیات و گردش‌های علمی باشد.
- ارتباط موثر و سازنده‌ایی با دانش‌آموزان برقرار نموده و با رفتار خود حتی دانش‌آموزان منزوی را جذب کند.
- از انواع برنامه‌های جذاب مانند: نمایش، گردش علمی، فیلم، موسیقی و برنامه‌های تفریحی خارج از فضای کلاس در فرایند یاددهی ـ یادگیری استفاده کند.

- فعالیت‌های گروهی را تشویق کند.
- فرصت امکان تجربه برای دانش‌آموزان را فراهم نماید.
- محیط یادگیری را چنان شکل دهد که دانش‌آموزان احساس راحتی کنند و نگران ارتباط‌ها نباشند.
- براساس تعاملات مکرر، با اضطراب‌ها و تمایلات دانش‌آموزان خود آشنا شود و بتواند مشخص کند که چه زمان دانش‌آموز نیاز به مشاوره و مداخله‌ی مستقیم دارد.
- با تشویق‌ها و راهنمایی‌های خود به دانش‌آموزان کمک کند تا بدانند چگونه احساسات و ایده‌های خود را ابراز کرده و یا با نظر دیگران مخالفت کنند.
- بداند چه موقع رفتاری را نادیده بگیرد و چگونه به دانش‌آموز کمک کند تا رفتار نامناسب خود را تغییر دهد و چه زمان از فنون آرام سازی استفاده کند.
- با خانواده، همسالان، مسئولان، دیگر کارکنان آموزشگاه و اعضای محیط زندگی دانش‌آموز برای تثبیت مهارت‌های اجتماعی همکاری کند تا از استمرار رفتار و بازخورد صحیح و تقویت رفتاراجتماعی مناسب دانش‌آموزان اطمینان یابد.
- به سر و وضع و آراستگی ظاهر، غذا خوردن، بهداشت فردی و... دانش‌آموزان توجه کند.
- به دانش‌آموزان معلول کمک کند تا آثار معلولیت خود را بهبود بخشند.
- به شخصیت دانش‌آموزان احترام گذاشته و در بالا بردن اعتماد به نفس آنان سعی کند.
- با تکنولوژی روز آشنا باشد.
- امکان ابراز وجود و مطرح کردن پیشنهاد و انتقاد را برای دانش‌آموزان فراهم نماید.
- با محبت کردن به جا و مناسب، نیازهای عاطفی آنان را برطرف کند.
- همه‌ی دانش‌آموزان را یکسان مورد توجه قرار داده و سعی کند حسادت را در آنان از بین ببرد.

توصیه‌های مهم در تدریس کتاب مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی

در تدریس کتاب مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی باید به نکات زیر توجه شود:

- طوری برنامه ریزی شود که تمام دانش آموزان در همه ی فعالیت ها شرکت داده شوند.
- در فرایند آموزشی یکی از مهم ترین عوامل، منابع یاددهی ـ یادگیری می‌باشد لذا غیر از کتاب درسی، استفاده از کتاب راهنمای معلم، کتاب‌های آموزشی، رسانه‌های دیداری، شنیداری و... می‌بایستی مورد توجه قرار گیرد.
- بعضی از دروس با داستان و یا چند تصویر آغاز می‌شود که هدف آن ایجاد انگیزه برای حل مسأله می‌باشد. در این گونه موارد مربیان محترم باید دانش‌آموزان را هدایت نمایند تا راه‌حل‌های مختلف را بررسی کرده و به نتیجه صحیح دست یابند. مانند درس «بازگشت از سفر» و «برنامه‌ریزی در کارها» در پایه‌ی اول که به ترتیب با پیش زمینه‌ی تصویری و داستانی آغاز شده است.
- در دروسی که رسیدن به نوعی مهارت و فعالیت مورد نظر است دانش‌آموزان باید اصول کلی ایمنی و بهداشتی را تحت نظارت مربیان خود انجام دهند.
- در درس‌های مربوط به آشپزی رعایت نکات زیر الزامی است:

- نحوه‌ی صحیح روشن و خاموش کردن اجاق گاز، استفاده صحیح از اشیاء تیز و برنده مانند چاقو، نحوه‌ی صحیح برداشتن و گذاشتن ظروف آب و روغن داغ، رعایت ایمنی مربوط به وسایل برقی موجود در آشپزخانه، استفاده از مواد مصرفی با کیفیت و تازه.

- در دروس مربوط به نظافت نکات زیر باید رعایت گردد:

- استفاده از دستکش هنگام کار، نظارت صحیح هنگام استفاده از مواد پاک کننده شیمیایی، دور از دسترس قرار دادن مواد شیمیایی بعد از اتمام کار، رعایت نکات ایمنی هنگام انجام کار در جاهای بلند.

- مربیان عـزیز بهتر است احتمال بـروز هرگونه خطری را قبلاً پیش‌بینی کنند. هم‌چنین سعی شود تـمام دانش‌آموزان در فعالیت‌های مربوط به نظافت و آشپزی (مانند خرید کردن، تمیز کردن، شستن، خرد کردن، جابه‌جا کردن و نگهداری کردن مواد مختلف) شرکت داده شوند.
- در دروسی که مربوط به کار در کارگاه‌ها یا بازدید از کارخانجات است باید به نکات زیر توجه کرد:

- استفاده از وسایل ایمنی هنگام کار، رعایت نکات ایمنی به هنگام انجام کار در کارگاه یا بازدید از کارخانجات.

- آشنا کردن دانش‌آموزان با قوانین و مقررات محیط کار و کار در کارخانجات (در صورت امکان به صورت عملی)، شناخت حقوق خود و دیگران و رعایت کردن آن، در صورت عدم امکان بازدید از کارخانجات از نمایش فیلم و مجلات برای آشنایی دانش‌آموزان با شرایط کار و کار در کارخانجات استفاده شود، نوشتن گزارش مختصر پس از بازدید از کارگاه‌ها و کارخانجات و یا دیدن فیلم توسط دانش‌آموزان.

- در دروسی که نیاز به فعالیت خارج از مدرسه دارد مربیان عزیز عبور و مرور دانش‌آموزان را تحت نظارت داشته و رعایت قوانین حاکم بر گروه را الزامی بدانند.
- در دروسی که نیاز به استفاده از ابزارهای مختلف دارد، مربیان عزیز در صورت امکان وسایل مورد نظر را به دانش آموزان نشان داده و نکات ایمنی و کاربرد هر یک را توضیح دهند.
- در درس‌هایی که هدف آن‌ها رساندن دانش‌آموزان به استقلال مالی می‌باشد، رعایت نکات زیر ضروری است:

- آگاهی دادن به دانش‌آموزان در مورد خرج کردن پول متناسب با بودجه، ایجاد شرایط مناسب جهت گرفتن وام و بازپرداخت آن به صورت اقساط در مدرسه ونگهداری از قبض‌های پرداخت شده، رعایت نکات ایمنی هنگام حمل پول، آموزش نحوه‌ی گرفتن حقوق و بودجه‌بندی آن برای مخارج ضروری زندگی.

- در بعضی از دروس که هدف ایجاد رفتارهای مناسب با موقعیت مورد نظر بوده است، مربی باید در صورت امکان دانش‌آموزان را در موقعیت‌های واقعی قرار دهد تا آنان رفتار صحیح و مناسب با موقعیت را بیاموزند. پس از مشاهده رفتار دانش‌آموزان در موقعیت‌های واقعی با بهره گرفتن از روش بحث‌های گروهی در کلاس اشـکالات رفتاری آن‌ها به بحث گذاشته و رفتار مناسب در این موقعیت و طریقه استفاده از اموال عمومی به آن‌ها آموزش داده شود. در مواردی که نمی‌توان دانش‌آموزان را در موقعیت‌های واقعی قرار داد بهتر است از روش مدل‌سازی و ایفای نقش استفاده شود.
- در دروسی که هدف آشنایی دانش‌آموزان با انحرافات و معضلات اجتماعی است مربی بهتر است ابتدا شناخت لازم را در مورد انواع انحرافات و رفتارهای انحرافی در جامعه به دانش‌آموزان بدهد و سپس راه حل برخورد و دوری گزیدن از این مشکلات را با بحث و گفت‌وگو به آن‌ها بیاموزد. مربیان نیز باید توجه داشته باشند سایر موارد انحرافی که دانش‌آموزان را تهدید می‌کند به صورت موردی و با هماهنگی با مشاور برای آنان توضیح دهند. هم‌چنین دانش‌آموزان را راهنمایی کنند تا هنگام بروز مشکلات می توانند با چه کسانی مشورت نمایند.
- در دروسی که مربوط به اطلاع رسانی است در صورت امکان از وسایل و دستگاه‌های واقعی مانند: تلفن همراه، نمابر، رایانه و... استفاده شود.

- در زمینه ی افزایش اطلاعات دانش آموزان می توانید از منابع و کتاب های موجود در راستای اهداف کتاب استفاده نمائید.
- در درس‌هایی که هدف آن آشنایی دانش‌آموزان با جغرافیای ایران، مفاهیم مدنی جامعه و... است از وسایل واقعی و رسانه‌های بصری و کتاب‌های مرتبط با موضوع استفاده شود.
- لازم است در آموزش مهارت های اجتماعی مراحل زیر مورد توجه قرار گیرد:

- توضیح رفتار مورد نظر و ضرورت انجام آن برای دانش آموزان؛
- نمایش رفتار مورد نظر توسط معلم در موقعیت های واقعی یا شبیه سازی شده ؛
- نمایش رفتار مورد نظر توسط دانش آموزان در موقعیت های واقعی یا شبیه سازی شده و دریافت باز خورد از سوی معلم ؛
- تکرار و تمرین رفتار مورد نظر در موقعیت های مختلف جهت تثبیت آن ؛
- کنترل رفتار در موقعیت های مختلف توسط دانش آموزان .

بخش دوم :
راهنمای عمل

الف ــ راهنمای عمل دروس سال اول

درس اول

بازگشت از سفر

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با سفر زیارتی ، آشنا شود.
- سفر زیارتی را تعریف کند.
- شهر مشهد را به عنوان یک شهر زیارتی ، بشناسد.
- لزوم همراهی سالمندان در سفر را توضیح دهد. .
- نمونه ای از رفتار احترام آمیز خود به بزرگتر ها را بیان کند.
- نمونه ای از رفتار خود در کمک کردن به بزرگترها را بیان کند.
- نمونه ای از رفتار خود در قدرشناسی از بزرگترها را بیان کند.
- لزوم قدرشناسی، احترام و کمک به دیگران به خصوص بزرگ‌ترها و سالمندان را توضیح دهد و آن‌ها را به کار بندد.
- با برخی مناسبت‌های قدرشناسی آشنا شود و از روی تقویم، تاریخ آن‌ها را بیان کند.
- با دادن یک شاخه گل و یا ... از زحمات پدر، مادر و معلم قدردانی کند.
- رفتارهایی را که نشان دهنده‌ی احترام به بزرگ‌ترهاست انجام دهد (سلام کردن، بلند شدن، دراز نکردن پا، آهسته صبحت کردن)
- به اهمیت استفاده از کلمات و جملات مودبانه در موقعیت های مختلف پی ببرد.
- در گفتار خویش، از کلمات مودبانه و محترمانه استفاده کند.
- وظایفی را که در خانه به او محول می‌شود، به طور مناسب انجام دهد.
- در انجام کارها در منزل همکاری کند.
- از والدین و معلم خود تشکر کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم، وسایل نمایش و تقویم

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان از کاربرد کلمات مودبانه در رفتارهای اجتماعی روزمره نمایش کوتاهی اجرا کنند.
- خاطره یا گزارشی از قدرشناسی و یا کمک به افراد سالمند بنویسند.
- فهرستی از تاریخ تولد افراد خانواده و دوستان مورد علاقه ی خود تهیه کنند.
- فضایی را ایجاد کنید تا دانش‌آموزان رفتارهای همراه با قدرشناسی به بزرگترها را در محیط مدرسه و منزل نشان دهند.
- از اولیای دانش آموزان نیز بخواهید تا در ارتباط با فرزندشان از کلمات مودبانه استفاده کنند.

درس دوم

تقسیم کارها

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- فعالیت هایی را که در یک روز تعطیل انجام می دهد بیان کند.
- کارهای شخصی اش را بشناسد.
- کارهای شخصی خود و بخشی از کارهای نظافتی منزل را انجام دهد.
- نسبت به انجام کارهای شخصی خود به صورت مستقل و صحیح، توجه نشان دهد.
- کارهای شخصی خود را به طور صحیح و مستقل انجام دهد.
- نسبت به انجام کارهای محوله ، احساس مسئولیت کند.
- با ذکر یک مثال، تقسیم کار را توضیح دهد.
- به اهمیت کار پی ببرد.
- اطلاعاتی درباره‌ی نحوه‌ی تقسیم وظایف بین اعضای خانواده‌ی خود (جهت انجام کارهای خانه به شکل صحیح و با دقت) جمع‌آوری کند و به کلاس، گزارش دهد.
- کارهای مربوط به نظافت کلاس را صحیح انجام دهد. (جارو تی کشیدن ، گرد گیری ، شستن پنجره ، در ودیوار و وسایل کلاس)

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، وسایل نظافت (جارو، تی، دستمال نظافت، شیشه شور، پودر و مایع ضدعفونی کننده و...)

توصیه‌های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید فهرستی از کارهایی را که به طور مستقل در خانه انجام می‌دهند، بنویسند.
- از والدین بخواهید تا فرزندشان را در انجام کارهای منزل مشارکت دهند.

درس سوم و چهارم

(قصّه ی مریم) و(نیلوفر و نوید)

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۳ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم برنامه ریزی آشنا شود.
- ضرورت برنامه‌ریزی، قبل از انجام کارهای روزانه را توضیح دهد.
- به عواقب عدم برنامه ریزی ، برای اجرای به موقع کارها پی ببرد.
- برای یک روز خود برنامه ریزی کند.
- در مورد چگونگی اولویت‌بندی کارهای روزانه در منزل توضیح دهد.
- علت تهیه‌ی فهرست، برای خرید روزانه را بیان کند و فهرستی از خرید روزانه‌ی منزل خود را تهیه کند.
- براساس فهرست خرید ، از فروشگاه خرید کند.
- به فایده و ضرورت برنامه‌ریزی، قبل از انجام کارها پی ببرد
- فواید و ضرورت برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- در برنامه‌ریزی کارها را براساس اهمیت اولویت‌بندی کند.
- به ضرورت اولویت‌بندی کارهای روزانه پی ببرد.
- با سحرخیزی به عنوان عاملی برای انجام به موقع کارهای روزمره آشنا شود.

مواد و وسایل مورد نیاز :

وسایل نمایش و تصاویر کتاب

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان مراحل خرید از یک فروشگاه را به شکل نمایشی در کلاس اجرا کنند و وظیفه‌ی بازیگران هر نقش را بگویند.

- از والدین بخواهید تا فرزندشان را در انجام برخی کارهای منزل (آشپزی ، نگهداری از فرزند کوچکتر ، خرید ، نظافت و ...) مشارکت فعال دهند.
- دانش‌آموزان در خصوص چگونگی انجام کارهای روزانه خود برنامه‌ریزی کنند و آن را به کلاس ارائه دهند.
- از دانش آموزان بخواهید تا در صورتی که تجربه ای در زمینه ی نگهداری از یک کودک دارند آن را برای همکلاسی های خود بیان کنند.
- دانش آموزان در خصوص کارهایی که در یک روز تعطیل انجام می دهند گفت و گو کنند.

درس پنجم

خرید روزانه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۳ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- مشخصات یک فروشگاه بزرگ را توضیح دهد.
- نحوه ورود و خروج ، نحوه خرید و پرداخت پول اجناس خریداری شده را به صندوق دار بیان کند.
- درباره ی تاریخ تولید و انقضای کالا توضیح دهد.
- خریدهای روزانه را انجام دهد.
- نکات لازم ، هنگام خرید را به کار گیرد.
- به هنگام خرید تاریخ تولید و انقضای مواد را بخواند.
- در هنگام خرید به تاریخ تولید و مصرف مواد غذایی توجه کند.
- مواد را باتوجه به تاریخ مصرف خریداری کند.
- هنگام خرید به قیمت اجناس توجه کند.
- چگونگی پرداخت پول اجناس خریداری شده را توضیح دهد.
- با توجه به فیش خرید ، قیمت اجناس را بپردازد.
- فیش اجناس خریداری شده را بخواند و کنترل کند.
- فیش را جهت کنترل به مسئول کنترل اجناس نشان دهد.
- مفهوم قبض و خصوصیات آن را شرح دهد.
- علت دریافت قبض را توضیح دهد.
- نام سبزی های مختلف را بیان کند.
- عمل پاک کردن سبزی ها را به طور صحیح انجام دهد.
- نکات بهداشتی را به هنگام پاک کردن سبزی ها رعایت کند.
- نحوه ی ضدعفونی کردن میوه ها و سبزی ها را بیان کند.
- به بهداشت مواد غذایی و ضدعفونی کردن سبزی ها و میوه ها توجه کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، سبزی، سبد، لگن ، آب و مایع ضدعفونی کننده ، قبض

توصیه‌های آموزشی :

- در صورت عدم دسترسی به فروشگاه‌های زنجیره‌ای از یک فروشگاه معمولی خرید کنید.
- با اولیای دانش‌آموزان، درباره لزوم دادن مسئولیت به فرزندشان در فعالیت‌های روزمره مانند خرید کردن، سبزی پاک کردن و... صحبت کنید و از آنها بخواهید در پایان هر ماه گزارشی از وضعیت فرزندشان به شما ارائه دهند.
- نحوه‌ی صحیح پاک کردن، شستن و ضدعفونی کردن سبزی‌ها را به دانش‌آموزان آموزش دهید.

موضوع : خرید روزانه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۳ جلسه عملی

هدف کلی : آشنا کردن دانش‌آموزان با نحوه‌ی خرید از فروشگاه‌های بزرگ

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس دانش‌آموزان به هدف‌های زیر برسند و بتوانند:

- مراحل خرید از فروشگاه‌های بزرگ را فهرست‌وار بیان کنند.
- تصاویر مراحل خرید از فروشگاه را مرتب کنند.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده مراحل خرید را انجام دهند.
- تاریخ مصرف کالا را در یک جمله تعریف کنند.
- تاریخ مصرف کالا را بر روی کالاهای مختلف نشان دهند.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده کالا را با توجه به تاریخ مصرف خریداری کنند.
- دو مورد از خطرات ناشی از مصرف کالاهایی که تاریخ مصرف آن‌ها گذشته‌اند را بیان کنند.
- رفتارهای مناسب در مرکز خرید را بیان کنند.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده در مرکز خرید رفتار مناسب از خود نشان دهند.
- سبزی سالم را از ناسالم جدا کنند.
- حداقل ۴ نوع سبزی را نام ببرند. (تره، ترب، پیازچه، شاهی)
- حداقل ۴ نوع سبزی را پاک کنند. (تره، ترب، پیازچه، شاهی)
- سبزی را شسته و ضدعفونی کنند.
- نحوه‌ی نگهداری سبزی را بیان کنند.
- آب سبزی را به طور مناسب بگیرند (سبد، پارچه) و در یخچال قرار دهند.
- در هنگام خرید از کلمات مودبانه و محترمانه استفاده کنند.
- میوه‌ی سالم را از ناسالم جدا کنند.
- میوه را شسته و ضدعفونی کنند.
- نحوه‌ی نگهداری میوه را بیان کنند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

کتاب، وایت برد، ماژیک در دو رنگ، ویدئو پروژکتور، تصاویر کتاب به صورت کپی رنگی دراندازه A_4 صفحه ۳۸ و ۳۹، شیر پاکتی، ماست سطلی، کره، پنیر، پودر لباس شویی، مایع ظرف شویی، مایع دست‌شویی به صورت ظرف‌های ۳ لیتری

روش‌ها ی پیشنهادی یاد دهی - یادگیری:

پرسش و پاسخ، بحث گروهی، توضیحی، مشارکتی، نمایشی، گردش علمی ، فعال گروهی

رفتار ورودی :

ابتدا معلومات دانش‌آموزان را در رابطه با درس جدید بسنجید، برای ارزیابی این پیش نیازها می‌توانید سؤالات زیر را طراحی و به روش پرسش و پاسخ در کلاس مطرح کنید:

- قبل از انجام کارهای روزانه چه می کنید؟
- اولین گام برای برنامه‌ریزی درانجام کارها چیست؟
- فرض کنید می‌خواهید خریدی انجام دهید چگونه برای این خرید برنامه‌ریزی می کنید؟
- برای تهیه فهرست خرید چه مواردی را در نظر می گیرید؟
- اگر بخواهیم کلاس را تمیز کنیم به چه وسایلی نیاز داریم؟ یک فهرست خرید برای آن تهیه کنید.
- از دانش‌آموزان بخواهید تاریخ روز را از روی تخته بخوانند و بگویند امروز چه روزی است؟ و روی فهرست خرید تاریخ را بنویسید.
- برای تهیه مواد مورد نظر در فهرست خرید مکان خرید را چگونه مشخص می کنید؟
- مکانی که برای خرید در نظر می گیرید باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
- آیا تا به حال از فروشگاه‌های بزرگ خرید کرده‌اید؟
- آیا می‌دانید در این فروشگاه‌ها چگونه باید خرید کنید؟

با طرح این سؤالات و هم چنین بررسی فهرست خریدی که دانش‌آموزان نوشته‌اند می‌توانید متوجه شوید که دانش‌آموزان مفاهیم مورد نیاز برای شروع درس جدید را فرا گرفته‌اند یا خیر. معمولاً دانش‌آموزان باید بتوانند تا سوال ۷ یا ۸ را پاسخ دهند از این سوال به بعد مربوط به درس جدید است که نقطه‌ی شروع تدریس است و باید درمحتوای درس جدید جای داده شود. حال اگر بعضی از دانش‌آموزان در سؤالات ۱ تا ۸ ضعف داشتند باید نقاط ضعف آنان را بررسی کرده و با روش‌های ترمیمی این مشکلات را بر طرف کنید و سپس تدریس خود را شروع کنید.

آمادگی و ایجاد انگیزه :

ابتدا با خوشرویی با دانش‌آموزان ارتباط برقرار کنید. وضعیت روحی - روانی و جسمانی تک تک دانش‌آموزان را بـــررسی کنید. سپس دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کرده و از هر گروه بخواهید نامی برای گروه خود انتخاب کنند. بعد برای هر گروه سرگروهی انتخاب کنید. سرگروه باید قدرت انتقال مطالب را داشته باشد. در هر جلسه سعی شود سرگروه‌ها تغییر کنند. شما باید سرگروه‌ها را با این نام بخوانید. برای دانش‌آموزان توضیحات لازم را جهت بحث گروهی بدهید. به عنوان مثال، در گروه به نوبت صحبت کنند. همگی نظراتشان را بیان کنند. صحبت‌های یکدیگر را با دقت گوش دهند و به نظرات هم احترام گذارند.

برای ایجاد انگیزه این درس از تصاویر کتاب که در صفحات ۳۸ و ۳۹ چاپ شده استفاده کنید. بهتر است این تصاویر به صورت پرینت ر نگی و در اندازه A_4 باشد. در صورت موجود بودن ویدئو پروژکتور تصاویر را با این دستگاه نمایش دهید زیرا جلب توجه بیشتری می‌نماید. در ضمن جزئیات تصویر بهتر مشخص می‌گردد. اگر دستگاه ویدئو پروژکتور در مدرسه موجود نبود. خود تصاویر را نمایش دهید.

قبل از نمایش تصاویر از دانش آموزان بخواهید که با دقت به تصاویر نگاه کنند. سپس اعضاء گروه‌ها با هم مشورت کنند و نظرات خود را با توجه به سؤالات توسط سرگروه ارائه دهند.

ارائه درس جدید : (جلسه ی اول)

مرحله ی اول : ابتدا کلیه تصاویر صفحات ۳۸ و ۳۹ را به صورت زنجیروار نمایش دهید. آن گاه به گروه‌ها فرصت مشورت دهید. سپس از آنان بپرسید:

- تصاویر چه چیزی را نشان می‌داد؟

از سرگروه ها بخواهید هر کدام نظرات خود را ارائه دهند. پاسخ‌های آنان را به گونه‌ای هدایت کنید تا به جواب خرید کردن، خرید از فروشگاه دست یابند. با بیان این موضوع بگویید بله این تصاویر خرید از یک فروشگاه را نشان می‌دهد. سپس روی تابلو درشت بنویسید «خرید روزانه» و ادامه دهید درس امروز ما درباره ی خرید کردن و نحوه‌ی خرید از فروشگاه‌های بزرگ است.

مرحله ی دوم : در این مرحله مجدداً تصاویر را به صورت تک‌تک نمایش دهید و بعد از نمایش هر تصویر سؤالاتی مطرح کرده و به گروه‌ها اجازه‌ی بحث و تبادل نظر دهید. سپس از سر گروه‌ها بخواهید نظرات خود را فهرست کرده و هر کدام با یک رنگ روی تابلو بنویسند. پاسخ‌های دانش‌آموزان را با مشارکت و همکاری خودشان بررسی کرده و در صورت لزوم اصلاح و کامل کنید به طوری که به اهداف مورد نظر در درس دست یابند. این موارد در هر تصویر به شرح ذیل می‌باشد.

تصویر اول : تهیه فهرست خرید روزانه، انتخاب مکان با توجه به نزدیکی به محل زندگی ، انتخاب مکان با توجه به مواد و کالاهای مورد نیاز ، خرید از جایی که کالاها و مواد متنوع مورد نیاز برای صرفه‌جویی در زمان در آن جا وجود دارد ، خرید از فروشگاه‌های بزرگ

تصویر دوم : برداشتن سبد با توجه به حجم خرید

تصویر سوم و چهارم : توجه به غرفه‌های مختلف در فروشگاه‌های بزرگ ، بیان نام چند غرفه مانند لبنیات، حبوبات و... ، مراجعه به غرفه‌ها با توجه به مواد مورد نظر، وجود غرفه‌ها برای صرفه‌جویی در زمان، توجه به قیمت کالا، توجه به کیفیت کالا، توجه به تاریخ مصرف کالا

تصویر پنجم : مراجعه به صندوق، رعایت نوبت و ایستادن در صف، پرداخت پول به صندوق‌دار، بررسی فاکتور ، نگه داشتن فاکتور خرید

تصویر ششم : خروج از فروشگاه، ارائه فاکتور به مامور فروشگاه در هنگام خروج، بررسی فاکتور با توجه به کالاها توسط مأمور مربوط، جلوگیری از سرقت

مرحله‌ی سوم : به یک گروه یک پاکت شیر و به گروه دیگر یک سطل ماست بدهید. از قبل روی قسمت تاریخ مصرف را برچسبی بچسبانید.

از گروه‌ها بخواهید برچسب‌ها را جدا کرده و نوشته زیر آن را بخوانند و درباره‌ی آن بحث و تبادل نظر کنند و بگویند:

- این نوشته‌ها چه چیزی را نشان می‌دهند؟

سپس از سر گروه‌ها بخواهید که کنار تابلو آمده و نظرات گروه خود را با یک رنگ متفاوت از یکدیگر روی تابلو بنویسند. بعد نظرات هر گروه را با مشارکت و همیاری دانش‌آموزان مورد بررسی قرار داده و با مدیریتی که از خود نشان می‌دهید پاسخ‌ها را به گونه‌ای هدایت نمایید که به این مفاهیم دست یابند:

تاریخ مصرف، تاریخ تولید، تاریخ انقضا، تاریخی که این کالا ساخته شده، تاریخی که بعد از آن دیگر کالا قابل استفاده نیست ، کالا فاسد شده و ما را بیمار می‌کند و... بعد از این نتیجه گیری ، از دانش‌آموزان هر دو گروه سوال کنید:

- آیا می‌توانید کالاهای دیگری را نام ببرید که روی آن تاریخ مصرف داشته باشد؟

بعد از این که هر دو گروه نظرات خود را بیان کردند و روی تابلو نوشتند با همیاری دانش‌آموزان کالاها را بررسی کرده و کالاهایی را که تاریخ مصرف دارند را مشخص کرده و آن هایی را که تاریخ مصرف ندارند خط بزنید.

در مرحله بعد به دانش‌آموزان یک گروه مایه دستشویی و گروه دیگر مایه ظرفشویی بدهید. تاریخ انقضا روی این کالاها معمولاً به صورت ۲ یا ۳ سال پس از تاریخ تولید است؛ از دانش‌آموزان بخواهید تاریخ‌ها را

بررسی کرده، در گروه با هم مشورت کنند و نظر خود را توسط سرگروه عنوان کنند و روی تابلو بنویسند. در این بخش مجدداً پاسخ‌ها را با مشارکت دانش‌آموزان بررسی کرده و با اصلاح پاسخ‌ها جواب صحیح را از آنها استخراج نمائید. مانند: یعنی تا ۳ سال بعد از تولید می‌توانیم از این کالا استفاده کنیم. سپس تاریخ تولید را روی تابلو نوشته مثلا" ۸۷/۷ /۵ و به علاوه ۳ کنید بعد تاریخ به دست آمده را نشان دهید و تکرار کنید: پس این کالا را می‌توان تا تاریخ ۹۰/۷/۵ مصرف کرد.

بنابراین اگر هنگام خرید از این تاریخ گذشته بود نباید آن کالا را بخرید. سپس از آنان بخواهید که تاریخ انقضا کالاهایی را که در دست دارند با راهنمای شما محاسبه کرده و ارائه دهند. در صورت اشتباه بودن با کمک سایر دانش‌آموزان آن را اصلاح کرده و اشکالات آنان را برطرف نمایید.

در طی مراحلی که گفته شد سعی کنید با طرح سؤالات مناسب و دقیق تمامی موارد مطرح شده در کتاب را مورد بحث و بررسی قرار داده و یکایک دانش‌آموزان را نیز در این بحث گروهی شرکت داده و ترغیب به فعالیت نمایید. بر کار گروه‌ها به صورت مستقیم و غیرمستقیم مداخله کرده و دانش‌آموزان منفعل را نیز در بحث گروهی شرکت دهید. این موارد زمینه‌های تدریس پویا را برای شما فراهم می‌آورد.

جمع بندی و نتیجه‌گیری :

مطالب و مفاهیم درس را روی مقوا بنویسید. این مفاهیم عبارت اند از :

- مراحل خرید از فروشگاه که به صورت مرحله به مرحله مشخص شده باشد؛
- تاریخ مصرف کالا، تاریخ تولید، تاریخ انقضا ؛
- خطرات ناشی از استفاده ی مواد تاریخ مصرف گذشته؛
- جا به جا کردن وسایل و کالاهای خریداری شده.

در هنگام جمع بندی ؛ مفاهیم کلیدی را به صورت پرسش و پاسخ از دانش‌آموزان پرسیده و پس از دریافت پاسخ از دانش‌آموزان از هر گروه بخواهید پاسخ صحیح را پیدا و روی تابلو بچسبانند. در واقع از این طریق درس را مرور کرده و با کمک دانش‌آموزان به نتیجه گیری مورد نظر در اهداف درس دست می یابید.

بعد از جمع بندی مطالب ، از دانش‌آموزان بخواهید متن درس را روخوانی کنند. در حین روخوانی مجدداً روی مطالب کلیدی درس تأکید نمایید.

ارزش یابی تکوینی :

همان طور که ملاحظه کردید در طی جریان تدریس سؤالاتی از جانب شما مطرح شد تا زمینه‌ی ارزش یابی دانش‌آموزان در این فرایند فراهم گردد. شما از طریق این پرسش‌ها و دریافت پاسخ از سوی دانش‌آموزان

می‌توانید نقاط ضعف آنان را بررسی کرده و به حداقل رسانده و با اتخاذ شیوه‌های مناسب این نقاط ضعف را برطرف نمایید.

ارزش یابی پایانی :

برای ارزش یابی از اهداف آموزشی درس به صورت زیر عمل کنید.

- از دانش آموزان بخواهید مراحل خرید از یک فروشگاه را به شکل نمایشی اجرا کنند.
- مراحل خرید به صورت مرحله به مرحله توسط هر گروه نوشته و لیست شود. لیست هر گروه را با کمک گروه مقابل بررسی کرده و به تعداد موارد صحیح امتیاز داده و در آخر گروه‌ها را براساس امتیاز تشویق کنید.
- از تک تک دانش‌آموزان مفهوم تاریخ مصرف را بپرسید.
- کالاهایی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده و از آنان بخواهید تاریخ مصرف را بیان کنند.
- از هر گروه بخواهید تا خطرات مصرف موادی که تاریخ مصرف آن‌ها گذشته است را لیست کرده و بنویسند.

فعالیت‌های تکمیلی :

این بخش به منظور تثبیت یادگیری مفاهیم ارائه شده در درس صورت می‌گیرد.

فعالیت تکمیلی (داخل کلاس) :

به هر گروه موضوعی بدهید و از آنان بخواهید براساس موضوع یک فهرست خرید تهیه کنند و مراحل خرید را به صورت نمایشی اجرا نمایند.

فعالیت تکمیلی (خارج کلاس) :

جلسه ی دوم : یک برنامه خرید در نظر بگیرید. این برنامه براساس امکانات موجود در شهری که در آن زندگی می‌کنید باشد. (در صورت امکان حتماً خرید از یک فروشگاه بزرگ باشد.)

در هنگام خرید تمامی موارد مطرح شده در کتاب را به صورت عملی آموزش داده و با راهنمایی و نظارت خود از دانش‌آموزان بخواهید موارد آموزش داده شده را انجام دهند.

پس از بازگشت از خرید با مشارکت دانش‌آموزان کالاها را با توجه به ویژگی‌های آن‌ها جا به جا کنید. در هنگام جابه جایی موارد ذیل را متذکر شوید.

- موادی که لازم است در یخچال قرار گیرد مشخص شود. در صورت نیاز شست و شو داده شود.
- موادی که باید دور از دسترس کودکان باشد (مانند مواد پاک کننده) در جایی خاص قرار داده شود.

تعیین تکلیف :

- به همراه والدین خود به یک فروشگاه رفته و تمامی موارد مطرح شده در کتاب را برای خرید کالا انجام دهید. سپس گزارش آن را به کلاس بیاورید.
- نام برخی از غرفه های موجود در یک فروشگاه بزرگ را بنویسید و به کلاس بیاورید.
- اکنون از دانش آموزان بخواهید تکالیف صفحات ۴۴ تا ۴۹ را با نظارت شما انجام دهند.

جلسه‌ی سوم : این جلسه را به خرید میوه و سبزی اختصاص دهید. در هنگام خرید ، سبزی و میوه سالم و ناسالم را نشان دهید و تذکر دهید که به هنگام خرید به سالم بودن مواد توجه کنند. بعد از خرید موارد ذیل را به صورت عملی آموزش دهید.

- معرفی بعضی از سبزی‌ها (تره، شاهی، پیازچه، تربچه، ریحان) به عنوان سبزی خوردن؛
- بیان این که هر غذایی نیاز به سبزی خاص دارد؛
- قرار گرفتن در صف برای خرید ؛
- پرداخت پول به سبزی فروش ؛
- نحوه‌ی پاک کردن سبزی (تره، شاهی، پیازچه، تربچه، ریحان) ؛
- نحوه‌ی شست و شو و ضدعفونی کردن میوه و سبزی؛
- نحوه‌ی نگهداری سبزی‌ها و میوه‌ها در یخچال (سبزی را داخل یک پارچه و نایلون قرار دهند).**تعیین تکلیف :**

- از دانش آموزان بخواهید به همراه والدین خود به سبزی فروشی و میوه فروشی رفته و مقداری میوه و سبزی بخرند. سپس آن ها را پاک کرده و پس از شست و شو و ضد عفونی کردن ، جابجا کنند و گزارش آن ر ا به کلاس بیاورند.
- دانش آموزان با نظارت شما تمرین های صفحه ی ۵۰ و ۵۱ را انجام دهند.

توصیه‌های آموزشی :

- قبل از رفتن به فروشگاه رفتارهای مناسب و نامناسب در این مکان را به دانش‌آموزان متذکر شوید و از آنان بخواهید مراقب رفتار خود باشند.
- نکات مهم درس را قبل از رفتن به همراه دانش‌آموزان مرور کنید.
- تمامی مواردی را که باید در فروشگاه آموزش دهید به صورت چک لیست تهیه کرده و با خود داشته باشید تا هنگام بازدید موردی جا نیافتد.

- در جلسات با والدین موارد خرید را با توجه به اهداف درس عنوان کرده و از آنان بخواهید برای فراگیری بهتر فرزندانشان همکاری‌های لازم را داشته باشند و این موارد را بارها تکرار کنند.
- نکات بهداشتی در حین کار توضیح داده شود.
- قبل از رفتن به فروشگاه و یا میوه فروشی با مرکز خرید مورد نظر هماهنگی‌های لازم را انجام دهید و توضیحات ضروری را در رابطه با دانش‌آموزان به مسئولان مرکز خرید بدهید.
- زمان بازدید به صورتی باشد که فروشگاه خلوت باشد.
- بکوشید هنگام خرید دبیر راهنمای آموزشی همراه شما باشد تا هر یک از شما سرپرستی یکی از دو گروه را برعهده گیرد.
- احتمال بروز هر گونه خطر را قبلاً پیش بینی کنید.
- تمامی دانش‌آموزان را در فعالیت ها شرکت دهید.

درس ششم

لوازم خانگی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- حداقل ۴ وسیله ی خانگی (لوازم خانگی) را نام ببرد.
- با کاربرد ماشین لباسشویی ، یخچال ، اجاق گاز ، چرخ خیاطی ، پنکه ، جارو برقی ، اتو و ... آشنا شود.
- کاربرد هر یک از لوازم خانگی را توضیح دهد.
- با محل مناسب قرار دادن برخی از لوازم خانگی در آشپزخانه آشنا شود.
- با نکات ایمنی مربوط به کار با وسایل خانگی آشنا شود.
- در حین کار با لوازم خانگی نکات ایمنی را رعایت کند.
- با راه های نگه داری صحیح برخی از لوازم خانگی آشنا شود و آن ها را در زندگی روزمره به کار ببرد.
- با تمیز کردن برخی از لوازم خانگی آشنا شود.
- لوازم خانگی را به درستی تمیز کند و نکات ایمنی مربوط را رعایت کند.
- در حفظ و سالم نگه داشتن وسایل خانگی بکوشد.
- نسبت به کاربرد صحیح لوازم خانگی، در امور روزمره‌ی زندگی، توجه نشان دهد.
- مواد شوینده ی مخصوص تمیز کردن انواع وسایل و لوازم خانگی و محیط مدرسه را تشخیص دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، لوازم خانگی (چرخ گوشت، یخچال و ...)، انواع پودر، انواع مواد شوینده مانند وایتکس و ...

توصیه های آموزشی :

- به شکل عملی نحوه‌ی صحیح استفاده از لوازم خانگی و تمیز کردن آن‌ها را به دانش‌آموزان نشان دهید و از آن‌ها بخواهید پس از شما این عمل را انجام دهند.

- والدین را درباه‌ی آشنا کردن فرزندشان با دیگر لوازم خانگی (نام،کاربرد، محل مناسب قرار گرفتن، تمیز کردن، راه‌های مواظبت، رعایت موارد ایمنی درهنگام کار با وسیله) واگذاری برخی از وظایف مربوط، راهنمایی کنید.
- دفترچه‌ای توسط دانش‌آموزان تهیه شود تا مراحل انجام کارهای خود را در آن یادداشت کنند.
- دانش آموزان ضمن همکاری با همکلاسی های خود، هر ماه قسمتی از محیط مدرسه را (کلاس، آشپزخانه، کارگاه) نظافت و نکات بهداشتی و ایمنی مربوط به کار را رعایت کنند.

میهمانی دوستانه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- چگونگی برنامه ریز ی برای برگزاری یک میهمانی را توضیح دهد.
- چگونگی برگزاری یک میهمانی دوستانه را نمایش دهد.
- به اهمیت مشورت کردن و کسب اجازه از بزرگترها برای برگزاری یا شرکت در یک میهمانی دوستانه پی ببرد.
- به داشتن ظاهری آراسته در میهمانی ها توجه کند.
- در قبال وظایفی که هنگام میهمانی به عهده دارد احساس مسئولیت کند.
- در برنامه‌ریزی خانواده به منظور برگزاری یک میهمانی خوب نظر دهد.
- آموخته هایش را در برگزاری یک میهمانی دوستانه ، به کار ببرد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، وسایل نمایش، وسایل پذیرایی برای یک میهمانی عصرانه و یا ناشتایی

توصیه‌های آموزشی :

- در مکاتبه با اولیاء به لزوم آشنا نمودن فرزندشان با برنامه‌ریزی، کسب اجازه و برگزاری یک میهمانی دوستانه و همکاری در میهمانی‌های خانوادگی اشاره و بر نحوه‌ی آموزش مرحله به مرحله و استمرار آموزش درباره‌ی مطالب این درس، تاکید نمائید.
- در صورت برگزاری مراسم در مدرسه مسئولیت پذیرایی از میهمان‌ها را به دانش‌آموزان واگذار کنید.
- دانش‌آموزان برگزاری یک میهمانی دوستانه را در کلاس به نمایش بگذارند.
- یک میهمانی کوچک در کلاس تدارک دیده و از دانش‌آموزان بخواهید برای آن برنامه‌ریزی کنند.

درس هشتم

آشپزی روز

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
- جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مواد لازم و طرز تهیه ساندویچ تخم مرغ آشنا شود.
- با میزان مواد لازم برای تهیه ی ساندویج تخم مرغ (با توجه به تعداد نفرات) آشنا شود.
- به اهمیت بهداشت فردی ، قبل از آشپزی پی ببرد.
- تخم مرغ ، گوجه فرنگی و خیارشورها را قبل از مصرف بشوید.
- تخم مرغ ها را با اصول صحیح (رعایت زمان ، ترک نخوردگی) بپزد و پوست بکند.
- هریک از مواد غذایی را (تخم مرغ ، گوجه فرنگی ، خیارشور) به اندازه مناسب خرد کند.
- نان مخصوص ساندویج را با دقت برش بزند.
- مواد را به مقدار لازم و با دقت ، داخل نان ساندویج بگذارد.
- به میزان لازم سس گوجه فرنگی را روی ساندویج بریزد.
- با رعایت آداب صحیح ، ساندویج را بخورد.
- با طریقه ی وزن کردن مواد غذایی با ترازوی آشپزخانه آشنا شود و آن را به کار ببرد.
- نکات بهداشتی و ایمنی را به هنگام تهیه مواد غذایی رعایت کند.
- با همکاری همکلاسی های خود ، پخت چند نوع غذای ساده را تمرین کند.
- در انجام فعالیت‌های گروهی این درس با علاقه شرکت کند.
- در انجام مسئولیت‌های محوله (کارهای عملی این درس) احساس مسئولیت کند.
- به اهمیت و ضرورت رعایت بهداشت و نظافت، در تمام مراحل آشپزی توجه کند.
- موادی را مورد استفاده قرار دهد که از کیفیت خوب برخوردار باشد.
- سلامت و یا عدم سلامت مواد را بررسی کند.
- وسایل آشپزی را پس از اتمام کار در جای خود قرار دهد.
- مواد مورد نیاز و روش تهیه ی غذا را در دفتر آشپزی خود بنویسد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، تخم مرغ، گوجه فرنگی، خیار شور، نان مخصوص ساندویچ، سس، نمک، کارد، قابلمه، اجاق گاز، بشقاب، مایع ضد عفونی کننده، تخته برش، سس گوجه فرنگی، ظرف سس و ترازوی آشپزخانه

توصیه‌های آموزشی :

- هر ماه طرز تهیه‌ی یک غذای ساده را پیش‌بینی کنید.
- توجه دانش‌آموزان را به مواد لازم و میزان آن، طرز تهیه و رعایت نکات ایمنی و بهداشتی در تهیه و پخت غذا جلب نمائید.
- از دانش‌آموزان بخواهید وسایل آشپزی را پس از اتمام کار، تمیز و در جای خود قرار دهند.
- والدین را در تهیه و پخت بر خی غذاهای ساده توسط فرزندشان راهنمایی کنید.
- با آوردن شیر فاسد به کلاس دانش‌آموزان را با ویژگی های آن آشنا کنید. می‌توانید از چند روز قبل با ایجاد یک سوراخ در پاکت شیر، موجب فاسد شدن شیر آن شوید.
- در صورتی که دانش‌آموزان در خانه کار پخت و پز را انجام می‌دهند گزارشی به کلاس ارائه دهند.

درس نهم

وظیفه ی ما در مدرسه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هردانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- علت رعایت نظم و ترتیب را در مدرسه توضیح دهد.
- با عواقب عدم رعایت نظم و ترتیب در مدرسه ، آشنا شود.
- نظم و مقررات را در محیط مدرسه ، رعایت کند.
- وظایف یک دانش‌آموز در مدرسه را نام ببرد.
- وظایف نام برده شده را در مدرسه رعایت کند.
- در مقابل وظایف خود در مدرسه، احساس مسئولیت کند.
- با کمک کردن به دیگران ، به عنوان یک ارزش انسانی ، آشنا شده و درباره ی آن توضیح دهد.
- در صورت نیاز به همکلاسی های خود کمک کند.
- در مدرسه با دوستان خود همکاری کند.
- به شرکت در فعالیت های گروهی علاقه نشان دهد.
- فواید برگزاری مسابقات گروهی یا کارگروهی را بیان کند.
- به رقابت گروهی صرف نظر از نتیجه آن ، علاقه نشان دهد.
- هر یک از تصاویر کتاب را در یک جمله توصیف کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، وسایل نمایش، قلم و کاغذ

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید تا وظایفی را که به عنوان یک دانش‌آموز در مدرسه انجام می‌دهند بیان کنند.
- دانش آموزان در صورتی که تجاربی را در زمینه ی مسابقات گروهی و یا کارهای گروهی دارند برای کلاس تعریف کنند.

کنترل احساسات

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم کنترل احساسات ، آشنا شود.
- مفهوم کنترل احساسات را به طور ساده و با ذکر یک مثال توضیح دهد.
- احساسات خوب و بد را در مواجه با رویدادهای مختلف بشناسد.
- با نتیجه و کاربرد کنترل احساسات آشنا شود.
- در هنگام شکست ، محرومیت ، عصبانیت و ... احساس خود را کنترل کند.
- مواردی از کنترل احساسات و یا عواقب عدم کنترل احساسات را در خود یا دیگری بیان کند.
- سعی و تلاش در کار را برای نایل شدن به موفقیت به عنوان یک ارزش بیان کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، وسایل نمایش

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان تجارب خود را در کنترل احساسات‌شان بیان کنند.
- دانش‌آموزان نمایشی در ارتباط با کنترل احساسات در کلاس اجرا کنند.
- رهنمودهایی را در زمینه‌ی چگونگی کنترل احساسات برای والدین داشته باشید و از آن‌ها بخواهید شما را در خصوص کنترل احساسات فرزندشان مطلع سازند.

درس یازدهم

تصمیم درست

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم تصمیم در انتخاب راه حل های روزمره زندگی آشنا شود.
- مفهوم تصمیم درست و نادرست را با ذکر یک مثال بیان کند.
- در برابر پیشنهادات نادرست ، مخالفت خود را ابراز کند.(نه گفتن)
- به درست یا غلط بودن یک تصمیم پی ببرد.
- قبل از هر تصمیم ، به درستی فکر کند.
- به اهمیت مشورت با (پدر ، مادر، مشاور، معلم) در هنگام تصمیم گیری پی ببرد.
- به فکر کردن در مقابل هر پیشنهاد ، اهمیت دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

فیلم یا CD های مرتبط با موضوع درس، وسایل نمایش

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان خاطره‌ی یک تصمیم درست و یا نادرست خود را بیان کنند و به پیامدهای ناشی از آن نیز اشاره داشته باشند.
- نمایشی در ارتباط با یک تصمیم درست در کلاس اجرا شود.
- دانش‌آموزان را در برخی تصمیمات کلاسی مشارکت دهید تا به اهمیت مشورت پی ببرند.
- از والدین بخواهید تا فرزندشان را در برخی تصمیمات مرتبط به ایشان مشارکت دهند.
- دانش‌آموزان ضمن پاسخ‌گویی به «پرسش از خود» تصمیم‌های درست خود را اعلام نمایند.
- با بیان مثال‌های مختلف دانش‌آموزان را به تعمیم این مسائل برسانید.
- با تهیه چک لیست‌هایی شبیه صفحه ۹۶ می‌توانید از طریق روش کنترل خود در دانش‌آموز اصلاح رفتار انجام دهید.

درس دوازدهم

چگونه درست درس بخوانیم ؟

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- به مفهوم چگونه درست درس خواندن ، پی ببرد.
- با نکات مهم و موثر ، برای افزایش توجه در درست درس خواندن آشنا شود.
- روش های چگونه درست درس خواندن را شرح دهد.
- نتیجه درست درس خواندن را بیان کند.
- عوامل منجر به یادگیری خوب را در هنگام درس خواندن به کار بندد.
- در فراهم کردن محیط مناسب برای درس خواندن بکوشد.
- برنامه‌ی مناسبی را برای درس خواندن خود تهیه کند.
- چگونگی درس خواندن خود را بررسی و در مورد درستی یا نادرستی آن قضاوت کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان شرایط درس خواندن خود را در خانه برای کلاس مطرح کنند تا ضمن بررسی موارد فوق ، بر روی نکات مثبت آن تاکید و بر روی تابلو نوشته شود.
- گروه‌های دانش‌آموزی عواملی را که در درس خواندن ایجاد مزاحمت می کنند شناسایی و فهرست نمایند. سپس راه‌های پیشنهادی خود را برای از بین بردن آن عوامل به کلاس ارائه دهند.

درس سیزدهم

خاطره‌ای شیـــرین

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم خاطره آشنا شود.
- مفهوم خاطره را درک کند.
- انواع خاطره را با ذکر مثال بیان کند.
- خاطره ای از زندگی خود را تعریف کند.
- نکاتی را که باید در خاطره نویسی رعایت کرد، در نوشتن خاطرات خود به کار ببرد.
- به خاطره نویسی علاقه نشان دهد.
- به خاطرات دوستانش توجه کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب

توصیه های آموزشی :

- هر یک از دانش‌آموزان خاطره‌ای را برای کلاس تعریف کند.
- یکی از خاطرات شیرین خود را بنویسند ضمن آن که نکات خاطره نویسی را هم در آن رعایت می‌کنند.
- ضمن هماهنگی با دبیر درس فارسی (انشاء) ، نوشتن خاطره را تمرین کنند.

درس چهاردهم

اطّلاع رسانی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم اطلاع رسانی آشنا شود.
- وسایل اطلاع رسانی را نام ببرد.
- به مشابهت مفهوم وسایل اطلاع رسانی و ارتباط جمعی پی ببرد.
- در مورد نحوه ی استفاده از هریک از وسایل اطلاع رسانی بررسی کند.
- در استفاده از وسایل اطلاع رسانی توانایی نسبی کسب کند.
- فرق بین تلفن ثابت و موبایل ، مجله و روزنامه را توضیح دهد.
- به استفاده از رایانه جهت دریافت اطلاعات علاقه مند شود.
- درباره ی وسایل ارتباط جمعی ، که خود استفاده می کند به کلاس توضیح دهد.
- به کسب خبر از وسایل ارتباط جمعی اهمیت دهد.
- برای کسب خبر از وسایل ارتباط جمعی استفاده کند.
- در به کار گیری درست و به موقع از وسایل ارتباط جمعی بکوشد.
- یک خبر از روزنامه یا رایانه پیدا کند و به کلاس ارائه دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، وسایل اطلاع رسانی(روزنامه، مجله، تلفن ثابت، تلفن همراه، رایانه و...)

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان را به اتاق رایانه برده تا از نزدیک اطلاعات مورد نیاز خود را کسب نمایند.
- از گروه‌های دانش‌آموزی بخواهید موضوعی را با توافق گروه انتخاب کرده و با مراجعه به یکی از وسایل ارتباط جمعی اطلاعاتی در مورد آن جمع آوری کنند و به کلاس ارائه دهند.
- وسایل ارتباط جمعی مورد استفاده در منزل را نام ببرند.

درس پانزدهم

سبزی کاری در مدرسه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- فایده‌ی داشتن باغچه در منزل و مدرسه را بیان کند.
- تأثیر فضای سبز در حفظ محیط زیست را توضیح دهد.
- با کار باغبانی و وسایل مورد استفاده آن آشنا شود.
- چند نوع سبزی یا بوته ی گوجه فرنگی را با همکاری سایر همکلاسی ها در باغچه مدرسه و یا جعبه های مخصوص بکارد.
- نکات بهداشتی و ایمنی را هنگام کار باغبانی رعایت کند .
- با برخی سبزی هایی که در پخت غذا مورد استفاده قرار می گیرد آشنا شود.
- سه نوع غذا را که با استفاده از سبزی های مختلف می توان پخت نام ببرد.
- برای داشتن یک باغچه ی خوب بکوشد.
- برای حفظ محیط زیست ، احساس مسئولیت کند.
- با دوستان خود د رکار عملی کلاس (کاشت ، داشت و برداشت یک محصول) همکاری کند.
- کاشتن یک محصول را در باغچه منزل به خانواده پیشنهاد کند

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، بیلچه، آبپاش، قیچی باغبانی، ماسک، کلاه و دستکش، گلدان، رفتن به پارک یا گلخانه

توصیه های آموزشی :

- دستور تهیه یک غذا را با استفاده از یک نوع سبزی با ذکر مواد لازم و میزان آن بنویسند و به کلاس ارائه دهند.
- اگر در باغچه منزل یا در اطراف محیط زندگی خود سبزی کاری و گلکاری مشاهده می‌کنند اطلاعاتی شامل نام گیاه، طرز کاشت، داشت و برداشت جمع‌آوری کنند و به کلاس ارائه دهند.
- بهتر است در آموزش این درس با دبیر حرفه‌وفن هماهنگی‌های لازم را به عمل آورید.

درس شانزدهم

تعمیر کار لوازم الکتریکی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با شغل تعمیر کار لوازم الکتریکی (لوازم برقی) آشنا شود.
- لوازم الکتریکی (برقی) مختلف را نام ببرد.
- با انواع تعمیرات لوازم الکتریکی و تعمیر کار آن ها آشنا شود.
- در مورد شغل تعمیرکار لوازم برقی (الکتریکی) به طور کلی صحبت کند.
- به اهمیت شغل تعمیرکار لوازم الکتریکی در زندگی روزمره پی ببرد.
- اهمیت این شغل (تعمیر کار لوازم الکتریکی) را در زندگی روزمره بیان کند.
- به لزوم کارآموزی نزد استاد کار برای یادگرفتن یک شغل پی ببرد.
- به داشتن یک شغل به عنوان یک ارزش ببرد.
- در رابطه با شغل تعمیر کار لوازم برقی (الکتریکی) اطلاعات کسب کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، تصاویر لوازم الکتریکی ، بازدید از یک کارگاه تعمیر لوازم برقی

توصیه‌های آموزشی :

- در صورت عدم مراجعه به یک کارگاه تعمیرکار لوازم الکتریکی، از یک تعمیر کار دعوت کنید تا با حضور در کلاس راجع به شغل خود، درآمد و ... با دانش‌آموزان گفت و گو کند.
- از دانش آموزان بخواهید تا درباره ی شرایط شغلی یک فردی که تعمیر کار لوازم الکتریکی است بررسی کرده و گزارش آن را به کلاس ارائه دهند. (نحوه ی انجام کار ، وسایل مورد استفاده ، میزان درآمد ماهانه و ...)

درس هفدهم

خیاط

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با ابزار کار یک خیاط آشنا شود.
- با مراحل کار یک خیاط آشنا شود.
- مراحل کار خیاط را بیان کند.
- درباره ی شغل خیاطی اطلاعاتی را جمع آوری کند.
- میزان دستمزد برای دوخت انواع لباس را بررسی کند.
- به لزوم کارآموزی نزد استاد کار برای یاد گرفتن یک حرفه پی ببرد.
- نسبت به داشتن یک شغل، علاقه نشان دهد.
- نسبت به فراگیری این شغل و تأثیر آن در صرفه جویی و کاهش هزینه های زندگی، ابراز علاقه کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب ، بازدید از یک کارگاه خیاطی

توصیه های آموزشی :

- با مراجعه به یک کارگاه خیاطی و یا دعوت از یک خیاط از دانش‌آموزان بخواهید تا شرایط شغلی وی را سئوال کنند.
- از دانش آموزان بخواهید تا در خصوص شرایط شغلی یک فرد خیاط بررسی کرده و گزارشی به کلاس ارائه دهند. (نحوه ی کار و وسایل مورد استفاده ، میزان دستمزد برای دوخت انواع لباس ها و ...)

آب و هوای ایران

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با علت انتخاب رنگ ها (راهنمای نقشه) برای خواندن نقشه آشنا شود.
- با مناطق مختلف آب و هوایی کشور آشنا شود.
- مناطق آب و هوایی ایران را نام ببرد.
- به علت نام گذاری مناطق مختلف آب و هوایی کشور پی ببرد.
- نوع آب و هوای منطقه‌ی محل زندگی خود را بشناسد.
- نوع منطقه‌ی آب و هوایی شهر خود را بگوید.
- نوع خانه‌سازی، لهجه، لباس و آداب و رسوم منطقه محل سکونت خود را بیان کند.
- نوع آب و هوا، خانه‌سازی و... محل سکونت خویش را با مناطق آب و هوایی دیگر مقایسه کند.
- به شناسایی مناطق آب و هوایی مختلف کشور، علاقه نشان دهد.
- به بررسی آداب و رسوم، لهجه‌ها، تنوع خانه‌سازی در مناطق مختلف آب و هوایی کشور اظهار علاقه کند.
- یکی از آداب مرسوم در شهر خود را تعریف کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم و عکس

توصیه های آموزشی :

- در صورت امکان دانش‌آموزان را به موزه‌ی مردم شناسی برده تا با لباس‌های مختلف مردم در مناطق مختلف آشنا شوند.
- فیلم یا تصاویری از آداب و رسوم ، خانه سازی ، لباس قوم‌های مختلف و ... را در کلاس نمایش دهید.

درس نوزدهم

محصولات کشاورزی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با محصولات کشاورزی مناطق مختلف آب و هوایی آشنا شود.
- محصولات کشاورزی مناطق آب و هوایی را نام ببرد.
- محصولات کشاورزی مناطق مختلف آب و هوایی را از هم تشخیص دهد.
- با انواع حبوبات، مرکبات و دام‌ها آشنا شود.
- برای حبوبات، مرکبات ودام مثال بزند.
- علت تفاوت محصولات در مناطق مختلف آب و هوایی کشور را توضیح دهد.
- نوع محصولات منطقه آب و هوایی خود را بیان کند.
- به اهمیت شغل کشاورزی پی ببرد.
- فواید شغل کشاورزی را بیان کند.
- به فایده تنوع آب و هوایی در مناطق مختلف پی ببرد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

نقشه، گندم، جو، خرما، حبوبات، چای، پنبه، تصاویر مرکبات، زیتون و تصاویر کتاب

توصیه های آموزشی :

- از گروه‌های دانش‌آموزی بخواهید ویژگی‌های خاص هر منطقه‌ی آب و هوایی ایران را در ابعاد بسیار کوچک تهیه و بر روی نقشه‌ی ایران لحاظ نمایند.
- در رابطه با محصولات کشاورزی منطقه‌ی خود بررسی کنند.

موضوع : محصولات کشاورزی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

هدف کلی : دانش‌آموزان با محصولات کشاورزی سه ناحیه آب و هوایی ایران آشنا شوند.

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس دانش‌آموزان به هدف‌های زیر برسند و بتوانند:

- حداقل ۲ نوع از محصولات ناحیه گرم و خشک را نام ببرند.
- حداقل ۳ نوع از محصولات ناحیه کوهستانی را نام ببرند.
- حداقل ۴ نوع از محصولات ناحیه معتدل و مرطوب را نام ببرند.
- حداقل ۳ نوع از حبوبات را نام ببرند.
- حداقل ۳ نوع از مرکبات را نام ببرند.
- حداقل ۴ نوع دام را نام ببرند.
- تصویر محصولات ناحیه گرم و خشک را از بین محصولات دیگر جدا کنند.
- تصویر محصولات ناحیه کوهستانی را از بین محصولات دیگر جدا کنند.
- تصویر محصولات ناحیه معتدل و مرطوب را از بین محصولات دیگر جدا کنند.
- علت تفاوت محصولات کشاورزی را در نواحی مختلف به صورت ساده بیان کنند.
- درباره ی شغل کشاورزی بررسی کنند.
- محصولات استان یا شهر خود را با توجه به نوع آب و هوای آن بیان کنند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

کتاب، وایت برد، ماژیک در دو رنگ، نقشه ی آب و هوا بدون رنگ در اندازه بزرگ (۳ عدد) ، گواش، قلم مو، پازل نقشه ایران ۳ تکه که برش‌ها از روی محدوده آب و هوا باشد و در راهنمای آن سه رنگ مشخص شده باشد اما کنار هر رنگ نقطه چین باشد (۳ عدد) ، گندم، جو، لوبیا، نخود، لپه، چای، برنج، پنبه، تصاویر بعضی از مرکبات مانند کیوی، پرتقال ، لیمو

روش‌های پیشنهادی یاددهی - یادگیری :

پرسش و پاسخ ، فعال گروهی ـ بحث گروهی، توضیحی، مشارکتی

رفتار ورودی :

برای تدریس این درس دانش‌آموزان باید به دانسته‌های ذیل دست یافته باشند.

- نقشه و نقشه خوانی
- آشنایی با مناطق آب و هوایی
- ویژگی‌های این مناطق از نظر آب و هوا، آداب و رسوم

برای بررسی این اطلاعات ابتدا دانش‌آموزان را به سه گروه با نام‌های گرم و خشک، کوهستانی و معتدل و مرطوب تقسیم کنید. سپس برای هر گروه یک سرگروه انتخاب کنید. سرگروه باید قدرت انتقال مطالب را داشته باشد. سپس مواردی را که لازم است دانش‌آموزان در بحث گروهی رعایت کنند به آن ها متذکر شوید. این موارد عبارت اند از :

- شرکت کردن در بحث گروهی و فعالیت‌ها
- به نوبت صحبت کردن
- با دقت گوش کردن به صحبت دیگران

پازل نقشه ایران را به دانش‌آموزان هر گروه بدهید و از آن‌ها بخواهید پازل را درست کرده و با توجه به رنگ در جای خالی (راهنمای نقشه) نام هر منطقه آب و هوایی را بنویسند. هر گروه را پس از کامل کردن پازل تشویق کنید. سپس پلی کپی سؤالاتی را که از قبل تهیه کرده‌اید به تک تک دانش‌آموزان بدهید تا پاسخ دهند. این سؤالات عبارت اند از :

- نام سه ناحیه آب و هوایی ایران را بنویسید؟
- آب و هوای منطقه معتدل چگونه است؟
- در کدام ناحیه آب و هوایی برف زیادی می‌بارد و هوا سرد است؟
- درکدام ناحیه آب و هوایی ایران بیشتر ماه‌های سال هوا بسیار گرم است؟
- شما در کدام ناحیه آب و هوایی زندگی می کنید؟
- مردم شهر شما با چه لهجه‌ای صحبت می کنند؟
- یکی از آداب و رسوم شهر خود را توضیح دهید؟
- محصولات کشاورزی ناحیه گرم و خشک را نام ببرید؟

- محصولات کشاورزی ناحیه معتدل و مرطوب را نام ببرید؟
- محصولات کشاورزی منطقه ی کوهستانی را نام ببرید؟

پاسخ‌ها را جمع کرده و آن‌ها را بررسی کنید. معمولاً دانش‌آموزان سئوال ها را پاسخ می‌دهند مگر سه سئوال آخر را که مربوط به درس جدید است و شما باید این مطالب را در محتوای درس جدید جای دهید. حال اگر بعضی از دانش‌آموزان در سؤالات ۱ تا ۷ اشکال داشتند وضعیت آنان را بررسی کرده و با روش ترمیمی اشکالات آنان را برطرف کنید.

آمادگی و ایجاد انگیزه :

در این مرحله نقشه‌های ایران را که از قبل آماده کرده‌اید به هر گروه بدهید و از آنان بخواهید با توجه به نام گروه خود ناحیه آب و هوایی خود را با گواش رنگ کنند.

ارائه درس جدید :

مرحله ی اول : از گروه گرم و خشک بخواهید صفحه ۱۴۸ ، گروه کوهستانی صفحه ۱۴۹ و گروه معتدل و مرطوب صفحه ۱۵۰ را بخوانند. سپس اعضاء گروه‌ها درباره ی مطالب با هم مشورت کنند. در این زمان به کار آنان نظارت کرده ، تمامی اعضاء گروه‌ها را ترغیب به فعالیت کنید. در صورتی که در محتوای مطالب مشکلی داشتند توضیحات لازم را به گروه‌ها بدهید و آنان را راهنمایی کنید.

مرحله ی دوم: از سر گروه‌ها بخواهید تا به نوبت کنار تابلو آمده نام منطقه ی خود را روی آن بنویسند و در مورد مطالبی که خوانده‌اند، توضیح دهند. بعد از توضیح ، از گروه‌های دیگر بخواهید اگر سوالی دارند بپرسند. اگر اعضاء گروه و یا سرگروه ها نتوانستند پاسخ گو باشند به آنان کمک کرده تا بتوانند به سؤالات پاسخ دهند. در همین زمان توضیحات آنان را با توجه به اهداف درس کامل کنید. سپس مطالب هر سه گروه را جمع‌بندی کنید.

آن گاه تصاویر و یا محصولات کشاورزی را که از قبل آماده‌کرده‌اید در اختیار گروه‌ها قرار دهید و از آنان بخواهید بر روی نقشه‌هایی که دارند محصولات کشاورزی دو گروه مقابل خود را بچسبانند (با توجه به منطقه). شما نیز بر کار آنان نظارت کرده و راهنمایی لازم را انجام دهید. سپس این سؤالات را مطرح کنید:

- شهر شما در کدام منطقه آب و هوایی قرار دارد؟
- حالا با توجه به آب و هوای شهرتان بگویید چه محصولاتی در آن پرورش می‌یابد؟

به گروه‌ها فرصت مشورت کردن داده و پاسخ‌های آنان را گرفته و اصلاح نمایید.

مرحله ی سوم : در این مرحله به دانش‌آموزان بگویید بچه‌ها هنگامی که شما درباره ی مناطق آب و هوایی صحبت می‌کردید با سه مفهوم برخورد کردید. این سه موضوع شامل حبوبات، مرکبات و دام است. این سه کلمه را با فاصله روی تابلو بنویسید. از دانش‌آموزان سوال کنید:

- آیا تا به حال این سه کلمه را شنیده‌اند؟

سپس تصاویر حبوبات ، مرکبات و دام را به صورت در هم روی تابلو بچسبانید. از دانش‌آموزان بخواهید در مورد آن بحث و گفت و گو کنند. پس از آن از گروه اول بخواهید کنار تابلو بیایند و تصاویر حبوبات را زیر کلمه حبوبات بچسبانند. در این زمان اگر اشکالی داشتند با کمک دانش‌آموزان گروه‌های دیگر اصلاح کنید. سپس سؤال کنید:

- خوب بچه‌ها حبوبات چیست؟

نظرات گروه‌ها را که توسط سرگروه‌ها گفته می‌شود روی تابلو نوشته و با کمک دانش‌آموزان اصلاح کنید به طوری که در این بحث و گفت و گو به این تعریف دست یابند: به دانه‌هایی مانند لوبیا، نخود، عدس و لپه حبوبات می‌گویند.

در رابطه با مرکبات و دام نیز به همین صورت عمل کنید. به طوری که طی این بحث و گفت و گو به این توضحیات دست یابند : «به میوه‌هایی مانند پرتقال، لیموترش، لیموشیرین، نارنج و کیوی مرکبات می‌گویند.» «به حیواناتی مانند: گاو، گوسفند ، اسب و شتر که انسان‌ها از آن استفاده می‌کنند و آن‌ها را پرورش می‌دهند دام می‌گویند.»

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری :

برای جمع‌بندی به ترتیب نقشه‌های آب و هوایی را که دانش‌آموزان هر گروه در طی تدریس درست کردند روی تابلو بچسبانید و از این طریق مفاهیم کلیدی درس را به همراه دانش‌آموزان مرور کرده و اهداف درس را نتیجه‌گیری کنید.

ارزش یابی تکوینی :

در طی تدریس محتوای درس پرسش‌هایی صورت گرفت که در واقع دانش‌آموزان را پس از آموزش هر مرحله مورد بررسی قرار می‌داد. از این طریق نقاط ضعف دانش‌آموزان را مورد بررسی قرار داده و به رفع آن بپردازید.

ارزش یابی پایانی :

- هر گروه روی نقشه‌ای که دارند تصاویر محصولات مناطق مختلف را بچسبانند. سپس با توجه به سرعت عمل و ارائه پاسخ‌های صحیح، امتیاز داده و گروه‌ها را تشویق کنید.
- فعالیت های صفحه ۱۵۲ تا ۱۵۷ کتاب توسط تک‌تک دانش‌آموزان انجام شود.

تعیین تکلیف :

- از دانش آموزان بخواهید بررسی کنند در استانی که زندگی می‌کنند به جز محصولاتی که نام برده شد چه محصولات کشاورزی دیگری کشت می‌شود. گزارش آن را تهیه و به کلاس آورند.
- بررسی کنند آیا به جز دام‌هایی که نام آن‌ها در کلاس گفته شد آیا دام‌های دیگری در استان آن‌ها پرورش می‌یابد (ماهی، شترمرغ) نام آن را تهیه و به کلاس ارائه دهند.

توصیه‌های آموزشی :

- در صورت امکان تصاویر و یا فیلمی از نواحی مختلف آب و هوایی تهیه و در کلاس نمایش دهید. تصاویر را می‌توانید از کتب جغرافیایی دوره‌ی متوسطه عادی تهیه کنید.
- در صورت امکان کتاب هایی در زمینه ی جغرافیا تهیه و در کتابخانه مدرسه نگهداری شود تا دانش‌آموزان در صورت لزوم از آن ها استفاده کنند.

ملت ایران

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم ملت آشنا شود.
- مفهوم ملت را بیان کند.
- برای رعایت یا عدم رعایت قوانین در اجتماع مثال بزند.
- فواید و مضرات عدم رعایت قوانین را شرح دهد.
- با نحوه‌ی انتخاب نمایندگان مجلس آشنا شود.
- نحوه‌ی انتخاب نمایندگان مجلس را توضیح دهد.
- قانون را تعریف کند.
- با قانون اساسی کشور آشنا شود.
- با چگونگی تصویب قوانین در مجلس آشنا شود.
- محل تصویب قوانین کشور را نام ببرد.
- به ضرورت وجود قانون در کشور پی ببرد.
- ضرورت وجود قانون در کشور را با ذکر یک مثال توضیح دهد.
- به اهمیت کار نمایندگان مجلس شورای اسلامی پی ببرد.
- اهمیت و ضرورت کار نمایندگان مجلس را توضیح دهد.
- به رعایت قوانین و اجرای دقیق آنها، ابراز علاقه کند.
- قوانین را اجرا کند.
- در اجرای دقیق قوانین در جامعه به عنوان یک فرد مسئول، احساس مسئولیت کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، یک جلد قانون اساسی، فیلم یا CD از جلسات مجلس شورای اسلامی

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید برای رعایت نظم و ترتیب در کلاس و یا حیاط مدرسه قوانینی را به کمک همدیگر اعلام و ضمن تایید شما، آن‌ها را اجرا نمایند.

ب ــ راهنمای عمل دروس سال دوم

درس اول

مسئولیت پذیری

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم مسئولیت و مسئولیت پذیری آشنا شود.
- معنای مسئولیت را به صورت ساده و در قالب یک مثال تعریف کند.
- با مسئولیت‌های خود در خانه، مدرسه و اجتماع آشنا شود.
- درباره ی مسئولیت هایی که به عنوان یک فرد در خانه ، مدرسه و اجتماع دارد توضیح دهد.
- لزوم تهیه فهرست برای انجام مسئولیت های محوله را شرح دهد.
- برای انجام دقیق و صحیح مسئولیت‌های خود فهرست تهیه کند.
- به عنوان یک فرد مسئول ، نظافت ، تعمیر یا مرمت یکی از وسایل (یا قسمت های) مدرسه را انجام دهد.
- مسئولیت برخی از کارهای خانه را به عهده بگیرد.
- برای انجام مسئولیت های خود برنامه ریزی کند.
- مسئولیت کارهای شخصی خود را بپذیرد و آن ها را انجام دهد.
- نسبت به انجام صحیح بعضی از کارهای محوله در منزل، مدرسه و اجتماع احساس مسئولیت کند.
- به لزوم تهیه فهرست و اولویت‌بندی مسئولیت‌های محوله پی ببرد.
- به انجام مسئولیت‌هایی که نیاز به همکاری گروه دارد، توجه نشان دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم، وسایل مدرسه، قلم مو، چکش، میخ و رنگ

توصیه‌های آموزشی :

- یک مسئولیت جدید را علاوه بر مسئولیت‌های قبلی به خانواده پیشنهاد دهید تا برعهده‌ی فرزندشان بگذارند تا او گزارشی از انجام مسئولیت جدید (نوع مسئولیت، زمان انجام، نحوه انجام و ...) خود را به کلاس ارائه دهد.

- هر ماه با همکاری سایر دانش‌آموزان نظافت بخشی از مدرسه را انجام دهند.
- از گروه‌های دانش‌آموزی بخواهید تا به تعمیر و یا رنگ کاری برخی از وسایل مدرسه بپردازند.

درس دوم

خانواده کم جمعیت ، خانواده پر جمعیت

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- درباره‌ی خانواده پرجمعیت و کم جمعیت توضیح دهد.
- دو خانواده کم جمعیت و پرجمعیت را از نظر اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مقایسه کند.
- در مورد کم جمعیت یا پر جمعیت بودن خانواده خود اظهار نظر کند و موارد مثبت یا منفی آن را بیان کند.
- مفهوم اقتصاد را با ذکر مثال توضیح دهد.
- درباره مواردی که جهت کمک به اقتصاد خانواده انجام می دهد توضیح دهد.
- راه هایی را که موجب کمک به اقتصاد خانواده می شود در زندگی روزمره به کارگیرد.
- دانش‌آموز به داشتن یک خانواده کم جمعیت علاقه نشان دهد.
- به عواملی که باعث کمک به اقتصاد خانواده می‌شود توجه کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب و عکس دسته جمعی از خانواده خود

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید تا گزارشی از کارهایی که برای کمک به اقتصاد خانواده‌شان انجام داده‌اند به کلاس ارائه دهند.

درس سوم

مراقبت از کودکان

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- در مورد خطرات موجود در محیط اطراف برای خود و کودکان توضیح دهد.
- نسبت به راه‌های جلوگیری از خطرات مختلف و رعایت نکات ایمنی مربوط به آنها اظهارنظر کند.
- مواد و وسایل خطرناک را دور از دسترس کودکان قرار دهد.
- نسبت به آگاهی از وجود خطرات احتمالی و مراقبت از کودکان، توجه کند.
- راه‌های مقابله با خطرات احتمالی و یا دوری از آن‌ها را بشناسد.
- راه های پیشگیری از خطرات موجود در محیط زندگی ، مدرسه و اجتماع را بیان کند.
- نسبت به فراگیری راه‌های جلوگیری از خطرات احتمالی موجود در محیط اطراف اهمیت دهد.
- به لزوم رعایت نکات ایمنی در موارد مختلف پی ببرد.
- نکات ایمنی را در هنگام استفاده از وسایل برقی و غیربرقی رعایت کند.
- هنگام کار با ابزار و وسایل مختلف، به رعایت نکات ایمنی مربوط به آنها توجه کند.
- با مواد آتش‌زا، ترقه و... بازی نکند.
- چند نوع مواد شیمیایی را که ممکن است در اثر استفاده نادرست موجب مسمومیت شود نام ببرد.
- مواد شیمیایی و یا اشتعال زا را در جایی خاص نگهداری کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم، CD، وایتکس و دارو

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان برخی از خطرات احتمالی برای یک کودک ۵ ساله ، راه های پیشگیری و نکات ایمنی مربوط به آنها را گزارش دهند.
- عواقب ناشی از یک خطر احتمالی را که برای خود یا اعضای خانواده‌اش پیش آمده برای کلاس توضیح دهند.
- دو نکته ایمنی را که احتمالاً در خانواده رعایت نمی‌شود بیان نمایند. در گزارش خود، به نکته‌ها و راه حل‌های پیشنهادی به خانواده، اشاره کنند.
- سه ماده شیمیایی خطرناک را که بایستی به دور از دسترس کودکان باشد، نام ببرند.

درس چهارم

آشپزی روز

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۳ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- اهمیت تهیه‌ی فهرست را برای خرید مواد لازم برای پخت غذا بیان کند.
- قیمت اجناس خریداری شده را با ماشین حساب محاسبه کند.
- مقدمات لازم را جهت خرید از یک فروشگاه بیان کند.
- با توجه به نوع غذای مورد نظر مواد لازم را تهیه یا خریداری کند.
- با توجه به نفرات به میزان مناسب مواد غذایی در طبخ ، توجه کند.
- نکات بهداشتی و ایمنی را در زمان تهیه‌ی غذا رعایت کند.
- در تهیه‌ی مواد غذایی، ضدعفونی، پخت و نگهداری آن‌ها با مربی همکاری کند.
- سفره یا میز غذا را تزئین کند.
- به دعوت میهمان‌ها برای صرف غذا ، اهمیت دهد.
- وسایل آشپزی را پس از اتمام کار در جای خود قرار دهد.
- مواد مورد نیاز و روش پخت غذا را در دفتر آشپزی خود بنویسد.
- چند نوع غذای محلی شهر خود را نام ببرد.
- یک نوع غذای محلی شهر خود را بپزد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، کتاب آشپزی، فیلم آشپزی، ماشین حساب، ترازو، مایع ضدعفونی کننده، وسایل آشپزی، اجاق گاز و مواد لازم غذای مورد نظر

توصیه‌های آموزشی :

- با برنامه‌ریزی از پیش تعیین شده، ماهی یک بار یک غذا را طبخ نمائید.
- دانش‌آموزان پس از اتمام کار آشپزی، وسایل را تمیز و در جای خود قرار دهند.
- طی جلسات آموزشی با اولیا از آنان بخواهید تا به فرزندشان فرصت آشپزی در منزل را داده و هر هفته گزارش آن را به مدرسه بفرستند.
- در مورد مشارکت دادن فرزندان در خرید مواد غذایی و پخت آن و تزئین میز یا سفره با اولیاء گفت و گو کنید.
- با مشارکت دانش‌آموزان فهرستی از غذاهای محلی شهر خود را تهیه کنید و به پخت برخی از آنها اقدام نمائید.

موضوع : آشپزی روز

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۳ جلسه عملی

هدف کلی : آشنا کردن دانش آموزان با پخت یک غذا و آماده کردن مواد اولّیه آن

اهداف : انتظار می رود در فرایند یاددهی - یادگیری این درس دانش آموزان به اهداف زیر برسند و بتوانند:

- هنگام خرید از فروشگاه با ماشین حساب قیمت مواد را حساب کنند.
- بهای مواد خریداری شده را با مقدار پول خود مقایسه کنند.
- در موقیت های قابل مشاهده با توجه به پولی که به همراه دارند خرید کنند.
- سبزی کوکو را نام ببرند.
- سبزی کوکو را خردکنند.
- مواد کوکو سبزی را باتوجه به تعداد نفرات آماده کنند.
- مواد کوکو سبزی را مخلوط کنند.
- کوکو سبزی را سرخ کنند.
- غذا را در ظرف چیده و تزئین کنند.
- ظروف غذا خوری را با توجه به نوع غذا و تعداد نفرات آماده کنند.
- هنگام غذا خوردن یاد خدا را فراموش نکنند.
- آداب صحیح غذا خوردن را در زمان صرف غذا رعایت کنند.
- بعد از غذا میز را مرتب کنند.
- نکات ایمنی را در هنگام کار در آشپزخانه رعایت کنند.
- نکات بهداشتی را در هنگام کار رعایت کنند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

- کتاب ، ماشین حساب ، مواد کوکو سبزی ، مواد ضدعفونی کننده ، اجاق گاز

روش ها ی پیشنهادی یاددهی – یادگیری:

پرسش و پاسخ ، نمایشی

رفتار ورودی :

ارزشیابی از دانسته ها ی دانش آموزان در رابطه با درس جدید به صورت عملی می باشد. بنابراین ممکن است همگام با تدریس در چند جلسه به شکل زیر صورت بگیرد.

- از تک تک دانش آموزان بخواهید چند عدد را به وسیله ماشین حساب با هم جمع بزنند. اگر دانش آموزان در این زمینه اشکال داشتند اشکالات آنان را بر طرف کنید.
- طی یک جلسه برای خرید سبزی به سبزی فروشی بروید از تک تک دانش آموزان بخواهید در مورد سالم و یا نا سالم بودن سبزی ها نظر دهند و مشخصات سبزی سالم و ناسالم را توضیح دهند. در صورتی که در این زمینه مشکل داشتند موارد را یادآوری کرده و اشکالات آنان را بر طرف نمائید.
- سبزی ها را پاک کنند.
- سبزی ها را ضدعفونی کرده و شست وشو دهند.
- لیست مواد لازم کوکو سبزی را روی تابلو بچسبانید و از دانش آموزان بخواهید با توجه به لیست ، فهرست خرید تهیه نمایند. بعد از بررسی فهرست خرید به دانش آموزان نکات لازم را متذکر شوید. به عنوان مثال : اگر آرد یک قاشق سوپ خوری است باید برای فهرست خرید ۱ بسته آرد در نظر گرفت. به همین صورت روغن و نمک و ...

آمادگی و ایجاد انگیزه :

با مشارکت دانش آموزان برای یک میهمانی برنامه ریزی کنید و از ناظم و مدیر مدرسه دعوت کنید تا به این مهمانی بیایند. تاریخ آن را طوری در نظر بگیرید که بتوانید با توجه به جلسات تدریس امکانات لازم را فراهم نمائید.

ارائه درس جدید:

جلسه ی اول: قبل از این جلسه هماهنگی لازم را جهت خرید از یک مغازه ی سبزی فروشی انجام دهید. آن گاه دانش آموزان را به دو گروه تقسیم کرده ، سرگروه ها را انتخاب کنید. بعد از ایجاد انگیزه برای دانش آموزان توضیح دهید که می خواهید برای خرید به بیرون از مدرسه بروید. سپس از دانش آموزان سوال کنید:

- با توجه به فهرست خریدی که در دست دارید برای خرید باید به کجا برویم؟

احتمالا دانش آموزان پاسخ خواهند داد سبزی فروشی و سوپرمارکت.

سپس از دانش آموزان بپرسید:

- در این مکان هاچه رفتاری باید داشته باشیم؟

نظرات دانش آموزان را بشنوید و نکات لازم را متذکر شوید و از آنان بخواهید مراقب رفتار خود باشند. به هر دو گروه توضیح دهید که هر گروه باید با خود یک ماشین حساب داشته باشد تا در هنگام خرید قیمت اجناس را حساب کرده و هزینه کل را اعلام نمایند.

در سبزی فروشی ابتدا دانسته های دانش آموزان را مورد ارزیابی قرار دهید(تشخیص سبزی سالم و ناسالم). به ترتیب از هر گروه بخواهید سبزی ها را بررسی کرده و با مشورت با هم بگویند سبزی های این مغازه تازه و سالم است یا خیر؟ (مطالب سال گذشته) اگر دانش آموزان در رابطه با این بخش اشکال داشتند اشکالات آنان را بر طرف کنید. در ادامه ی کار از آقای فروشنده بخواهید سبزی کوکو را به دانش آموزان نشان دهد و نام هر یک را بگوید. آن گاه قیمت هر کیلو سبزی را از فروشنده پرسیده و با توجه به میزان مورد نظر از دانش آموزان هر گروه بخواهید با مشورت با هم قیمت آن را حساب کرده و اعلام کنند. در زمان محاسبه راهنمایی های لازم را انجام دهید. به عنوان مثال: اگر ۲ کیلو سبزی لازم است و قیمت هر کیلو ۶۰۰ تومان است باید آنان را به گونه ای راهنمایی کنید که هر گروه متوجه شوند باید ۶۰۰ را در ۲ ضرب کنند. بعد از محاسبه قیمت توسط هر دو گروه عدد بدست آمده توسط هر گروه را بررسی کرده و نکات لازم را متذکر شوید.

بعد از خرید سبزی به یک سوپرمارکت رفته و مواد لازم را طبق فهرست خرید تهیه کنید. از دانش آموزان هر گروه بخواهید قیمت مواد خریداری شده را محاسبه و اعلام نمایند.

چند پیشنهاد:

- اگر ساعت آموزشی این درس در هفته در دو روز متوالی و پشت سر هم در نظر گرفته شده تمیز کردن و ضدعفونی کردن مواد را جلسه بعد انجام دهید.
- در صورت امکان ساعات آموزشی را با هماهنگی دفتر مدرسه در دو ساعت متوالی در یک روز قراردهید.

جلسه ی دوم : در این جلسه باید مواد خریداری شده توسط دانش آموزان هر دو گروه تمیز و جا به جا شود. ابتدا از هر دو گروه بخواهید با هم مشورت کرده و نحوه ی جابجایی مواد را با توجه به ویژگی های آن ها توضیح دهند. توضیحات آنان را کامل و اصلاح نمائید. سپس کارها را بین هر دو گروه تقسیم کرده و از آنان بخواهید با همکاری و مشارکت کل اعضاء وظایف محوله را انجام دهند. شما نیز در این هنگام نقش یک راهنما را دارید که بر کار هر دو گروه نظارت کرده و راهنمایی های لازم را انجام می دهید. بعد از جابه جایی مواد از دانش آموزان هر دو گروه بخواهید با توجه به راهنمایی های شما سبزی ها را پاک ، ضد عفونی و شست و شو

دهند و سپس آن ها را خرد کنند. هم زمان با توضیحات کلامی خود چگونگی انجام کار را به صورت عملی نیز نشان دهید. در حین کار بر کار گروهها نظارت کرده و اشکالات آنان را تذکر داده و اصلاح نمائید. و در صورت لزوم نحوه صحیح انجام کار را مجدداً آموزش دهید. سعی کنید یک یک اعضاء گروه ها در فعالیت ها شرکت نمایند. هم چنین نکات بهداشتی و ایمنی در حین کار را از آن ها بپرسید و در صورت نیاز آموزش دهید. این نکات عبارت اند از :

- هنگام پاک کردن سبزی ها حتماً زیرانداز یا روزنامه پهن کنند.
- هنگام پاک کردن سبزی ها دست خود را به صورت ، چشم و یا دهان خود نمالند.
- بعد از پاک کردن سبزی ها آشغال سبزی ها را جمع کرده و محیط را کاملا" تمیز کنند.
- سبزی ها را بطور صحیح ضدعفونی کرده و شست وشو دهند.
- هنگام خرد کردن سبزی و کار با چاقو دقت لازم را داشته باشند.
- چاقو را به صورت صحیح در دست بگیرند. (دست برتر)
- در زمان خرد کردن سبزی ها دست دیگر را روی سبزی ها بگیرند و چاقو را درست حرکت دهند.

جلسه ی سوم : به دانش آموزان یادآوری کنید که در این جلسه میهمان داریم و باید غذا را آماده ، میز را چیده و غذا را تزئین کنند. بنابراین ابتدا با توجه به تعداد نفرات لیست مواد لازم را روی تابلو نصب کنید. سپس از دانش آموزان بخواهید مواد لازم را با مشارکت هم آماده کنند. در صورت امکان مواد را به دو قسمت تقسیم کرده و از هر گروه بخواهید به صورت جداگانه کار پخت و پز را انجام دهند.

در مرحله ی بعد از دانش آموزان هر دو گروه بخواهید به تصاویر صفحه ۳۶ و ۳۷ با دقت نگاه کنند و با مشورت هم نظر خود را درباره مراحل پخت کوکو سبزی توضیح دهند. سپس در صورت امکان مواد را به دو قسمت تقسیم کرده و از هر گروه بخواهید به صورت جداگانه مراحل آماده کردن کوکو سبزی و پخت آن را انجام دهند. شما نیز بر کار هر دو گروه نظارت کرده و راهنمایی های لازم را برای پخت بهتر غذا ارائه دهید. از این طریق تعداد دانش آموز بیشتری در کار پخت و پز مشارکت فعال دارند، شما نیز بر کار گروه ها ناظر بوده و اشکالات آن ها را متذکر شوید. مواردی که باید در حین کار به آن ها توجه کنید عبارت اند از :

- بکوشید تمامی دانش آموزان را در انجام فعالیت ها شرکت دهید.
- دانش آموزان مراحل انجام کار را گام به گام انجام دهند و بعد از نظارت شما بر هر مرحله و بیان اشکالات کار و یا نکات مثبت کار مرحله بعدی را انجام دهند.
- نکات بهداشتی مانند شست و شوی دست ها را هنگام کار متذکر شوید.
- در حین کار مواردی مانند میزان کافی مواد را توضیح دهید.

- در ارتباط با شکستن تخم مرغ ها به صورت جداگانه در ظرفی و سپس مخلوط کردن آن با کل مواد توضیح دهید.
- به نکات ایمنی در زمان پخت غذا مانند دور گذاشتن دستگیره ها از شعله گاز، تنظیم حرارت مناسب ، جلوگیری از داغی زیاد روغن و ... توجه کنید.

بعد از آماده شدن مواد کوکو سبزی و قرار دادن آن بر روی گاز از دانش آموزان بخواهید شعله حرارت را کم کرده ، ظروف کثیف را جمع کنند و محیط کار را تمیز نمایند. سپس هر دو گروه با مشارکت هم ظروف غذا را با توجه به تعداد نفرات و نوع غذا آماده نمایند. شما نیز در این زمان بر کار آنان نظارت کرده و با پرسش های خود آنان را در انتخاب ظروف یاری نمائید. هم چنین زمان برش زدن و پشت و رو کردن کوکو را متذکر شوید. پس از پخت غذا از دانش آموزان هر دو گروه بخواهید کوکوها را در ظرفی مناسب قرار داده و آن را تزئین کنند.

جلسه ی چهارم: در این جلسه با مشارکت دانش آموزان مراحل کار برای تهیه کوکو سبزی را مرور کنید. پیشنهاد می شود جهت تمرین بیش تر دانش آموزان از کارت های آموزشی که فرایند تهیه ی این غذا را نشان می دهد استفاده کنید تا با خواندن این کارت ها دانش آموزان بتوانند تدریجاً و به طور مستقل به پخت این غذا و یا غذاهای دیگر اقدام کنند. نمونه ی این کارت را در شکل زیر می بینید.

کـــارت راهنـــما

تهیه ی غذای کوکو سبزی

- پاک کردن سبزی
- شستن و ضدعفونی کردن سبزی
- خرد کردن
- ریختن سبزی در ظرف مناسب
- شکستن تخم مرغ در ظرفی جداگانه
- اضافه کردن تخم مرغ به سبزی ها
- اضافه کردن نمک و ...
- مخلوط کردن مواد با هم
- ریختن در ماهی تابه
- داغ کردن روغن

بعد از مرور درس ، متن آن توسط دانش آموزان روخوانی شود و تمرین های صفحه ۳۸ کتاب با نظارت شما توسط دانش آموزان انجام شود.

توصیه های آموزشی :

- طی جلسات آموزشی که با اولیاء دارید از آنان بخواهید پخت برخی از غذاها را در طول هفته با همکاری فرزندشان انجام دهند و گزارشی از نحوه ی انجام کار و نقاط قوت و ضعف آن ها ارائه دهند.
- دفتری با عنوان دفتر آشپزی برای دانش آموزان تهیه گردد. تا آن ها فهرست مواد لازم و طرز تهیه غذاها را در آن بنویسند. هم چنین اولیاء در بخشی از آن گزارش کار فرزندان خود را در رابطه با پخت غذای مربوط در هر هفته بنویسند.
- هر ماه یک نوع از غذاهای عنوان شده در درس در آشپزخانه مدرسه تهیه و آموزش داده شود.
- نحوه صحیح روشن و خاموش کردن اجاق گاز ، استفاده صحیح از چاقو و اشیاء تیز ، نحوه داغ کردن روغن چگونگی ریختن مواد در روغن ، رعایت نکات ایمنی و ... را آموزش دهید.

درس پنجم

تعمیرات آسان

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- در مورد مفهوم تعمیرات آسان با ذکر مثال توضیح دهد.
- تعمیرات آسانی را که در منزل یا مدرسه می توان انجام داد شناسایی کند.
- ابزار و وسایل مربوط به تعمیرات را قبل از شروع کار آماده کند.
- تعمیرات ساده را (مانند تمیز کردن لوله فاضلاب ظرف شویی ، تعویض واشر آب ، روغن کاری لولای در و ...) انجام دهد.
- از ابزار و وسایل به شکل صحیح برای انجام تعمیرات ساده استفاده کند.
- به انجام تعمیرات ساده در منزل، علاقه نشان دهد.
- نکات بهداشتی و ایمنی را به هنگام انجام تعمیرات رعایت کند.
- به جمع کردن وسایل و تمیز کردن محل کار بعد از پایان تعمیرات ، توجه کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم ، ابزار مورد استفاده در تعمیرات آسان مانند واشر و...

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان با نظارت شما وسایلی مانند لولای در و یا چرخ خیاطی را روغن کاری و یا برخی از تعمیرات ساده را انجام دهند.
- از اولیا بخواهید فرزندشان را در تعمیر برخی از وسایل ساده در منزل مشارکت دهند.

درس ششم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

قلک سعید

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با پس‌انداز کردن و فواید آن آشنا شود.
- چگونگی پس انداز کردن مبلغی از پول را شرح دهد.
- فواید پس انداز کردن را شرح دهد.
- موارد استفاده صحیح از پس انداز را بیان کند.
- درباره‌ی شیوه‌های مختلف پس‌انداز کردن بررسی کند.
- با مفهوم قرض، علت قرض گرفتن و نحوه بازپرداخت آن آشنا شود.
- درباره ی مفهوم قرض کردن ، علت قرض گرفتن و بازپرداخت آن توضیح دهد.
- به پس‌انداز کردن، اهمیت دهد.
- مقداری از پول خود را پس انداز کند.
- به فایده پس‌انداز کردن پی ببرد.
- از پس انداز خود به طور صحیح استفاده کند.
- در تأسیس صندوق قرض الحسنه ی مدرسه همکاری کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

قلک و دفترچه پس‌انداز

توصیه‌های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید با آوردن یک قلک به کلاس هر ماهه مقداری از پول خود را پس‌انداز کرده و برای خرج کردن آن تصمیم‌گیری کنند.
- در صورت امکان صندوق قرض الحسنه ای را در مدرسه تأسیس کنید و از دانش آموزان بخواهید تا در صورت تمایل عضو این صندوق شده تا هر ماهه مقداری از پول خود را پس انداز کنند.

درس هفتم

پست

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد:

- با اداره ی پست و خدماتی که ارائه می دهد آشنا شود.
- وظایف و خدمات پست را شرح دهد.
- مراحل پست کردن نامه یا بسته را توضیح دهد.
- با طریقه ی نوشتن آدرس گیرنده ، فرستنده و کدپستی بر روی پاکت و بسته آشنا شود.
- به علت وزن کردن بسته های پستی پی ببرد.
- یک نامه و یا یک بسته را پست کند.
- به لزوم نگهداری قبض پستی توجه نشان دهد.
- از قبض پستی نگهداری کند.
- قیمت هزینه های پستی را با توجه به وزن و مسافت با هم مقایسه کند.
- در پست کردن نامه یا بسته‌های آموزشی، با خانواده خود همکاری کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب ، پاکت نامه ، بازدید از اداره ی پست

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید یک نامه یا یک بسته را به آدرس مدرسه پست کنند.
- دانش‌آموزان درباره‌ی یکی از خدماتی که توسط اداره‌ی پست انجام می‌شود گزارشی تهیه و به کلاس ارائه دهند.
- در صورت امکان دانش‌آموزان را به اداره پست برده تا از نزدیک با مراحل ارسال یک بسته آشنا شوند.

درس هشتم

شربت نذری

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم نذر آشنا شود.
- دلایل نذر کردن را توضیح دهد.
- در مورد روز عاشورا توضیح دهد.
- مراسم عزاداری روز عاشورا را شرح دهد.
- نحوه پذیرایی از عزاداران را در هئیت ها و مراسم مذهبی بیان کند.
- در مراسم مذهبی، ضمن رعایت اصول بهداشتی، پذیرایی صحیح را انجام دهد.
- در مراسم مذهبی مختلف، به خصوص مراسم عزاداری امام حسین (ع) شرکت فعال داشته باشد.
- به شرکت در انواع مراسم مذهبی به خصوص مراسم عزاداری امام حسین (ع) علاقه نشان دهد.
- در مورد اهمیت شرکت در نماز جماعت به خصوص شرکت در نماز روز عاشورا توضیح دهد.
- به اجر و ثواب اخروی شرکت در مراسم مذهبی و شرکت در نماز جماعت پی ببرد.
- در مراسم مذهبی رفتار مناسب و شایسته داشته باشد.
- گزارشی از مراسم مذهبی محله خود و نوع فعالیتش در آن تهیه کند.
- برخی از مراسم مذهبی را نام برده و درباره ی آن توضیح مختصری بنویسد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم، شربت، سینی و لیوان یک بار مصرف

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان خاطره خود را از مراسم نذری خانواده، دوستان یا همسایگان نوشته و به کلاس ارائه دهند.
- دانش آموزان درباره ی مراسم مذهبی محله اشان و نوع فعالیتشان در آن گفت و گو کنند.

درس نهم

وظایف کارکنان مدرسه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- اسامی کارکنان مدرسه و عناوین شغلی آنها را بیان کند.
- وظایف هر یک از کارکنان مدرسه را شرح دهد.
- در دانستن وظایف کارکنان مدرسه بکوشد.
- در شناخت مسئول مربوط برای رسیدگی ، رفع نیاز و مشکلات خود توانایی کسب کند.
- به بررسی مشکل خود توسط مسئول مربوط اهمیت دهد.
- مشکلات خود را با مشاور مدرسه مطرح کند.
- برای کارکنان مدرسه ، احترام قائل شود.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید تا وظایف کارکنان مدرسه را بنویسند و به کلاس ارائه دهند.
- دانش‌آموزان درباره‌ی پیامدهای ناشی از عدم انجام وظایف کارکنان مدرسه توضیح دهند.

درس دهم

وظایف دانش‌آموزان در مدرسه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- در مورد علل موفق بودن یک مدرسه ی نمونه توضیح دهد.
- با وظایف یک دانش آموز خوب در برابر خود و دیگران آشنا شود.
- وظایفی را که دانش‌آموزان در برابر خود دارند، فهرست کند.
- وظایفی را که دانش‌آموزان در برابر دیگران دارند، فهرست کند.
- رفتارهای مناسب در مدرسه را فهرست کند.
- رفتارهای نامناسب در مدرسه را بیان کند.
- در مقابل وظایف خود در مدرسه، احساس مسئولیت کند.
- اموال مدرسه را نام ببرد.
- نحوه ی حفظ و نگهداری از اموال مدرسه را توضیح دهد.
- در مورد عواقب آسیب رساندن به اموال مدرسه توضیح دهد.
- مراقبت از اموال مدرسه را جزء وظایف خود بداند و به آن عمل کند.
- طی یک گزارش وظایف هر یک از کارکنان مدرسه را ارائه دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب و اموال مدرسه

توصیه های آموزشی :

- برچسب برخی از اموال مدرسه مانند وسایل کمک آموزشی، میز و نیمکت را به دانش‌آموزان نشان دهید تا درک درست‌تری از موضوع داشته باشند.
- دانش‌آموزان گزارشی از نحوه‌ی حفظ، نگهداری و عواقب آسیب رساندن به اموال مدرسه را ارائه دهند.
- از دانش‌آموزان بخواهید رفتارهای خود را مورد بررسی قرار دهند سپس آن‌هایی را که نیاز به اصلاح دارند مشخص نمایند.

درس یازدهم

مشاور مدرسه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با وظایف مشاور آشنا شود.
- به اهمیت وجود مشاور در مدرسه پی ببرد.
- به خدمات مشاوره‌ای در مدرسه توجه کند.
- در هنگام بروز مشکل از مشاور کمک بخواهد.
- راهنمایی و مشاوره را در زندگی به کار گیرد.
- به اهمیت مشورت و تفکر برای هر تصمیم‌گیری پی ببرد.
- چند نمونه از خطرات موجود در خارج از منزل را توضیح دهد.
- فهرستی از افرادی که می‌توان با آنها مشورت کرد، تهیه کند.
- در رابطه با پیشنهاداتی که خارج از منزل یا مدرسه به او می‌شود با افراد ذی‌صلاح مشورت کند.
- برای رفع مشکلات خانوادگی، درسی و شغلی به امر مشاوره توجه کند.
- به خطرات بیرون رفتن بدون اجازه والدین اهمیت دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم و وسایل نمایش

توصیه‌های آموزشی :

- با دعوت از مشاور مدرسه دانش‌آموزان را با وظایف ایشان آشنا کنید.
- با مشارکت دانش‌آموزان نمایشی را ترتیب دهید تا آنها از طریق ایفای نقش با چگونگی حل یک مشکل یا تصمیم‌گیری در مورد موضوعی آشنا شوند.
- راجع به یکی از تجارب یا خاطرات خود در خصوص مراجعه به یک مشاور و یا افراد آگاه گزارشی به کلاس ارائه دهند.
- والدین را نسبت به امر مشاوره در حل مشکلاتشان در رابطه با فرزند خود ترغیب کنید.

رعایت نکات ایمنی در کارگاه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- مفهوم نکات ایمنی را بداند.
- مفهوم نکات ایمنی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- درباره رعایت نکات ایمنی مربوط به کارگاه مدرسه‌ی خود بررسی کند.
- نقش مربی بهداشت و سایر افراد را در هنگام بروز حادثه توضیح دهد.
- رفتار مناسب را در هنگام بروز حادثه توضیح دهد.
- در هنگام بروز حادثه، عکس العمل مناسب از خود نشان دهد.
- در مورد چگونگی رعایت نکات ایمنی در کارگاه ، اطلاعات جمع آوری کند.
- با شماره تلفن‌های ضروری، نام مراکز و موارد استفاده هر یک آشنا شود.
- با نحوه ی پانسمان یک زخم سطحی آشنا شود و آن را به شکل عملی نشان دهد.
- به لزوم رعایت نکات ایمنی در کارگاه پی ببرد.
- نکات ایمنی را در کارگاه مدرسه رعایت کند.
- در مورد رعایت نکات ایمنی مربوط به آشپزخانه مدرسه خود بررسی کند و در مواردی که نیاز به اصلاح دارد مراحل پیشنهادی خود را ارائه دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب ، بازدید از کارگاه مدرسه و آشپزخانه ، وسایل نمایش و تلفن

توصیه‌های آموزشی :

- در مورد نکات ایمنی منزل خود بررسی نمایند و با کمک گرفتن از افراد خانواده، پیرامون آن بحث و گفت-وگو و نتایج را به کلاس ارائه دهند.

درس سیزدهم

جشن دهه‌ی فجر

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- زمان شروع و پایان دهه‌ی فجر را بیان کند.
- مناسبت شروع دهه ی فجر و پایان آن را توضیح دهد.
- مفهوم گروه و کارهای گروهی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- در مورد وظایف سر گروه توضیح دهد.
- به عضویت در گروه علاقه نشان دهد.
- به تشکیل گروه و داشتن سرگروه برای برگزاری بهتر برنامه‌ها اهمیت دهد.
- با توجه به توانایی هایش مسئولیت های محول شده را بپذیرد.
- در انجام مسئولیت‌هایی که به او محول شده است به درستی عمل کند.
- در برگزاری بهتر جشن ، با همکلاشی هایش همکاری کند.
- برنامه های خاص این دهه را با کمک مربی و سایر همکلاسی هایش مشخص کند.
- نسبت به برگزاری بهتر جشن‌ها، احساس مسئولیت کند.
- در برنامه‌های دهه‌ی فجر شرکت فعال داشته باشد.
- علت موفقیت گروه را در برگزاری یک جشن توضیح دهد.
- برای تهیه ی روزنامه دیواری عضو گروه شود.

مواد و وسایل مورد نیاز :

نوار سرودهای دهه‌ی فجر، تصاویرکتاب، تقویم، مقوا، ماژیک، نوارهای تزئینی، کاغذهای رنگی، تصاویر مرتبط و شابلون

توصیه های آموزشی :

- فیلم‌هایی را از ایام دهه‌ی فجر برای دانش‌آموزان نمایش دهید.
- در صورت امکان این درس را در ایام دهه‌ی فجر تدریس کنید.
- دانش‌آموزان از روی تقویم مناسبت‌های ایام دهه‌ی فجر را بنویسند.
- دانش‌آموزان با مشارکت همدیگر برای ایام دهه‌ی فجر یک روزنامه دیواری تهیه کنند.

درس چهاردهم

شبکه‌ی پیام

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- چند وسیله‌ی ارتباط جمعی را نام ببرد.
- با نحوه ی کار با شبکه‌ی پیام آشنا شود.
- کاربرد شبکه پیام را توضیح دهد.
- طرز کار شبکه پیام را شرح دهد.
- با دادن یک موضوع، اطلاعات مربوط به آن را از شبکه‌ی پیام پیدا کند و به کلاس ارائه دهد.
- نام دیگر شبکه پیام را بیان کند.
- به تأثیر وسایل ارتباط جمعی در تسریع خبر رسانی پی ببرد.
- به کار با شبکه‌ی پیام و دریافت اطلاعات گوناگون از آن علاقه‌مند شود.
- زمان برگزاری برخی مسابقات از جمله مسابقات کشتی جام جهان پهلوان تختی را بداند.
- به کمک شبکه پیام اطلاعات مربوط به ساعات شرعی ، وضع آب و هوای شهر خود و ... را یادداشت کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب و تلویزیون

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان به کمک شبکه‌ی پیام یا رسانه های دیگر برخی اطلاعات را از نظر ساعات شرعی، وضع آب و هـوا و... را یادداشت کنند.

درس پانزدهم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

رفتارهای مناسب در مکان‌های عمومی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- به مفهوم اماکن عمومی پی برده و چند مثال بزند.
- مفهوم اموال عمومی را با ذکر مثال شرح دهد.
- رفتارهای مناسب و نامناسب در یک مکان عمومی را بیان کند.
- رفتارهای مناسب و نامناسب در یک مسابقه فوتبال را فهرست کند.
- در رابطه با رفتارهایی که باعث حفظ اماکن و اموال عمومی می شود نظر دهد.
- نسبت به حفظ و نگه داری اموال و اماکن عمومی احساس مسئولیت کند.
- در حفظ و نگهداری اموال و اماکن عمومی، کوشا باشد.
- فهرستی از رفتارهایی که به اقتصاد کشور ضرر می‌رساند، تهیه کند.
- نسبت به رفتارهایی که به اقتصاد کشور ضرر می رساند توجه کند.
- در مورد رفتارهای مناسب و نامناسب اجتماعی خود ، در قبال اماکن و اموال عمومی قضاوت کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب و تصویر مکان‌های عمومی

توصیه های آموزشی :

- با بازدید از یک مکان عمومیٰ و یا محیط مدرسه ضمن تفهیم مفهوم اموال عمومی دانش‌آموزان را با آسیب-هایی که در نتیجه رفتارهای نامناسب افراد به این اموال وارد شده است آشنا کنید.
- از دانش‌آموزان بخواهید فهرستی از رفتارهای مناسب را که برای نگه داری اموال عمومی باید رعایت کنند تهیه و به دیوار کلاس نصب نمایند.
- از دانش‌آموزان بخواهید در طی یک هفته رفتارهای مناسب و نامناسب احتمالی خود را یادداشت و به کلاس ارائه دهند. سپس رفتارهای نامناسبی را که به اقتصاد کشور ضرر می‌رساند مشخص کنند.

موضوع : رفتارهای مناسب در مکان‌های عمومی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

هدف کلی : آشنا کردن دانش‌آموزان با رفتارهای مناسب در مکان‌های عمومی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس دانش‌آموزان به هدف‌های زیر برسند و بتوانند :

- حداقل ۴ مورد از مکان‌های عمومی را نام ببرند.
- در یک جمله اموال عمومی را تعریف کنند.
- حداقل ۴ مورد از رفتارهای مناسب در مکان‌های عمومی را بیان کنند.
- حداقل ۴ مورد از رفتارهای نامناسب در مکان‌های عمومی را بیان کنند.
- با دیدن تصاویر (رفتار مناسب و نامناسب) رفتارها را مقایسه کنند و بگویند چه رفتاری مناسب و چه رفتاری نامناسب است.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده رفتارهای مناسب انجام دهند.
- رفتارهای مناسب و نامناسب را در هر مکان فهرست کنند.
- دو مورد از رفتارهایی را که منجر به حفظ محیط زندگی (محیط زیست) می‌شود نام ببرند.
- با ایجاد یک موقعیت طبیعی کارهایی را که منجر به حفظ محیط زندگی (محیط زیست) می‌شود انجام دهند.
- زیان‌های ناشی از عدم توجه به حفظ اموال عمومی بیان کنند.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده به محیط زندگی (محیط زیست) آسیب نرسانند.
- با توجه به مطالب کتاب رفتارهایی را که به اقتصاد کشور ضرر می‌رساند به طور ساده بیان کنند.
- چگونگی تشویق مناسب را در محیط ورزشگاه بیان کنند.
- در محیط مدرسه هنگام مسابقه هیجانات خود را به طور مناسب بروز دهند.
- یک مورد از رعایت حقوق دیگران را بیان کنند.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده حقوق دیگران را رعایت کنند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

کتاب، وایت برد، ماژیک در دو رنگ ، طلق ، اورهد ، ویدئو پروژکتور، تصاویری از پارک، شهربازی، سینما، ورزشگاه، کوه، جنگل، اتوبوس (این تصاویر را می‌توانید از کتاب مهارت های اجتماعی – اقتصادی تهیه کنید. کتاب مهارت‌های اجتماعی- اقتصادی پایه دوم: صفحات ۲۸، ۹۱، ۹۳، ۹۴ و ۱۱۹ و پایه سوم صفحات ۴۸، ۵۲، ۵۴، ۶۰، ۸۶ و ۸۷ سپس این تصاویر را به سه دسته تقسیم کنید : ۱- تصاویری که مکان‌های عمومی را نشان می-دهند. ۲- تصاویری که اموال و وسایل عمومی را نشان می‌دهند ۳- تصاویری که رفتارهای مناسب و نامناسب را نشان می‌دهند. (بهتر است از این تصاویر پرینت رنگی در اندازه A_4 گرفته شود).

روش‌های پیشنهادی یاد دهی - یادگیری:

پرسش و پاسخ، بحث گروهی، توضیحی ـ مشارکتی، نمایشی، ایفای نقش

رفتار ورودی :

برای شروع درس جدید شما باید آن چه را که یاد گیرنده قبلاً آموخته و برای یادگیری مطالب تازه پیش نیاز محسوب می‌شود را مورد بررسی قرار دهید. به این منظور سؤالاتی در زمینه ی رفتار در مدرسه، نحوه ی بروز احساسات و کنترل احساسات طرح کرده و از طریق پرسش و پاسخ در کلاس مطرح نمایید. مانند :

- شما در صف و هنگام ورود به کلاس چه رفتاری دارید؟
- شما برای صحبت کردن در کلاس چگونه عمل می کنید؟
- آیا تا به حال در محیط مدرسه از دوستان خود ناراحت شده‌اید؟
- چگونه ناراحتی خود را بروز می‌دهی؟
- آیا با دوست خود برخورد می کنی ؟
- آیا به وسایل مدرسه آسیب می رسانی ؟
- آیا محیط را ترک می کنی؟ و ....
- آیا تا به حال به مکان‌های عمومی رفته‌اید؟
- آیا می‌دانید چه رفتارهایی در این مکان‌ها مناسب و چه رفتارهایی نامناسب است؟

از طریق این پرسش‌ها در واقع دانسته های دانش‌آموزان را در رابطه با درس جدید ارزیابی و مورد بررسی قرار دهید. معمولاً دانش‌آموزان تا سؤال چهارم که مربوط به درس‌های قبل است را می‌توانند پاسخ دهند. اما از

سوال پنج به بعد مربوط به درس جدید است که معمولاً نمی‌توانند پاسخ دهند و این نقطه شروع درس جدید است. شما باید این مفاهیم را در محتوای درس جدید جای داده و آموزش دهید.

در صورتی که دانش آموزی در باره سوالات فوق به رفتارهای نامناسبی اشاره کرد ، توضیحات لازم را به او داده و نحوه رعایت آنها را متذکر شوید و این امر را مورد پیگیری قرار دهید.

آمادگی و ایجاد انگیزه :

در این مرحله ابتدا با خوشرویی با دانش‌آموزان ارتباط برقرار کرده و وضعیت روحی و روانی یک یک آن ها را مورد بررسی قرار دهید، تا مطمئن شوید تمامی دانش‌آموزان آمادگی لازم را جهت فراگیری درس جدید دارند. سپس دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کرده و گروه‌ها را نام‌گذاری کنید. (مثلاً گروه تلاش و همکاری) و برای هر گروه با توجه به شناختی که نسبت به دانش‌آموزان دارید سرگروهی انتخاب کنید (سر گروه ها باید قدرت انتقال مطالب را داشته باشند) شما باید تا آخر فرایند تدریس این دو گروه را با همین نام‌ها مخاطب قرار دهید. بعد از انتخاب گروه‌ها از دانش‌آموزان در رابطه با مواردی که در هنگام بحث گروهی و فعالیت گروهی باید رعایت کنند ، سوال کنید و با کمک آنها مواردی مانند: به نوبت صحبت کردن ، گوش دادن به صحبت‌های دیگران، اظهار نظر کردن و ...را روی تابلو بنویسید. برای ایجاد انگیزه می‌توانید یکی از موارد زیر را با توجه به امکانات موجود در مدرسه انتخاب کنید.

۱- تدارک یک مسابقه در حیاط مدرسه (مسابقه‌ای که کوتاه باشد) و تشویق دانش‌آموزان به طرفداری از تیم خود و تشویق آنان به طور صحیح
۲- بردن دانش‌آموزان به یک مکان عمومی مانند پارک و بررسی رفتار آنان در این مکان (رفتارهای مناسب و نامناسب)
۳- نمایش تصاویر: نمایش تصاویری که در تدریس از طریق ویدئو پروژکتور صورت می‌گیرد نیز می‌تواند در دانش‌آموزان ایجاد انگیزه نماید.

ارائه درس جدید :

در این مرحله باید اولین سری تصاویر را از طریق ویدئو پروژکتور نمایش دهید. (در صورتی که در مدرسه دستگاه ویدئو پروژکتور موجود نبود تصاویری را که به صورت پرینت رنگی تهیه کرده اید، نمایش دهید) قبل از

نمایش تصاویرتوسط دستگاه ابتدا توجه دانش‌آموزان را به تصاویر جلب کرده و از آنان بخواهید تا با دقت به تصاویر توجه کنند و در پایان هر دو گروه با مشورت اعضای خود نظرات خود را توسط سرگروه بیان کنند.

پس از نمایش تصاویر از دانش‌آموزان بپرسید:

- این تصاویر چه مکان هایی را نشان می دهد؟
- آیا تا به حال به این مکان ها رفته اید؟

به گروه‌ها فرصت بحث و تبادل نظر دهید و بعد از سرگروه‌ها بخواهید که هر کدام به نوبت نظرات گروه خود را ارائه دهند. سپس از دانش‌آموزان بپرسید:

- آیا می‌دانید به همه این مکان‌ها چه می گویند؟

در اینجا سعی کنید جواب را از خود دانش‌آموز بگیرید. اما اگر دانش‌آموزان نتوانستند پاسخ صحیح را ارائه دهند شما عنوان مکان‌های عمومی را بیان کرده و درشت آن را روی تابلو بنویسید. سپس به دانش‌آموزان بگویید بله بچه‌ها درس امروز ما درباره ی مکان‌های عمومی و رفتارهای مناسب در این مکان‌ها است. حالا خوب فکر کنید و بگویید:

- مکان عمومی به چه جایی می گویند؟

در این مرحله اعضای هر گروه باید با مشورت یکدیگر نظرات خود را فهرست کرده و توسط سر گروه روی تابلو بنویسند. ممکن است پاسخ‌ها به این صورت باشد.

- مکان عمومی جایی است که دانش‌آموزان به آن جا می‌روند.
- جایی است که همه مردم به آن جا رفت و آمد می کنند.
- جایی است که مال همه مردم است و همه به آنجا رفت و آمد می کنند و از آن جا استفاده می کنند.

پاسخ‌های دانش‌آموزان را با صدای بلند بخوانید و پاسخ غلط را با مشارکت دانش‌آموزان پاک و پاسخ‌های صحیح را مشخص کنید تا به همراه دانش آموزان به پاسخ واحد و صحیح دست یابید. پاسخ را با همکاری دانش-آموزان روی تابلو بنویسید. بعد از مشخص نمودن مفهوم مکان عمومی از دانش‌آموزان هر دو گروه بپرسید:

- آیا مکان عمومی دیگری را به جز مکان‌هایی که در تصاویر دیده‌اند می‌شناسند؟ تا از این طریق نام مکان‌های عمومی دیگری که در تصاویر نمایش داده نشده عنوان گردد.

در مرحله بعد سری دوم تصاویر را که وسایل و اموال عمومی را نشان می‌دهد نمایش دهید و از دانش‌آموزان سئوال کنید:

- بچه‌ها این وسایلی که دیدید در کجا به کار برده می شود؟
- آیا می‌دانید به این وسایل که در مکان‌های عمومی استفاده می‌شود چه می گویند؟

- از این وسایل باید چگونه استفاده کرد؟
- وظیفه ما در رابطه با حفظ و نگهداری این وسایل چیست؟

با طرح این سؤالات از هر گروه بخواهید پاسخ‌های خود را فهرست کرده و توسط سر گروه آن را عنوان کنند و روی تابلو بنویسند. سپس نظرات را با همکاری دانش‌آموزان بررسی کرده و لفظ اموال عمومی را در رابطه با این وسایل عنوان کرده و نحوه حفظ و نگهداری آن‌ها را نیز از پاسخ‌های دانش‌آموزان استخراج و با مشارکت آنان روی تابلو بنویسید.

در مرحله سوم از تدریس ،گروه سوم تصاویر را که رفتارهای مناسب و نامناسب را در این مکان‌ها نشان می‌دهد به صورت موردی نمایش دهید. قبل از نمایش از دانش آموزان بخواهید با دقت به تصاویرنگاه کنند و مواردی را که در هر تصویر می‌بینند با مشورت اعضای گروه خود فهرست کرده و توسط سرگروه ارائه دهند. باید در نظر داشته باشید با نشان دادن هر تصویر نظرات را از دانش‌آموزان بگیرید و در صورتی که نیاز به اصلاح داشت آن را تصحیح کرده و سپس تصویر بعدی را نمایش دهید. در هنگام نمایش تصاویر، پاسخ‌ها را به گونه‌ای هدایت نمایید که دانش‌آموزان به موارد احترام به حقوق دیگران به عنوان رفتاری مناسب و بی‌احترامی به حقوق دیگران به عنوان رفتاری نامناسب در تصاویر دست یابند مثلا: خرید بلیط را به عنوان رعایت حقوق دیگران و بی‌احترامی به ورزشکاران را بی‌احترامی به حقوق دیگران بیان کنند. در طی مراحل بالا باید سعی کنید تا با طراحی سؤالات مناسب و هم چنین نمایش تصاویر ، تمامی موارد مطرح شده در کتاب را مورد بحث و گفت و گو گذاشته و با ایجاد زمینه‌های بحث گروهی، فعالیت و مشارکت دانش‌آموزان را در جریان تدریس ایجاد کنید.

جمع‌بندی و نتیجه گیری :

برای جمع بندی می‌توانید مفاهیم کلیدی و اصلی درس را روی طلق بنویسید و توسط اورهد نمایش دهید. این موارد عبارت اند از: تعریف کاربردی مکان‌های عمومی و اموال عمومی که در طی تدریس با دانش‌آموزان به آن رسیدید ، لیست رفتارهای مناسب مانند : خرید بلیط به نوبت ، نشستن در جای خود و تشویق مناسب ، رعایت و احترام به حقوق دیگران، تمیز نگاه داشتن محیط ورزشگاه ، حفظ محیط زیست، آسیب نرساندن به وسایل ورزشگاه و اتوبوس‌ها (حفظ اموال عمومی) ، رفتار نامناسب مانند: پرتاب کاغذ و ریختن آشغال داخل ورزشگاه ، آلوده کردن محیط زیست، بی‌احترامی به ورزشکاران ، عدم رعایت حقوق دیگران، صدمه زدن به اموال عمومی و ضرر رساندن به اقتصاد کشور. (در صورت عدم وجود دستگاه اورهد می‌توانید این موارد را روی مقوا نوشته و روی تابلو بچسبانید.)

هم چنین برای جمع بندی درس مفاهیم کلیدی بالا را به صورت پرسش از دانش‌آموزان بپرسید و پس از دریافت پاسخ از آن ها جواب را نمایش دهید. شما می‌توانید با این روش (پرسش و پاسخ) درس را مرور و جمع

بندی کرده و به نتیجه گیری مورد نظر در اهداف درس دست یابید. این نتیجه‌گیری همراه کل کلاس بوده و دانش‌آموزان در این فرآیند فعال هستند.

پس از جمع بندی ، از دانش‌آموزان بخواهید متن کتاب را روخوانی کنند و در حین خواندن مجدداً روی مطالب کلیدی درس تأکید کنید.

ارزش یابی تکوینی :

همانطور که مشاهده کردید در هر مرحله از تدریس پرسش‌ها و پاسخ‌هایی صورت گرفت تا زمینه ارزش یابی دانش‌آموزان در جریان تدریس فراهم گردد و از این طریق نقاط ضعف دانش‌آموزان به حداقل رسیده و برطرف شود.

ارزش یابی پایانی :

- در این مرحله موضوعی به هر گروه داده و از آن‌ها بخواهید تا رفتارهای مناسب و نامناسب را براساس موضوع ارائه شده فهرست کنند. (مثلاً گروه تلاش سینما و گروه همکاری ورزشگاه) پس از آن که گروه ها فهرست رفتارهای خود را ارائه دادند به تعداد رفتارهای فهرست شده امتیاز دهید و براساس این امتیازات گروه‌ها را تشویق کنید.
- فهرستی از رفتارهای مختلف را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده و از آن‌ها بخواهید مناسب و نامناسب بودن آن‌ها را مشخص کنند.
- تعریف مکان‌ها و اموال عمومی را در یک جمله از تمامی دانش‌آموزان بخواهید.
- رفتارهای دانش‌آموزان را در محیط‌های قابل مشاهده بررسی کنید. برای این کار می‌توانید با توجه به مکانی که دانش‌آموزان در آن قرار گرفته‌اند چک لیستی براساس درجه بندی رفتار تهیه کرده و به دانش‌آموزان امتیاز دهید.

فعالیت های تکمیلی:

این بخش برای تثبیت یادگیری مفاهیم ارائه شده در درس است که می‌تواند در جلسه‌ی بعد و یا در صورت امکان در همان جلسه تدریس صورت گیرد.

فعالیت تکمیلی (خارج کلاس) :

در این بخش بازدیدی را از یک مکان عمومی تدارک ببینید. قبل از بازدید به همراه دانش‌آموزان رفتارهای مناسب و نامناسب را در این مکان بررسی کنید. سپس از آنان بخواهید در این مکان به رفتار خود توجه داشته باشند. در بازگشت چک لیستی از ارزیابی رفتارهای مناسب در مکان مورد نظر را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده و از آنان بخواهید با بررسی رفتار خود سوال های مربوطه را علامت بزنند. به طور مثال:

در پارک آشغال‌ها را داخل سطل انداختم. بلی ☐ خیر ☐

فعالیت تکمیلی (داخل کلاس) :

در این بخش می‌توانید به هر گروه موضوعی داده و از دانش‌آموزان هر گروه بخواهید رفتارهای مناسب و نامناسب را با توجه به موضوع مشخص کرده و به صورت نمایش بازی کنند. در این بخش به فعالیت‌های هر گروه امتیاز داده و براساس امتیاز گروه ها را تشویق کنید.

تعیین تکلیف :

دو موضوع متفاوت را در کلاس مطرح کرده و از دانش‌آموزان بخواهید تا با مراجعه به محیط زندگی خود در مورد این موضوعات گزارشی تهیه کرده و در کلاس ارائه دهند. این موضوعات را با مثال‌های عینی برای دانش‌آموزان توضیح دهید.

توصیه‌های آموزشی :

- در صورت امکان فیلم‌هایی در رابطه با مسابقات فوتبال، والیبال و... تهیه کرده و در کلاس نمایش دهید.
- در زمان اردوهای تفریحی مانند رفتن به سینما، تئاتر، پارک و... قبل از رفتن به این مکان‌ها رفتارهای مناسب توضیح داده و یک چک لیست رفتاری در رابطه با محیط مورد نظر تهیه کرده و به دانش‌آموزان بدهید. و از آنان بخواهید آن را مطالعه کرده و در زمان بازگشت آن را علامت بزنند. (روش کنترل خود)
- در هنگام اردوهای تفریحی رفتار دانش‌آموزان را مشاهده کرده و رفتارهای مناسب و نامناسب آنان را یادداشت و در کلاس در مورد آن با دانش‌آموزان صحبت کنید. بدون آن که به نام دانش‌آموز مورد نظر اشاره ای داشته باشید.

درس شانزدهم

کار در کارخانه

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- نام چند کارخانه را بیان کند.
- وظایف مهم یک کارگر را در کارخانه توضیح دهد.
- وظایف مسئول هر بخش کارخانه را توضیح دهد.
- پس از بازدید از یک کارخانه، نتایج بازدید را به صورت یک گزارش مختصر بنویسد به گونه‌ای که در آن وظایف کارگران و مسئولان ذکر شده باشد.
- مراحل تولید رب گوجه فرنگی را بیان کند.
- نسبت به داشتن یک شغل در آینده علاقه‌مند شود.

مواد و وسایل مورد نیاز:

تصاویر کتاب ، فیلم ، بازدید از یک کارخانه

توصیه های آموزشی :

- دانش‌آموزان طی گفت و گو با افراد خانواده و یا دوستان آگاه خود چند کارخانه را به همراه محصولات آن به کلاس معرفی کنند.
- از دانش آموزان بخواهید با فردی ازاعضای خانواده و یا دوستانی که در کارخانه کار می کنند گفت و گو کرده وگزارشی از نوع وظایف ایشان به کلاس ارائه دهند.

درس هفدهم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

منطقه گرم و خشک

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با دیدن رنگ زرد منطقه گرم و خشک کشور را روی نقشه نشان دهد.
- خصوصیات آب و هوایی این منطقه را شرح دهد.
- به علت کندن چاه توسط کشاورزان برای آبیاری پی ببرد.
- علت رشد نکردن برخی گیاهان را در این منطقه بررسی کند.
- درباره ی طرز ساخت خانه های این منطقه توضیح دهد.
- محصولات کشاورزی ناحیه گرم و خشک را نام ببرد.
- حداقل دو مورد از مشاغل مردم در ناحیه گرم و خشک را بیان کند.
- مفهوم معدن و نحوه‌ی استفاده از معادن را توضیح دهد.
- به دانستن نام فلزات و سنگ های موجود در معدن علاقه نشان دهد.
- در مورد نام اجسامی که مواد اولیه ی آن ها از معدن به دست می آید بررسی کند.
- روی نقشه منطقه گرم و خشک را با رنگ زرد رنگ آمیزی کند.
- در نشان دادن منطقه‌ی گرم و خشک بر روی نقشه مهارت داشته باشد.
- اطلاعاتی راجع به آب و هوا، گیاهان، خانه‌ها و شغل مردمان منطقه گرم و خشک ارائه کند.
- به مسافرت به منطقه گرم و خشک به همراه خانواده علاقه مند شود.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، نقشه‌ی جغرافیایی، فیلم ، تصاویر و وسایل مرتبط با درس

توصیه های آموزشی :

- استان هایی را که کاملاً در منطقه ی گرم و خشک هستند شناسایی کنند و نام آن ها را در کلاس بگویند.
- منطقه آب و هوایی استان خود را (در صورت عدم مشابهت) با منطقه گرم و خشک مقایسه کنند.

درس هجدهم

منطقه‌ی کوهستانی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد:

- منطقه کوهستانی را با توجه به راهنمای نقشه و رنگ آن بر روی نقشه نشان دهد.
- علت انتخاب رنگ قهوه ای را برای منطقه کوهستانی توضیح دهد.
- علت سرد بودن هوای منطقه کوهستانی را توضیح دهد.
- نوع خانه ها و محل ساخت آن ها را در منطقه کوهستانی شرح دهد.
- شغل رایج در منطقه کوهستانی را بیان کند.
- علت رواج این شغل ها را در منطقه کوهستانی توضیح دهد.
- به زحمات کشاورزان منطقه کوهستانی در تولید محصولات پی ببرد.
- محصولات کشاورزی ناحیه کوهستانی را نام ببرد.
- نسبت به مسافرت به منطقه کوهستانی همراه با خانواده علاقه‌مند شود.
- در مورد زندگی ایلی (عشایر) توضیح دهد.
- درباره علت زندگی مردم ایل در چادر توضیح دهد.
- علت کوچ عشایر را توضیح دهد.
- تفاوت مدرسه عشایر و مدارس شهر را بیان کند.
- روی نقشه منطقه کوهستانی را با رنگ قهوه ای رنگ آمیزی کند.
- محصولات کشاورزی منطقه گرم و خشک و کوهستانی را از یکدیگر تشخیص دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، نقشه‌ی جغرافیایی ، فیلم ، تصاویر و وسایل مرتبط با درس

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید تا در صورت داشتن تجربه‌ی سفر به یک منطقه‌ی کوهستانی، خاطره‌ی خود را بازگو نمایند.
- استان هایی را که کاملاً در منطقه کوهستانی قرار گرفته اند شناسایی کنند و نام آن ها را به کلاس اعلام نمایند.
- منطقه آب و هوایی محل زندگی خود را (در صورت عدم مشابهت) با منطقه کوهستانی مقایسه کنند.

درس نوزدهم

منطقه‌ی معتدل و مرطوب شمال

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- منطقه معتدل و مرطوب شمال را با توجه به راهنمای نقشه و رنگ آن مشخص کند.
- علت انتخاب نماد (رنگ) منطقه معتدل و مرطوب شمال را توضیح دهد.
- با نام دریای مازندران که در کنار منطقه معتدل و مرطوب شمال قرار دارد آشنا شود.
- علت حاصل خیز بودن زمین ها و وجود جنگل را در این منطقه شرح دهد.
- علت شیب دار بودن سقف خانه های شمال را بیان کند.
- برای نشان دادن شیب خانه های شمال مدل بسازد.
- مشاغل مردم در ناحیه معتدل و مرطوب را نام ببرد.
- با چگونگی ساخت صنایع دستی این منطقه آشنا شود.
- صنایع دستی ناحیه معتدل و مرطوب شمال را نام ببرد.
- نسبت به استفاده از صنایع دستی، علاقه‌مندی نشان دهد.
- مراحل تهیه چای را گزارش کند.
- علت روی آوردن مردم منطقه معتدل و مرطوب شمال را به شغل ماهیگیری بررسی کند.
- نام محصولات کشاورزی منطقه را نام ببرد.
- مراحل تهیه چای را بیان کند.
- روی نقشه منطقه معتدل و مرطوب شمال را با رنگ سبز رنگ آمیزی کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، نقشه‌ی جغرافیایی، فیلم ، ۲ تکه چوب مسطح، چسب و لیوان آب و نمونه‌هایی از صنایع دستی شمال

توصیه های آموزشی :

- میزان اهمیت صنایع دستی را در اقتصاد خانواده‌های منطقه بررسی کنند.
- با مشاهده‌ی فیلم، دیدن تصاویر و یا گفت و گو با افراد آگاه مراحل تهیه برنج را بنویسند و به کلاس ارائه دهند.
- دانش آموزان با مشاهده ی تصاویری از محصولات مناطق مختلف آب و هوایی ، محصولات هر منطقه را مشخص نمایند.
- منطقه آب و هوایی محل زندگی خود را (در صورت عدم مشابهت) با منطقه معتدل و مرطوب شمال مقایسه کنند.

درس بیستم

ایران اسلامی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با انقلاب اسلامی و اهداف آن آشنا شود.
- هدف از انقلاب اسلامی را بیان کند.
- شعارهای انقلاب را بیان کند.
- نقش شهدا را در پیروزی انقلاب توضیح دهد.
- نسبت به ادامه دادن راه شهدا و رهبر انقلاب و زنده نگه داشتن یاد آنها، احساس مسئولیت کند.
- علت اطاعت از فرمان رهبری را توضیح دهد.
- با وظایف دولت در قبال مردم آشنا شود.
- به وظایف مردم در قبال دولت پی ببرد.
- درباره ی وظایفی که در قبال دولت انجام می دهد توضیح دهد.
- نسبت به انجام وظایف خود در قبال دولت احساس مسئولیت کند.
- نسبت به انجام صحیح مسئولیت‌ها و وظایف خویش و تاثیر آن در آبادانی کشور اهمیت قائل شود.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم و نوار صوتی

توصیه های آموزشی :

- از گروه‌های دانش‌آموزی بخواهید درخصوص وظایف مردم در برابر دولت و دولت در برابر ملت گفت و گو و نتیجه را به کلاس ارائه دهند.
- دانش‌آموزان را ترغیب نمائید تا با بحث و گفت و گو در کلاس نظرات خود را در خصوص آبادانی کشور بگویند.

ج ــ راهنمای عمل دروس سال سوم

درس اول

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

هم یاری در خانواده

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم همیاری آشنا شود.
- مفهوم و نحوه‌ی هم یاری با دیگران را بیان کند.
- احساسات خود را در صورت برآورده نشدن خواسته هایش بیان کند و رفتارهای صحیح را در صورت برآورده نشدن آن ها بشناسد.
- برای رفع مشکلات اقتصادی خانواده همکاری کند.
- راه های مقابله با مشکلات اقتصادی را توضیح دهد.
- مواردی را که برای صرفه جویی در خانه رعایت می کند نام ببرد.
- در برابر مشکلات خانواده احساس مسئولیت کند.
- در موقعیت‌های مختلف در مواجه با مشکلات برخوردی مناسب از خود نشان دهد.
- در چشم پوشی از خواسته‌هایش به نفع خانواده اهمیت دهد.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده در مقایسه با سختی‌ها انعطاف‌پذیری از خود نشان دهد.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده احساسات خود را کنترل کند.

مواد و وسایل مورد نیاز : تصویر کتاب، وایت برد، ماژیک

توصیه‌های آموزشی :

- از گـــروه‌های دانش‌آموزی بخواهید تا در خصوص چگونگی هم یاری‌شان که بـــه اقتصاد خانواده کمک می‌کند فهرستی تهیه و به اطلاع سایر همکلاسی‌ها برسانند.
- یکی ازتجارب خود را در زمینه کمک به اقتصاد خانواده بنویسند در صورت موافقت آن را برای کلاس بخوانند.

- نـظرات دانش‌آمـوزان را در زمینه کمک به یک فرد سالمند بشنوید.در صورت نیاز به ارائه اطلاعات بیشتر می‌توانید به کتاب مراقبت از سالمندان درخانه (ویژه‌ی رشته مدیریت و برنامه‌ریزی خانواده شاخه کاردانش) مراجعه کنید.
- طی جلساتی که با اولیای دانش‌آموزان دارید از آن‌ها بخواهید تا نظر فرزند خود را در موارد مختلف پرسیده و نحوه‌ی مشارکت آنان را در بر طرف نمودن مسایل و یا انجام کارها بپرسند.

درس دوم

مراقبت از کودک

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش-آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با چگونگی نگهداری و مراقبت از نوزاد آشنا شود.
- به صورت عملی طریقه‌ی صحیح در آغوش گرفتن ، شیر دادن ، حمام کردن ، تعویض لباس و پوشک ، خواباندن، شستن دست و صورت نوزاد را با یک عروسک نمایش دهد.
- با نوزاد ارتباط عاطفی برقرار کند (بازی با آن‌ها، احترام به کودک).
- نکات ایمنی و بهداشتی را ضمن انجام کارهای مربوط به کودک رعایت کند.
- چگونگی آماده کردن شیر نوزاد را با رعایت نکات ایمنی و بهداشتی (شستن صحیح شیشه ی شیر ، پیمانه کردن درست شیر و آب جوش ، امتحان کردن حرارت مطلوب شیر) نمایش دهد.
- با غذاهای کمکی کودک آشنا شود.
- غذای کمکی کودک را تعریف کند.
- چند نمونه از غذاهای کمکی کودک را نام ببرد.
- مواد لازم برای تهیه چند حداقل دو غذای کمکی کودک را فهرست کند.
- در مورد طرز تهیه حداقل ۲ مورد از غذاهای کمکی نوزاد اطلاعاتی را جمع آوری کند.
- نسبت به زحماتی که پدر و مادرش در بزرگ کردن وی کشیده‌اند نگرش مثبتی پیدا کند و سپاسگزار آن‌ها باشد.
- در انجام کارهای محوله، مسئولیت‌پذیر باشد و تلاش کند که به طرز صحیح آنها را انجام دهد.
- مأموریت را در یک جمله به صورت ساده تعریف کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، عروسک، پوشک، شیشه نوزاد، شیر خشک، آب جوشانده، دستمال تمیز، لباس عروسک، وان یا لگن بزرگ حمام، پارچ آب، لیف، صابون، شامپو مخصوص و حوله مخصوص نوزاد

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان در صورتی که تجربه‌ای در زمینه نگهداری از کودک در منزل دارند آن را برای کلاس بازگو نمایند.
- طی جلساتی که با اولیاء دارید از آنان بخواهید در صورتی که نوزادی در منزل دارند از فرزند خود در انجام امور وی کمک بخواهند و موارد درس را به طور عملی با او کار کنند.

درس سوم

تغذیه و آشپزی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۵ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد:

- یکی از مهم ترین نیازهای انسان (تغذیه صحیح) را بیان کند.
- تاثیر تغذیه صحیح را بر جسم و روان انسان شرح دهد.
- نقش تغذیه‌ی صحیح و مناسب را در دوران نوجوانی و جوانی توضیح دهد.
- به اهمیت تغذیه در دوران نوجوانی و جوانی پی ببرد.
- نوع مواد غذایی مناسب ، میزان و چگونگی مصرف آن ها را برای یک نوجوان مشخص کند.
- به استفاده از غذای سالم و مقوی اهمیت دهد.
- از تغذیه مناسب استفاده کند.
- نکات آموخته شده مربوط به تغذیه صحیح را در زندگی به کار گیرد.
- به اهمیت داشتن فهرست مواد لازم برای پخت غذا پی ببرد.
- فهرست مواد لازم برای تهیه خوراک مرغ و سوپ بنویسد.
- برای تهیه ی مواد لازم برای پخت غذا به تعداد نفرات توجه کند.
- دلیل دانستن تعداد نفرات برای تهیه غذا را بیان کند.
- وسایل لازم را برای غذای پیش بینی شده نام ببرد.
- مرغ را پس از تمیز کردن ، قطعه قطعه کرده و شستشو دهد.
- سیب زمینی را پس از شستن و خرد کردن ، سرخ کند.
- با حوصله ، دقت و پشتکار آشپزی کند.
- به آشپزی کردن در منزل ، رغبت نشان دهد.
- وسایل لازم را برای غذای پیش بینی شده نام ببرد.
- در پختن سوپ ، خوراک مرغ و تهیه ی سالاد با مربی خود همکاری کند.
- به رعایت نکات بهداشتی و ایمنی هنگام طبخ غذا توجه کند.

- در نوشتن یک برنامه غذایی مناسب برای خانواده بکوشد.
- با نظارت والدین یک برنامه غذایی مناسب بنویسد.
- نکات بهداشتی و ایمنی را هنگام آشپزی رعایت کند.
- در مقابل وظایف محوله احساس مسئولیت کند.
- به تزئین غذا و چیدن میز علاقه نشان دهد و میز را بچیند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

کتاب آشپزی، پوستر هرم مواد غذایی، تصاویرکتاب، کلیه مواد و لوازم آشپزی مورد نیاز و وسایل لازم جهت چیدن میز غذا

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان وسایل آشپزی را پس از اتمام کار، تمیز و در جای خود قرار دهند.
- طی مکاتبه‌ای با خانواده، لزوم همکاری دانش‌آموز را در آماده کردن مواد غذایی مانند پاک کردن مرغ، پوست کندن سیب‌زمینی و پیاز و خرد کردن آن و... در پخت چند نوع غذا مورد تاکید قرار دهید.
- به منظور اهمیت تغذیه در سلامتی انسان هر یک از دانش‌آموزان برنامه غذایی چند روز قبل خود را بنویسد. آن گاه با صلاحدید شما راجع به مناسب بودن آن در کلاس گفت و گو شود.
- دفترچه‌ای به منظور یادداشت طرز تهیه غذاها در نظر گرفته شود.

درس چهارم

پذیرایی در جشن عروسی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- در مورد ضرورت برنامه ریزی قبل از انجام هر کاری ، توضیح دهد.
- ضرورت برنامه‌ریزی و مشخص کردن وظایف افراد را قبل از برگزاری میهمانی شرح دهد.
- برای یک میهمانی کوچک برنامه‌ریزی کند.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده از میهمان‌ها پذیرایی کند.
- نحوه صحیح پذیرایی از میهمان‌ها و نحوه‌ی برخورد صحیح از آنان را یاد بگیرد.
- با میهمان ها به طور صحیح برخورد کند.
- وظایف خود را در برگزاری یک میهمانی، به درستی انجام دهد.
- در انجام وظایف خویش احساس مسئولیت کند.
- پذیرایی به وسیله چای، شیرینی و میوه را انجام دهد.
- در زمان میهمانی ظروف کثیف را با ظروف تمیز تعویض نماید.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب و وسایل لازم برای برگزاری یک میهمانی در کلاس

توصیه‌های آموزشی :

- با برگزاری یک میهمانی در کلاس دانش‌آموزان را با فرایند انجام کار از برنامه‌ریزی قبل از میهمانی، تقسیم وظایف، مراحل و نحوه‌ی صحیح پذیرایی، نحوه‌ی برخورد با میهمان و ... آشنا کنید.
- دانش‌آموزان را در برگزاری مراسم مختلف مذهبی در مدرسه مشارکت فعال دهید.
- از دانش‌آموزان بخواهید وظایف خود را در میهمانی‌هایی که در منزل برگزار می‌کنند ، بگویند.
- طی مکاتبه‌ای با اولیاء، در مورد لزوم همکاری فرزندشان در برگزاری میهمانی‌ها توضیح دهید و از آن‌ها بخواهید گزارشی از کار آن‌ها را ارائه دهند.

درس پنجم

پرداخت قبض

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- انواع قبض‌ها را بشناسد.
- مشخصات یک قبض (نام صاحب خانه، مبلغ قابل پرداخت، مهلت پرداخت) را ذکر کند و روی قبض نشان دهد.
- منظور از مهلت پرداخت را بیان کند.
- علت قطع آب ، برق ، گاز و ... را توضیح دهد.
- علت صدور قبض را برای هر منزل توضیح دهد.
- به اهمیت نام صاحب خانه در قبض ها پی ببرد.
- علت صرفه‌جویی را در مصرف انرژی آب، برق، گاز و... ذکر کند.
- فایده های صرفه جویی (آب ، برق ، گاز و ...) را شرح دهد.
- در صرفه‌جویی آب، برق، گاز و تلفن بکوشد.
- مبلغ قابل پرداخت و مهلت پرداخت قبض منزل خود را بیان کند.
- یک قبض را در موعد مقرر به بانک پرداخت کند.
- مراحل پرداخت قبض را توضیح دهد.
- در پرداخت مبلغ قبض‌ها با خانواده همکاری کند.
- لزوم نگه داری از قبض های پرداختی را توضیح دهد.
- به نگهداری از قبض‌ها اهمیت دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

قبض‌های برق، آب، گاز و تلفن، قلم و کاغذ، قبض دارای اخطاریه ، فیلم مراجعه به بانک

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان را به بانک برده تا از نزدیک با مراحل پرداخت قبض آشنا شوند.
- هر یک از دانش‌آموزان راه‌هایی را که برای صرفه‌جویی در مصرف آب، برق و گاز در منزل خود به کار می‌برند، در کلاس بگویند.
- دانش‌آموزان اطلاعاتی را درباره‌ی پیامدهای ناشی از نپرداختن هزینه قبض‌ها و عدم صرفه‌جویی در انرژی آب، گاز و برق از اطرافیان کسب کنند و به کلاس ارائه دهند.

درس ششم

وام

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با مفهوم وام و قسط آشنا شود.
- مفهوم وام و قسط را در قالب مثال بیان کند.
- سه مورد از ضرورت گرفتن وام را مثال بزند.
- با نحوه گرفتن وام آشنا شود.
- فواید گرفتن وام درموارد ضروری رابیان کند.
- بانک ها ، موسسات و یا ... دریافت وام را نام ببرد.
- مراحل گرفتن وام را توضیح دهد.
- مدارک لازم برای دریافت وام را نام ببرد.
- نمونه‌ای از کار برگ های دریافت وام را پر کند.
- نحوه ی پرداخت اقساط وام را شرح دهد.
- در مورد ضرورت پرداخت اقساط وام در زمان مقرر توضیح دهد.
- در موقعیت‌های قابل مشاهده بتواند وام دریافت کرده و اقساط آن را بپردازد.
- اقساط وام را به موقع پرداخت کند.
- نسبت به پرداخت به موقع اقساط احساس مسئولیت کند.
- رسیدهای اقساط پرداختنی وام را نگهداری کند.
- در مورد وامی که خانواده اش گرفته است ، بررسی کند و گزارشی به کلاس ارائه دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

دفترچه وام، نمونه‌ای از فرم درخواست وام و نمونه‌ای از دفترچه اقساط وام

توصیه های آموزشی :

- صندوق قرض‌الحسنه‌ای تشکیل دهید تا دانش‌آموزان به شکل عملی با چگونگی گرفتن وام و بازپرداخت آن آشنا شوند. بهتر است مبلغی را بـرای پـرداخت وام درنظر بگیرید که تا پایان سال تحصیلی تمامی دانش-آموزان موفق به دریافت وام شوند. آن‌ها را نیز نسبت به اهمیت پرداخت به موقع اقساط آگاه نمائید.

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

درس هفتم

دوست خوب

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- علت تشکیل گروه را برای فعالیت های گروهی شرح دهد.
- در مورد فعالیت های خود در گروه های مختلف مانند رفتن به اردو ، تهیه روزنامه دیواری و ... توضیح دهد.
- با وظایف گروه و سرگروه آشنا شود.
- به عنوان سرگروه (برای یک گروه فرضی) وظایف اعضای گروه را مشخص کند.
- رفتارهای مناسب را هنگام فعالیت گروهی فهرست کند.
- در صورت عضویت در یک گروه، ضمن معرفی نام گروه گزارشی از وظایف رهبر گروه و مسئولیت خود ارائه دهد.
- به انجام کارهایی که به نفع گروه است، اهمیت دهد.
- از خواسته‌های خود به نفع گروه بگذرد.
- نسبت به انجام وظایف محوله در گروه، احساس مسئولیت کند.
- در مواقع ضروری با اعضاء گروه همکاری کند.
- به قوانین موجود در گروه علاقه نشان دهد.
- به اهمیت دوستی در هنگام فعالیت های گروهی پی ببرد.
- با برخی خصوصیات یک دوست خوب آشنا شود.
- در برنامه ریزی برای رفتن به یک بازدید با همکلاسی های خود همکاری کند.
- برای یک برنامه تفریحی ، برآورد مالی کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب و پیش بینی بازدید از یک مکان علمی/گردشی

توصیه های آموزشی :

- یک برنامه تفریحی مانند رفتن به پارک، سینما و... پیش‌بینی کنید و از گروه‌های دانش‌آموزی بخواهید تا با تهیه فهرستی از هزینه‌ها سهم هر دانش‌آموز را تعیین نمایند. هم‌چنین وظایف اعضاء گروه را مشخص کرده و تقسیم کار کنند.
-

درس هشتم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اوقات فراغت

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- مفهوم اوقات فراغت را با ذکر چند مثال، توضیح دهد.
- کارهایی را که در اوقات فراغت می‌توان انجام داد، دسته‌بندی کند.
- به استفاده صحیح از اوقات فراغت، علاقه نشان دهد.
- برای اوقات فراغت خود برنامه‌ریزی کند.
- از اوقات فراغت خود به طور صحیح استفاده کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان از گذراندن اوقات فراغت خود در تابستان گذشته به کلاس گزارشی ارائه دهند.
- یک فعالیت جدید برای گذراندن اوقات فراغت خود، انتخاب کنند و شرحی از این فعالیت را به کلاس ارائه دهند.

- راجع به نزدیک‌ترین مکانی که جهت گذراندن اوقات فراغت، مناسب به نظر می‌رسد، اطلاعاتی جمع‌آوری کنند و به کلاس ارائه دهند.
- والدین را در پر کردن اوقات فراغت فرزندشان به شکل بهینه راهنمایی کنید.

درس نهم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

رفتار شایسته

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- رفتار انحرافی و شایسته را بشناسد.
- رفتار شایسته و انحرافی را تعریف کند.
- نمونه‌هایی از رفتارهای انحرافی و شایسته را در اجتماع نام ببرد.
- با مضرات اعتیاد ، آشنا شود.
- ضمن مشورت با افراد آگاه گزارشی از راه‌های دوری کردن از رفتارهای انحرافی را به کلاس ارائه دهد.
- علت عدم دوستی با افرادی را که دارای انحرافات رفتاری هستند ، شرح دهد.
- در انتخاب دوست شایسته، با بزرگترهای آگاه، مشورت کند.
- به اهمیت داشتن یک دوست خوب پی ببرد و در انتخاب دوست شایسته دقت کند.
- در مورد خصوصیات یک دوست خوب توضیح دهد.
- در دوری کردن از رفتارهای انحرافی بکوشد.
- رفتارهای شایسته را تشخیص داده و فهرست کند.
- رفتارهای انحرافی را تشخیص داده و فهرست کند.
- بکوشد که همیشه رفتارهایش شایسته باشد.
- نسبت به مواد مخدر، نگرشی منفی داشته باشد و همیشه از آنها دوری کند.
- به پیشنهادهای خلاف و رفتارهای انحرافی نه بگوید.
- پیامدهای رفتارهای انحرافی را بیان کند.

مواد و وسایل مورد نیاز:

تصویر کتاب و فیلم

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان را به بررسی رفتارهای خود از نظر شایسته بودن ترغیب کنید.
- از دانش‌آموزان بخواهید که به شکل فرضی رفتارهای شایسته و انحرافی یک فرد را نوشته و سپس راه‌های دور شدن از رفتارهای انحرافی وی را نیز توضیح دهند.
-

درس دهم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

راه حل مناسب

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- با چگونگی ارائه راه حل مناسب آشنا شود.
- مراحل حل مشکل را به روش حل مسئله بیان کند. (ارائه راه‌حل‌ها، بررسی راه‌حل‌هاوانتخاب بهترین راه‌حل)
- برای یک مشکل فرضی راه حل مناسب ارائه دهد.
- مراحل تعویض قفل را بنویسد.
- پیامدهای ناشی از گم کردن کلید را توضیح دهد.
- به معایب و محاسن راه‌حل‌های پیشنهادی خود توجه کند.
- قبل از تصمیم‌گیری در اجرای راه‌حل‌های خود با افراد آگاه مشورت کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، قفل، کلید و پیچ گوشتی

توصیه های آموزشی :

- طی جلساتی که با اولیاء دانش‌آموزان دارید از آنان بخواهید تا در هنگام بروز مشکل در صورت امکان آن را با فرزند خود در میان گذاشته و از آنان نظرخواهی کنند.
- در صورت امکان همه‌ی دانش‌آموزان مراحل تعویض قفل را انجام دهند.

موضوع : راه حل مناسب

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

هدف کلی : آشنا کردن دانش‌آموزان با روش‌های حل مسئله در هنگام مواجه با مشکلات

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسند و بتوانند:

- مراحل حل مسئله را بیان کنند.
- از طریق روش حل مسئله برای مشکلات فرضی راه‌حل‌های مناسب ارائه دهند.
- راه‌حل‌های ارائه شده برای حل مشکل را بررسی کنند و براساس معایب و محاسن بهترین راه‌حل را انتخاب کنند.
- برای حل مشکلات با افراد آگاه مشورت کنند.
- از کلیدهای منزل به طور مناسب نگهداری کنند تا گم نشود.
- پیامدهای ناشی از گم شدن کلید را بیان کنند.
- از روی تصاویر مراحل تعویض قفل را بگویند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

کتاب، تابلو، ماژیک، تصاویر کتاب، قفل، کلید، پیچ گوشتی

روش‌ها ی پیشنهادی یاددهی - یادگیری :

پرسش و پاسخ، توضیحی، حل مسئله، مشاهده مستقیم

جلسه ی اول : آمادگی برای تدریس

کلاس را با نام خدا، سلام و احوالپرسی شروع کنید. نسبت به وضعیت روحی، روانی و جسمانی دانش‌آموزان توجه کرده و در صورت لزوم آنان را جا به جا کنید و در جای مناسبی از کلاس قرار دهید.

رفتار ورودی :

به منظور فراگیری روش حل مسئله باید دانش‌آموزان بتوانند یک رفتار را بررسی کنند و معایب و محاسن آن رفتار را عنوان کنند و ضمن هم مقایسه رفتار مناسب‌تر را انتخاب کنند. بنابراین از دروس قبل مواردی را انتخاب کرده و به صورت پرسش و پاسخ در کلاس مطرح کنید و از دانش‌آموزان در رابطه با طریقه ی حل آن مشکل سوال کنید. نمونه‌ای از این سوالات می‌تواند به شرح زیر باشد:

- بچه‌ها زمان بروز مشکل چه می کنید؟
- با چه کسانی مشورت می کنید؟
- درس اول همیاری در خانواده را نگاه کنید. آیا به یاد دارید موضوع آن چه بود؟ محسن می‌خواست چه کند؟ وقتی فهمید خانواده به دلیل پرداخت اقساط وام نمی‌تواند برای او دوچرخه بخرد چه کرد؟ چگونه مشکل خود را حل کرد؟ آیا راه‌حل او مناسب بود؟ محاسن این راه‌حل چه بود؟ به وسیله این پرسش‌ها سعی کنید روش برخورد محسن در رابطه با حل کردن مشکلش توسط دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گیرد.

در ادامه سئوالات دیگری را مطرح کنید مانند:

- در درس دوست خوب وقتی حسین دچار دل درد شد محمد چه پیشنهادی برای حل مشکل کرد؟
- آیا پیشنهاد او خوب بود؟
- به نظر شما بهترین پیشنهاد چه بود؟

شما در واقع از طریق این پرسش‌ها می‌توانید از میزان توانایی دانش‌آموزان در حل مشکلات آشنا شوید. معمولاً دانش‌آموزان می‌توانند راه‌حل‌های ساده برای مشکلات بسیار ساده ای را ارائه دهند و با بروز مشکلات پیچیده‌تر از این کار عاجزند. به همین منظور شما می‌توانید نحوه ی برخورد آنان را با مشکلات بررسی کرده و روش حل مسئله را به صورت اصولی به آنان آموزش داده و مهارت آنان را در این زمینه افزایش دهید.

آمادگی و ایجاد انگیزه :

به منظور ایجاد انگیزه در دانش آموزان کمی دیرتر به کلاس بیایید. با ورود به کلاس از دانش‌آموزان معذرت خواهی کرده و بگویید ببخشید که کمی دیر به کلاس آمدم. تأخیر من به دلیل مشکلی بود که برایم پیش آمده بود. امروز صبح وقتی از خانه بیرون آمدم و در را بستم متوجه شدم کلید خانه داخل کیفم نیست. کمی در را دستکاری کردم تا بتوانم آن را باز کنم و وارد خانه شوم اما موفق نشدم. بنابراین به مدرسه آمدم. حال ظهر که به خانه برگشتم باید فکری در این زمینه کرده و راه‌حلی پیدا کنم.

ارائه درس جدید :

برای تدریس ابتدا دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کرده و برای هر گروه سرگروهی انتخاب نمائید. سرگروه‌ها باید قدرت و توانایی انتقال مطالب را داشته باشند. اولین گام برای تدریس این درس طرح مسئله است.

طرح مسئله : بچه‌ها امروز متوجه شدید که من با چه مشکلی روبرو شدم. حالا فرض کنید شما امروز به خانه می‌روید و می‌خواهید در خانه را با کلید باز کنید اما متوجه می‌شوید که کلیدتان همراهتان نیست و آن را گم کرده‌اید ، چه می کنید؟

از گروه‌ها بخواهید درباره ی این مشکل خوب فکر کنند ، با هم مشورت کرده و راه‌حل‌هایی را پیدا کرده و توسط سرگروه‌ها ارائه دهند. به گروه‌ها فرصتی جهت بحث و تبادل نظر بدهید.

سپس در دو طرف تابلو نام گروه‌ها را بنویسید. از سر گروه‌ها بخواهید هر کدام به نوبت کنار تابلو بیایند و راه‌حل‌ها را بررسی و تجزیه و تحلیل نمایند. معایب و محاسن راه حل ها را با مشارکت دانش‌آموزان بررسی کرده و بهترین و کاربردی ترین روش را انتخاب کنید. بکوشید در این بررسی و تجزیه و تحلیل با پرسش‌هایی که می-کنید دانش‌آموزان را ترغیب کرده تا در مورد هر یک از راه‌حل‌ها نظر داده و محاسن و معایب آن را بیابند. از این طریق می‌توانید دانش‌آموزان را به تفکر وادار کنید. پرسش‌ها را به گونه‌ای طراحی کنید که مراحل حل مسئله (ارائه راه‌حل، بررسی راه‌حل‌ها و انتخاب بهترین راه‌حل) به دانش‌آموزان آموزش داده شود. همچنین هدف‌ها جزیی درس نظیر پیامدهای گم کردن کلید و مراقبت از کلید... نیز مورد بررسی قرار گیرد.

سپس به دانش‌آموزان بگویید: بچه‌ها درس امروز هم در مورد دانش‌آموزی است که با مشکل من روبرو شده ، یعنی کلیدش را گم کرده است. حالا بیایید با هم درس را بخوانیم و ببینیم دانش‌آموز این درس مشکل خود را چگونه حل کرده است؟

سپس از دانش‌آموزان بخواهید درس را روخوانی کنند. هنگام روخوانی راه‌حل‌های علی و مادرش را برای حل مشکل روی تابلو با عنوان راه‌حل‌های علی لیست کنید و با کمک دانش‌آموزان راه‌حل‌ها را بررسی کرده و معایب و محاسن آن ها را مشخص کنید. آن گاه به دانش‌آموزان بگویید علی و مادرش هم بهترین راه‌حل را انتخاب کردند.

بعد از روخوانی درس مراحل تعویض قفل را با کمک تصاویر توضیح دهید.

جمع‌بندی و نتیجه گیری :

مطالب و مفاهیم کلیدی درس را به روش پرسش و پاسخ از دانش‌آموزان بپرسید. زمانی که دانش‌آموزان پاسخ می‌دهند شما نکات کلیدی درس را از پاسخ‌های دانش‌آموزان استخراج کرده و روی تابلو بنویسید. از این طریق درس به طور خلاصه مرور شده و دانش آموزان به نتایج مورد نظر که همان اهداف درس است دست می‌یابند.

ارزش یابی تکوینی :

پرسش‌ها و پاسخ‌هایی که در هر مرحله از تدریس به عمل می‌آید فراگیری دانش‌آموزان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. شما از این طریق می‌توانید نقاط ضعف دانش‌آموزان را در حین تدریس مشخص نموده و با اتخاذ شیوه-های مناسب اشکالات را برطرف کرده و سپس به مراحل بعدی بپردازید.

ارزش یابی پایانی :

- برای هر گروه مسئله‌ای طرح کرده و از آن ها بخواهید راه‌حل‌های پیشنهادی خود را در مورد مشکل مورد نظر ارائه دهند.سپس با کمک دانش آموزان معایب و محاسن راه حل ها را بررسی کنید و بهترین راه‌حل را انتخاب نمائید. مانند صفحه ۶۷ نظرات گروه‌ها را بررسی کرده و امتیاز دهید و براساس امتیاز گروه‌ها را تشویق کنید.
- در ادامه ، مراحل حل مسئله و پیامدهای گم شدن کلید را از تک تک دانش‌آموزان بپرسید.

تعیین تکلیف :

- تمرینهایی مانند صفحه ۶۷ را طراحی کرده و به صورت پلی‌کپی به دانش‌آموزان بدهید تا در منزل حل کنند.
- کاربرگی مانند نمونه ی زیر تهیه کرده و از دانش آموزان بخواهید به منزل برده و با پرس و جو از والدین خود دو نمونه از مشکلات آنان را نوشته و به مدرسه بیاورند.
- مشکل :
- راه حل اول : محاسن معایب
- راه حل دوم :
- راه حل سوم :
- بهترین راه حل :

جلسه ی دوم :

در این جلسه مراحل تعویض قفل را به شکل عملی برای دانش آموزان انجام دهید ، سپس از آن ها بخواهید پس از شما این فعالیت را تمرین کنند. بر کار آن ها نظارت کرده و اشکالات آنان را برطرف کنید.

توصیه‌های آموزشی :

- با طرح موضوعات مختلف دانش‌آموزان را با چگونگی مراحل حل مسئله بیشتر آشنا کنید.
- طی جلساتی که با اولیاء دانش‌آموزان دارید از آنان بخواهید تا در هنگام بروز مشکل و یا در صورت انجام کارها از فرزند خود نظرخواهی کرده و به همراه آنان راه‌حل‌ها را بررسی و مناسب ترین آن را انتخاب کنند.
- برای تعویض قفل از تک‌تک دانش‌آموزان بخواهید به صورت عملی قفل را با همکاری شما و یا دانش آموزان توانمند تعویض کنند.

درس یازدهم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

ایمنی در محیط کار

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- وجود خطرات احتمالی را در کارگاه های مدرسه بررسی کند و نکات مربوط به ایمنی از این خطرا ت را بیان کند.
- وسایل ایمنی کارگاه ها یا کارخانه های مختلف را ذکر کند.
- به متفاوت بودن وسایل ایمنی در کارگاه ها ، با توجه به نوع فعالیت پی ببرد.
- کاربرد هر یک از وسایل ایمنی را شرح دهد.
- در بکارگیری هر یک از وسایل ایمنی توانایی کسب کند.
- نکات ایمنی را در محیط کارگاه رعایت کند.
- علائم هشدار دهنده را در محیط کار بشناسد و به آن‌ها توجه کند.
- با دیدن علائم هشدار دهنده آن‌ها را توضیح دهد.
- رفتارهای مناسب را در محل کار نام ببرد.
- رفتار مناسب را از رفتار نامناسب در محیط کار تمیز دهد.
- در محیط کار به علائم هشدار دهنده توجه کرده و آن را رعایت کند.
- در محیط کار رفتار مناسبی داشته باشد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

وسایل ایمنی موجود در کارگاه‌ها، تصاویر کتاب و پوسترهای هشدار دهنده

توصیه های آموزشی :

- با توجه به رشته‌ی مهارتی دانش‌آموزان از آنها بخواهید علائم هشدار دهنده ای را برای کارگاه خود تهیه کنند. برای مثال: روشن کردن کبریت یا کشیدن سیگار در کارگاه چوب ممنوع
- دانش‌آموزان را به ۲ گروه تقسیم کنید. یک گروه در مورد رفتار مناسب و گروه دیگر در مورد رفتار نامناسب در محیط کار مواردی را بنویسند و به کلاس گزارش دهند.

درس دوازدهم

وسایل ارتباط جمعی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- انواع وسایل ارتباط جمعی را نام ببرد.
- تفاوت بین رادیو و تلویزیون را بیان کند.
- علت عدم استفاده برخی افراد را از روزنامه توضیح دهد.
- با کارت های تبلیغاتی به عنوان یک وسیله ارتباط جمعی آشنا شود.
- با دستگاه دور نگار آشنا شود.
- مزایای استفاده از دستگاه دورنگار را بیان کند.
- نام دیگر دستگاه دورنگار را بگوید.
- چند نمونه از موارد استفاده از رایانه را مثال بزند.
- به اهمیت رایانه به عنوان وسیله ای جهت برقراری ارتباط با سایر نقاط جهان پی ببرد.
- نام دیگر رایانه را بگوید.
- ویژگی های کلی تلفن همراه را توضیح دهد.
- فرق بین تلفن همراه و ثابت را بیان کند.
- طرز کار با تلفن همراه را به صورت عملی نشان دهد.
- نام دیگر تلفن همراه را بگوید.
- اهمیت استفاده از وسایل ارتباط جمعی را بیان کند.
- به اهمیت وسایل ارتباط جمعی در تسریع و سهولت کسب خبر در زندگی امروز پی ببرد.
- به فراگیری طرز کار با انواع وسایل اطلاع رسانی، ابراز علاقه کند.
- از وسایل ارتباط جمعی استفاده کند.
- در جهت یادگیری و توانایی کار با هر یک از وسایل ارتباط جمعی تلاش کند.
- در مورد کاربرد هر یک از وسایل ارتباط جمعی بررسی کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، کارت‌های تبلیغاتی، دورنویس، رایانه، تلفن همراه و تلفن ثابت

توصیه‌های آموزشی :

- دانش‌آموزان حتی‌المقدور با هر یک از وسایل ارتباط جمعی مطرح شده در درس به شکل عملی کار انجام دهند.
- از اولیاء بخواهید در صورت وجود این وسایل در منزل روش کار با آن ها را مجدداً به فرزندشان یادآوری کنند و فرصتی را ایجاد نمایند تا آن ها با این وسایل کار کنند.
- از دانش‌آموزان بخواهید تا کارت‌های تبلیغاتی که در دسترس دارند به کلاس بیاورند.

موضوع : وسایل ارتباط جمعی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

هدف کلی : آشنا کردن دانش‌آموزان با وسایل ارتباط جمعی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس دانش‌آموزان به هدف‌های زیر برسند و بتوانند:

- حداقل ۵ نوع وسیله ارتباط جمعی را نام ببرند.
- هدف از چاپ کارت‌های تبلیغاتی را بیان کنند.
- در هنگام لزوم از این کارت‌ها استفاده کنند.
- کاربرد دستگاه دورنگار را به صورت ساده بیان کنند.
- از دستگاه دورنگار استفاده کنند.
- حداقل ۲ مورد از موارد استفاده از کامپیوتر را بیان کنند.
- با نظارت مربی از کامپیوتر استفاده کنند.
- کاربرد تلفن همراه را بیان کنند.
- تفاوت تلفن همراه را با تلفن ثابت بیان کنند.
- فواید و اهمیت وسایل ارتباط جمعی را به طور ساده بیان کنند.
- در جهت یادگیری و مهارت در کار با هر یک از وسایل ارتباط جمعی تلاش کنند.
- از وسایل ارتباط جمعی استفاده کنند.
- کاربری وسایل اطلاع رسانی نظیر (تلفن همراه، رایانه، دورنگار و...) را با هم مقایسه کنند.
- با دیدن وسایل اطلاع رسانی نظیر (تلفن همراه ، رایانه ، دورنگار و ...) نام آن‌ها را بیان کنند.
- از بین لیست کاربردهای مختلف وسایل ارتباط جمعی ، کاربرد هر وسیله را به دستگاه مورد نظر ارتباط دهند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویرکتاب ، تابلو، ماژیک ، وایت برد ، کارت‌های تبلیغاتی بعضی از مشاغل به عنوان مثال (آرایشگاه، لوله-بازکنی ، پزشکان) ، دستگاه دورنگار ، رایانه ، تلفن همراه ، تصاویر کوچک از وسایل نامبرده به صورت آهن ربایی

روش‌ها ی پیشنهادی یاد دهی - یادگیری :

پرسش و پاسخ، توضیحی، فعال گروهی، روش مشاهده‌ای

آمادگی و ایجاد انگیزه :

کلاس را با نام خدا، سلام و احوالپرسی شروع کنید و نسبت به وضعیت روحی، روانی و جسمانی دانش‌آموزان آگاه شوید. برای ایجاد انگیزه در صورت امکان دانش‌آموزان را به دفتر مدرسه و یا اتاق تکنولوژی آموزشی ببرید. این تغییر محیط برای دانش‌آموزان جذاب خواهد بود. در غیر این صورت وسایل مربوطه را به کلاس بیاورید.

رفتار ورودی :

ابتدا دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کنید. برای هر گروه سرگروهی انتخاب و گروه‌ها را نام‌گذاری کنید. تصاویر صفحات ۱۱۲ و ۱۱۳ کتاب مهارت‌های اجتماعی ـ اقتصادی سال اول را در معرض دید دانش‌آموزان قرار دهید و سؤالات زیر را بپرسید:

- این تصاویر چه چیزی را نشان می‌دهد؟
- اطلاع رسانی یعنی چه؟
- شما برای به دست آوردن خبر از چه وسایلی استفاده می کنید؟
- به این وسایل چه می گویند؟

سپس از تک تک دانش‌آموزان بخواهید که با نشان دادن تصویر وسیله ، نام و کاربرد آن را بیان کنند.

- کارت های تبلیغاتی را نشان داده و از دانش‌آموزان بخواهید نام آن را بیان کنند.
- دستگاه دورنگار را نشان داده و از آنان بخواهید نام دستگاه را بیان کرده و کاربرد آن را بگویند.

معمولاً دانش‌آموزان به پنج سوال اول پاسخ خواهند داد. زیرا در پایه‌های اول و دوم درباره ی آن اطلاعاتی کسب کرده اند. اما دو سوال آخر در رابطه با درس جدید است و دانش‌آموزان در مورد آن اطلاعاتی ندارند و یا

اگر هم داشته باشند بسیار ناقص است. در واقع اطلاعات دانش‌آموزان نقطه شروع کار را به شما نشان می‌دهد و شما می‌توانید آموزش خود را براساس این اطلاعات و دانسته‌ها آغاز کنید. در ضمن اگر دانش‌آموزان در رابطه با سؤالات ۱ تا ۵ اشکال داشتند شما متوجه می‌شوید که آنان در پیش نیازهای این درس دچار مشکل هستند و نیاز به بازآموزی مفاهیم دارند. که در این صورت باید زمانی را صرف بازآموزی این مفاهیم از طریق روش‌های ترمیمی کنید.

ارائه درس جدید :

در این مرحله در ادامه ی رفتار ورودی به دانش‌آموزان بگویید: خوب بچه‌ها در سال‌های قبل با بعضی از وسایل اطلاع رسانی آشنا شدید که تصاویر آن‌ها را دیدید. حالا صفحه ۷۶ کتاب را باز کنید و هر دو گروه با دقت به تصاویر این صفحه نگاه کنید و بگوئید درس امروز درباره ی چه موضوعی است؟

پس از گرفتن پاسخ هر دو گروه ، واژه ی وسایل ارتباط جمعی در وسط تابلو بنویسید. سپس از گروه‌ها بخواهید نام ۳ وسیله ی ارتباط جمعی را بیان کرده و توسط سرگروه روی تابلو بنویسند.

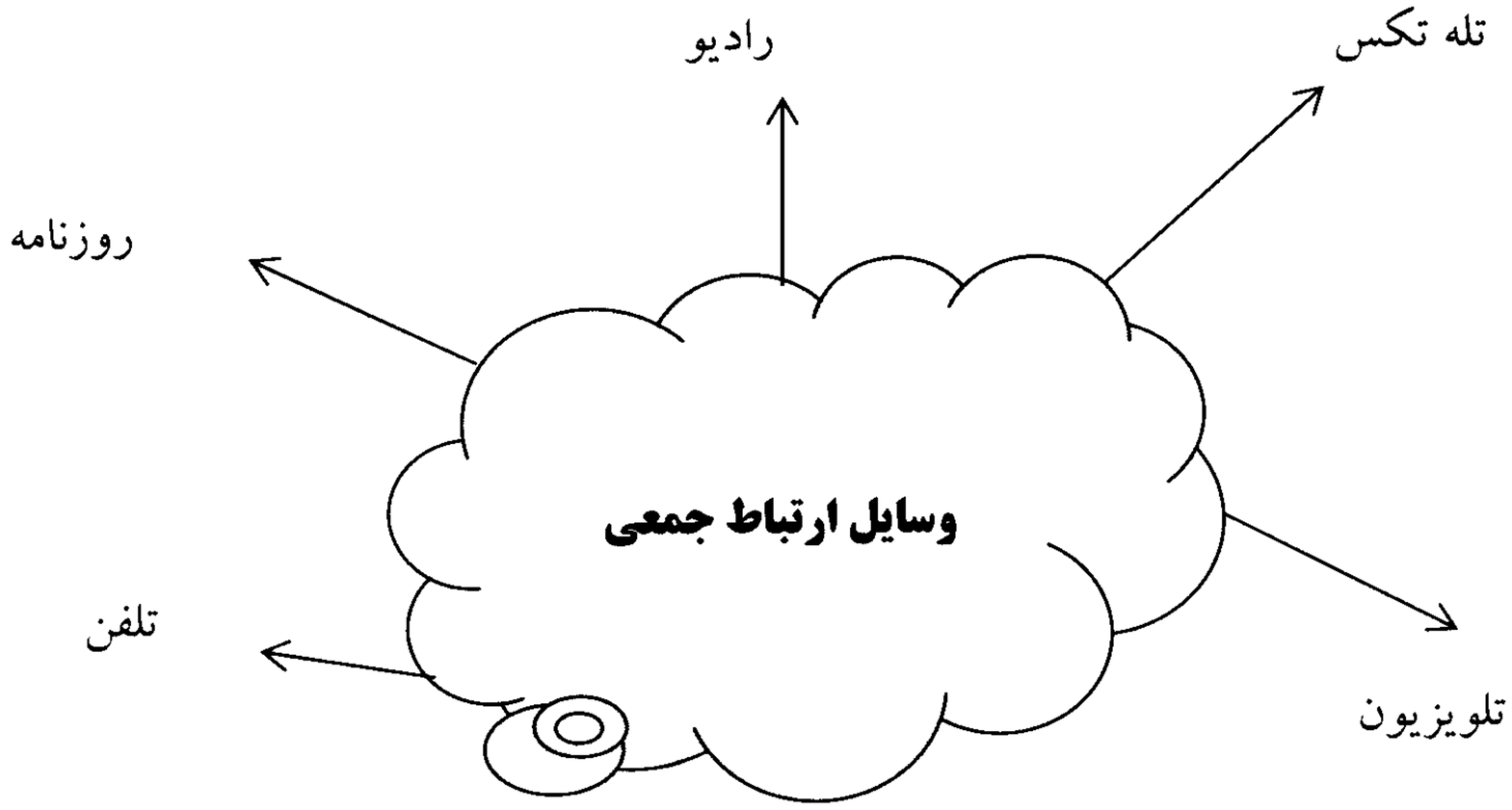

در مرحله بعد چند نمونه از کارت‌های تبلیغاتی را به گروه ها بدهید و از آنان بخواهید با دقت به آن‌ها نگاه کنند و بگویند:

- این کارت‌ها چیست و از آن چه استفاده‌ای می‌شود؟

ممکن است پاسخ‌هایی که شما دریافت می‌کنید به این صورت باشد:

- کارتی است که از طرف شرکت‌ها چاپ شده تا مردم با کار آنان آشنا شوند.
- کارتی است که آرایشگاه چاپ کرده و آدرس و تلفن خود را داده تا زمانی که ما به آن نیاز داشتم به آنجا مراجعه کنیم.
- ما از طریق این کارت‌ها می‌توانیم برای انجام کارهای خود به شماره تلفن و یا آدرس آن‌ها مراجعه کنیم.
- یک وسیله اطلاع رسانی است.

شما با شنیدن نظرات گروه‌ها آن‌ها را روی تابلو لیست کنید و توضیح دهید: بله این کارت‌ها که در دست شما است یک وسیله اطلاع رسانی است. در واقع صاحبان این مشاغل که می‌توانند از هر شغلی مانند شرکت‌ها، کارخانه‌ها، آرایشگاه‌ها و... باشند آن را چاپ کرده‌اند تا ما را با کار خود آشنا کنند و همان طور که دوستانتان گفتند هر زمان که ما به آنها نیاز داشتیم با مراجعه به آدرس و یا شماره تلفنی که روی کارت نوشته شده با آنان تماس بگیریم و کار خود را انجام دهیم. به این کارت‌ها " کارت تبلیغاتی" می‌گویند. سپس روی تابلو فلشی از سمت وسایل ارتباط جمعی کشیده و نام کارت‌های تبلیغاتی را نوشته و تصویر آهن‌ربایی را کنار آن بچسبانید.

پس از آن مجدداً از گروه‌ها بپرسید:

- از کارت‌های تبلیغاتی چه استفاده‌ای می‌شود؟

نظرات گروه‌ها را گرفته و در صورت لزوم با کمک همان گروه اصلاح کنید تا از این طریق از یادگیری آنان مطمئن شوید.

در مرحله بعد دومین وسیله یعنی دورنگار را به دانش‌آموزان نشان دهید و سوال کنید:

- آیا می‌دانید نام این دستگاه چیست ؟
- با آن چه کارهایی می‌توانیم انجام دهیم؟

زمانی را برای فکر کردن و بحث و گفت و گو به هر دو گروه بدهید. سپس از سرگروه‌ها بخواهید به نوبت نظرات خود را عنوان نمایند.

احتمالاً دانش‌آموزان در پاسخ خواهند گفت: دستگاه تلفن و به وسیله آن با دیگران تماس می‌گیریم. در این صورت پاسخ آنان را کامل کنید.

به عنوان مثال بگویید: بله این دستگاه کار تلفن را هم انجام می‌دهد و به خط تلفن وصل است اما علاوه بر آن کار دیگری هم انجام می‌دهد (بهتر است از قبل با مدرسه دیگری که دستگاه دورنگار دارد هماهنگ کرده باشید که با زنگ شما صفحه ی ۷۷ را برای شما فاکس کنند). در این زمان به مرکز مورد نظر زنگ بزنید و به دانش‌آموزان بگویید خوب بچه‌ها الان ملاحظه می‌کنید که کار دیگر این دستگاه چیست؟ با رسیدن فاکس

مورد نظر تصویر را به گروه‌ها نشان دهید ، و بگوئید این تصویر با درخواست ما از مدرسه ... فرستاده شده است.

- آیا حالا می‌توانید بگویید: این دستگاه چیست؟

مجدداً به گروه‌ها فرصت بحث و تبادل نظر بدهید. سپس پاسخ‌های آنان را گرفته و در صورت لزوم اصلاح و کامل نمائید ، به طوری که به یک تعریف واحد و توضیح کامل در رابطه با این دستگاه دست یابید. این تعریف می‌تواند به این صورت باشد : (نام این دستگاه دورنگار یا پست تصویری است. این وسیله هم یکی از وسایل ارتباط جمعی است که به خط تلفن وصل است. شما از طریق آن می‌توانید نامه ، تصویر شناسنامه و... را خیلی سریع به مکانی که این دستگاه را دارد بفرستید. به این دستگاه فاکس هم می گویند.)

در این زمان می‌توانید با یک مثال ، کار دستگاه را به طور عینی‌تر به دانش‌آموزان نشان دهید. به عنوان مثال : اگر شما در خانه دستگاه فاکس داشته باشید و از مدرسه با شما تماس بگیرند و بگویند خیلی زود یک فتوکپی از شناسنامه خود را به مدرسه بیاورید. شما می‌توانید بدون آمدن به مدرسه از طریق دستگاه دورنگار یا فاکس این کار را انجام داده و فتوکپی شناسنامه خود را به مدرسه بفرستید.

سپس روی تابلو از کلمه وسایل ارتباط جمعی فلشی دیگر کشیده و جلوی آن دورنگار را نوشته و تصویر آن را بچسبانید. در آخر این بخش نیز می‌توانید سوالاتی در زمینه ی دستگاه دورنگار از دانش‌آموزان بپرسید تا از فراگیری آنان مطمئن شوید.

به دانش‌آموزان بگویید خوب امروز با دو وسیله ارتباط جمعی دیگر آشنا شدید. حالا با دقت نگاه کنید و بگویید آیا وسیله دیگری در این جا مشاهده می کنید که از وسایل اطلاع رسانی باشد؟ در واقع از این طریق گروه-ها را وادار به تمرکز می کنید (تمرکز بخشی).

ممکن است گروه‌ها دستگاه رایانه را نشان داده و نام آن را بیان کنند. در این صورت از آنان بخواهید کنار دستگاه بیایند. سپس بگویید : خوب بچه‌ها درست گفتید نام این دستگاه رایانه یا کامپیوتر است. آیا می‌توانید بگویید:

- با دستگاه رایانه چه کارهایی را می‌توان انجام داد؟

مجدداً زمانی را برای بحث و گفت و گو به گروه‌ها بدهید. آن گاه از سرگروه‌ها بخواهید نظرات گروه خود را بیان کنند. ممکن است نظرات آنان به شرح زیر باشد:

با آن بازی می کنیم ، فیلم نگاه می کنیم ، نقاشی می کنیم، نوشته‌ای را تایپ می کنیم، عکس برای دوستمان می فرستیم و...

نظرات را از گروه‌ها گرفته و روی تابلو بنویسید. در صورت نیاز آن را اصلاح و کامل کنید. به طوری که با مشارکت دانش‌آموزان به مطالب زیر دست یابید:

رایانه وسیله‌ای است که کارهای بسیار زیادی می‌توان با آن انجام داد. از طریق آن می‌توان با مکان یا فردی که رایانه دارد ارتباط برقرار کرد. هر اطلاعات و یا خبری که لازم داشته باشیم با کمک آن می‌توانیم به دست آوریم. می‌توانیم عکس و... را بفرستیم و یا دریافت کنیم و... .

در این مرحله شما می‌توانید با ورود به اینترنت یک نمونه از موارد کسب خبر را به دانش‌آموزان نشان دهید. این خبر می‌تواند ورزشی، هنری و... باشد. سپس روی تابلو مجدداً از وسایل ارتباط جمعی فلشی کشیده و نام رایانه را نوشته و تصویر آن را بچسبانید. در انتهای این مبحث نیز می‌توانید سئوالاتی در مورد این دستگاه از دانش‌آموزان بپرسید ، تا مطمئن شوید دانش‌آموزان کاربرد این دستگاه را فرا گرفته‌اند.

آخرین وسیله‌ای که باید دانش‌آموزان را با کاربرد آن آشنا کنید تلفن همراه است. به این منظور یک دستگاه تلفن همراه به هر گروه داده و از آنان بخواهید وسیله مورد نظر را بررسی کنند و با اعضاء خود مشورت کرده و توسط سر گروه نظرات خود را ارائه دهند. احتمالاً دانسته‌های دانش‌آموزان در این زمینه مناسب است. پاسخ‌ها را به همراه دانش‌آموزان بررسی، اصلاح و تکمیل کنید به صورتی که به موارد زیر اشاره گردد.

- این دستگاه ، تلفن همراه و یا موبایل است.
- می‌توان آن را همه جا با خود برد.
- اگر تلفن همراه با خود داشته باشیم هر جا که باشیم می‌توانند با ما تماس بگیرند.
- در آخر نام تلفن همراه را هم روی تابلو نوشته و تصویر آن را نیز بچسبانید.

جمع‌بندی و نتیجه گیری :

درس را با توجه به مطالبی که روی تابلو نوشته‌اید از طریق پرسش و پاسخ مرور کنید. به طوری که *اهداف* درس عنوان گردد. سپس از دانش‌آموزان بخواهید متن درس را روخوانی کنند؛ در هنگام روخوانی بر روی نکات کلیدی تاکید کنید.

ارزش یابی تکوینی :

پرسش ها و پاسخ هایی که در هر مرحله از تدریس به عمل می آید فراگیری دانش آموزان را مورد ارزیابی قرار می دهد. شما از این طریق می توانید نقاط ضعف دانش آموزان را در حین تدریس مشخص کرده و با اتخاذ شیوه های مناسب اشکالات را برطرف کرده و سپس به مراحل بعدی بپردازید.

ارزش یابی پایانی :

- نام وسایل را با نشان دادن آن ها از دانش‌آموزان بپرسید.
- لیستی از وسایل مختلف ارتباط جمعی را به گروه‌ها بدهید و از آنان بخواهید کاربرد هر وسیله را بنویسند. سپس گروه‌ها را با توجه به پاسخ صحیح تشویق کنید.
- لیستی از کاربردهای مختلف را به تک تک دانش‌آموزان بدهید و از آنان بخواهید نام هر وسیله را با توجه به کاربرد آن بنویسند.

فعالیت تکمیلی :

در جلسات بعدی ضمن مرور کاربرد هر یک از وسایل ارتباط جمعی ، نحوه کار با دستگاه دورنگار و تلفن همراه را به دانش‌آموزان یادآوری کنید و از آنان بخواهید نحوه انجام کار را با این دستگاه ها تمرین کنند تا در صورت نیاز اشکالات آنان را بر طرف کنید.

از دانش‌آموزان بخواهید تمرین های کتاب را در کلاس با نظارت شما انجام دهند.

تعیین تکلیف :

- تهیه چند نمونه از کارت‌های تبلیغاتی از مکان‌های نزدیک منزل خود

توصیه‌های آموزشی :

- طی جلسات آموزشی از والدین بخواهید در صورت وجود وسایل ارتباط جمعی در منزل نحوه کار با آن را با فرزندشان تمرین کنند.
- در صورت امکان دانش‌آموزان را به مراکزی که می‌توانند در آنجا از وسایل ارتباط جمعی استفاده کنند ببرید: (برای مثال کافی نت برای استفاده از رایانه)

درس سیزدهم

محیط زیست

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- مفهوم محیط زیست را تعریف کند.
- با راه‌های آلوده شدن محیط زیست آشنا شود.
- در مورد راه‌های جلوگیری از آلوده شدن محیط زیست توضیح دهد.
- وظایف خود را نسبت به حفظ محیط زیست بیان کند.
- راه هایی را که به حفظ محیط زیست کمک می کند در زندگی به کار گیرد.
- در حفظ منابع طبیعی تلاش کند.
- در استفاده ی بهینه از محیط زیست بکوشد.
- با همکاری سایر دانش‌آموزان، حیاط مدرسه و یا قسمتی از پارک را تمیز کند.
- در صورت صدمات ناشی از قطع بی‌رویه درختان جنگل و راه‌های جلوگیری از این آسیب‌ها برای حفظ محیط زیست بررسی کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر زیستگاه‌های متفاوت، تصاویر کتاب و فیلم

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید تا با مطالعه کتاب‌های مختلف و یا گفت و گو با افراد آگاه در خصوص قطع درختان جنگل، آسیب‌های وارده به محیط زیست و راه‌های جلوگیری از این آسیب‌ها اطلاعاتی را کسب کنند و به کلاس ارائه دهند.
- روز درختکاری را از روی تقویم پیدا کرده و در مورد علت انتخاب این روز بررسی کنند.

درس چهاردهم

شغل آینده‌ی من

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۳ جلسه تئوری	۲ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد:

- ضرورت داشتن شغل را شرح دهد.
- علت وجود برخی مشاغل خاص را در مناطق آب و هوایی نام ببرد.
- شغل های منطقه گرم و خشک را بیان کند.
- با پالایشگاه نفت و محصولات آن آشنا شود.
- کارخانه های موجود در منطقه کوهستانی و علل وجود این کارخانه ها را در منطقه توضیح دهد.
- معدن های موجود در منطقه کوهستانی را نام ببرد.
- اهمیت و نقش معدن را در منطقه و اشتغال زایی توضیح دهد.
- فرآورده هایی را که از چرم و شیر به دست می آید نام ببرد.
- با توجه به محصولات کشاورزی منطقه معتدل و مرطوب شمال کارخانه های موجود در منطقه را نام ببرد و نقش آن ها را در اشتغال زایی توضیح دهد.
- علت رواج کشاورزی و وجود جنگل های فراوان در منطقه شمال را بررسی کند.
- محصولاتی را که از پنبه به دست می آید نام ببرد.
- مراحل تولید وسایل چوبی را از تنه درختان بررسی کند.
- صنایع دستی مناطق آب و هوایی محل زندگی خود را نام ببرد.
- صنایع دستی مورد علاقه ی خود را بگوید.
- با توجه به نقشه ایران ، نام استان ، منطقه آب و هوایی ، محصولات ، کارخانه ها و مشاغل شهر خود را بررسی کند.
- درباره ی رشته مهارتی خود در دوره ی متوسطه و علت انتخاب آن توضیح دهد.
- در جهت شناسایی مشاغل موجود در شهری که زندگی می کند و متناسب با توانایی های اوست تلاش کند.
- به داشتن یک شغل علاقه‌مند شود.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، تصاویری از شغل‌های مناطق مختلف آب و هوایی، فیلم آموزشی و چند نمونه صنایع دستی

توصیه های آموزشی :

- به منظور آشنایی بیش‌تر دانش‌آموزان با مشاغل مختلف از آن‌ها بخواهید هر یک درباره‌ی شغل یکی از اعضای خانواده خود بررسی کرده و گزارش آن را به طور شفاهی در کلاس ارائه دهند.
- از دانش آموزان بخواهید به شکل گروهی یک روزنامه دیواری در خصوص مشاغل ، معادن ، کارخانجات، صنایع دستی و محصولات مناطق آب و هوایی ایران تهیه کنند.

درس پانزدهم

هنرهای دستی

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- واژه ی صنایع دستی یا هنرهای دستی را تعریف کند.
- چند مورد از صنایع دستی شهر خود را نام ببرد.
- در مورد (مواد اولیه ، نحوه ی ساخت ، موارد استفاده و ...) یکی از صنایع دستی شهر خود اطلاعات جمع آوری کند.
- صنایع دستی مورد علاقه خود را نام ببرد.
- چند مورد از صنایع دستی شمال را مثال بزند.
- علت رواج حصیربافی را در شمال توضیح دهد.
- در مورد فواید یادگیری صنایع دستی توضیح دهد.
- به ارزش و تاثیر صنایع دستی در کسب درآمد و کمک به اقتصاد خانواده پی ببرد.
- به یادگیری صنایع دستی جهت استفاده مطلوب از اوقات فراغت خود علاقه مند شود.
- نسبت به بازدید از مراکز تولید صنایع دستی در شهر خود ابراز علاقه کند.
- گزارشی از بازار هفتگی بازار محلی منطقه زندگی خود ارائه دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

چند نمونه صنایع دستی، عکس و تصاویر کتاب

توصیه‌های آموزشی :

- در صورت وجود بازار هفتگی در شهر خود دانش‌آموزان را برای بازدید به آن جا ببرید تا از نزدیک با محصولاتی که در آن جا به فروش می‌رسد آشنا شوند.
- در صورتی که دانش‌آموزی به انجام کارهای هنری (صنایع دستی) مشغول است از وی بخواهید نمونه ای از آن را به کلاس آورده و ضمن معرفی آن، نوع مواد مصرفی و احتمالاً میزان درآمد حاصل از فروش آن را برای دانش‌آموزان بگوید.

درس شانزدهم

روزهای مهم

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- چند مورد از روزهای تاریخی را مثال بزند.
- چند روز تاریخی و مهم را با مراجعه به تقویم پیدا کند.
- در مورد مناسبت روز ۱۲ اردیبهشت توضیح دهد.
- علت نامگذاری روز پرستار را در سالروز میلاد حضرت زینب (س) شرح دهد.
- نسبت به بزرگداشت روزهای تاریخی احساس مسئولیت کند.
- با مراجعه به تقویم در مورد نامگذاری چند روز تاریخی بررسی کند و گزارش آن را ارائه دهد.
- نسبت به علت نامگذاری روزهای تاریخی، کنجکاوی نشان دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، تقویم، فیلم، تصویر شهید استاد مطهری

توصیه های آموزشی :

- از دانش‌آموزان بخواهید تا با مراجعه به تقویم به برخی از روزهای مهم تاریخی اشاره کنند و درباره ی مناسبت آن با یک دیگر گفت و گو نمایند.

درس هفدهم

راه شهیدان

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	۱ جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- علت حمله ارتش عراق را به خاک ایران بیان کند.
- دلیل فداکاری های سربازان شجاع کشور را توضیح دهد.
- مفهوم شهید و ارزشمند بودن آن ها را توضیح دهد.
- ارزش های اسلامی را ذکر کند و در حفظ آن ها بکوشد.
- جهت ارزش‌گذاری به انقلاب و تداوم راه شهدا، دستورات دینی را اجرا کند.
- نحوه‌ی زنده نگه داشتن خاطرات شهیدان را توضیح دهد.
- برای ادامه ی راه شهیدان بکوشد.
- به اهمیت دفاع از کشور خود در مقابل بیگانگان پی ببرد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر شهدا، تصاویر جنگی، فیلم و وصیت نامه شهیدان

توصیه‌های آموزشی :

- آیاتی از قرآن را که در ارتباط با جهاد و شهادت است به دانش‌آموزان نشان دهید تا به اهمیت خون شهیدان و تداوم راه آنها پی ببرند.

درس هجدهم

آزادی خرمشهر

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۱ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- تاریخ روز آزادی خرمشهر را بیان کند.
- در مورد چگونگی آزادی خرمشهر توضیح دهد.
- هدف از جشن گرفتن روز آزادی خرمشهر را بیان کند.
- پیرامون فداکاری های سربازان اسلام در آزادی خرمشهر صحبت کند.
- به دستور دین اسلام درباره جهاد با دشمن پی ببرد.
- به اهمیت فداکاری سربازان اسلام در آزادی خرمشهر پی ببرد.
- نسبت به گرامی داشت یاد شهدا، جانبازان و اسیران و ادامه‌ی راه آن‌ها احساس مسئولیت کند.
- روزهای قدردانی از اسیران (آزادگان) ، جانبازان و شهدا را از روی تقویم پیدا کند.
- در تهیه ی یک روزنامه دیواری با موضوع خرمشهر و آزادی آن با سایر همکلاسی ها ، همکاری کند.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصویر کتاب، فیلم و پوستر، پخش سرود آزادی خرمشهر

توصیه‌های آموزشی :

از دانش آموزان بخواهید تا با مطالعه قرآن مجید ، چند آیه از آن را که درباره ی جهاد در راه خداست پیدا کنند و بخوانند.

درس نوزدهم

اجرای قانون

بودجه بندی پیشنهادی برای آموزش	
۲ جلسه تئوری	- جلسه عملی

اهداف : انتظار می‌رود در فرایند یاددهی ـ یادگیری این درس هر دانش‌آموز به هدف‌های زیر برسد :

- مفهوم دولت، اعضاء و وظایف آن را بیان کند.
- وظایف مردم را در قبال دولت بیان کند.
- نسبت به وظایف خود در قبال دولت، احساس مسئولیت کند.
- وظایف دولت را در قبال قوانین مجلس توضیح دهید.
- با وظایف دادگستری آشنا شود.
- وظایف دادگستری را بیان کند.
- همکاری بین دولت، مجلس و دادگستری را در مورد تصویب قوانین و اجرای آن توضیح دهد.

مواد و وسایل مورد نیاز :

تصاویر کتاب، فیلم و عکس‌های مرتبط

توصیه‌های آموزشی :

- از طریق رادیو مجلس دانش‌آموزان را با وظایف مجلس شورای اسلامی بیش‌تر آشنا کنید.
- نمایشی را در خصوص وظایف هر سه قوه و همکاری بین آنها از جهت طرح و تصویب قوانین، اجرا و نظارت آن پیش‌بینی کنید تا دانش‌آموزان به ایفای نقش بپردازند.

منابع :

- راهنمای برنامه ی درسی مهارت های اجتماعی - اقتصادی دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای ؛ سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور ؛ ۱۳۸۶ .
- جزوه ی اهداف کتاب مهارت های اجتماعی - اقتصادی سال های اول ، دوم و سوم دوره ی مهارت های حرفه ای ؛ سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور ؛ ۱۳۸۵.